Serie nouă
februarie 2016

2

(CLXXV)

48 pagini

ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Ziua Culturii Naționale
✓Vladimir Cosma pe scena Ateneului
✓Enescu în actualitate
✓Sibiul, capitala muzicii uşoare
✓Camelia Dăscălescu - 95
✓Amintiri cu Ileana Popovici

În imagine:
Ionel Tudor
foto: Liviu Ungureanu

Cultură şi populism

15 ianuarie. Ziua culturii naționale. Până acum câțiva ani era doar ziua naşterii lui Eminescu. Acum avem, iată, o zi a culturii. Ne lipseşte însă cultura de fiecare zi. Educația minții, cum definea Eminescu însuşi cultura. Chiar dacă într-un fel e o formă închisă de viață, ea este cel mai tare argument că nu suntem accidente ale naturii. Şi nici indivizi incapabili să simtă plenar solidaritatea cu generațiile ce i-au precedat sau cu cele ce vor urma.

Seara, spectacol de gală pe TVR 2. O ruşine: cultura română se rezumă la câțiva rapsozi care-şi jelesc aceleaşi turme pierdute încă de pe vremea Cântării României. Nimic despre cultura şi arta profesionistă. Şi atunci ce rost are să mai vorbim despre întreprinderile artiştilor contemporani, despre împlinirile şi, de ce nu, neîmplinirile plasticienilor, scriitorilor, muzicienilor, coregrafilor, regizorilor, actorilor noştri? Se vede treaba că amatorismul, impostura, divertismentul abuziv şi derizoriu au îngropat valorile culturii savante, sădind pe mormântul acesteia florile de plastic ale democrației şi populismului consumerist. De şaptezeci de ani România e într-o prezumțioasă, dacă nu chiar şi premeditată, derivă pe apele tulburi ale anti-culturii. Şi asta pentru că mass-media, mai cu seamă televiziunile, ne tratează ca pe nişte handicapați, care musai să nu se deştepte ori să conştientizeze şi să mărturisească actuala stare de fapt. Mass-media nu-şi poate înfrâna râsul. Jubilează. A reuşit să naționalizeze creativitatea. Să colectivizeze spiritul. Să golească arta sunetelor (dar mai e oare artă?) de acel conținut specific unui fenomen viu. Să transforme creația muzicală într-o simplă maşinărie ori o perversă maşinație aflată la îndemâna oricui. Din savantă şi doctă, muzica a devenit populistă şi derizorie.

Într-o anume accepție a termenului savant – aceea de pricepere, de măiestrie – lucrările de artă născute din exersarea principiilor estetice sunt în covârşitoarea lor majoritate animate de caracterul lor erudit, de încăpățânarea cu care sunt create, precum şi de maldărul de cunoştințe şi informații pe care autorii lor trebuie să-l posede şi să-l vehiculeze. De altfel, erudiția, încăpățânarea şi cultura generală sunt imanente operelor de artă aşa-numite culte, opere care, ivite din exercitarea autonomiei esteticului, în principal, sunt, de asemenea, asistate de profesionalismul creatorilor, denotând un înalt nivel de instrucție şi de virtuozitate tehnologică. Mefiența față de arta savantă e evidentă la noi şi aiurea. Trăirea în prezent, aflarea şi recuperarea valorilor acestuia constituie testimoniul funciar al tinereții noastre. Or, din păcate, omenirea îmbătrâneşte şi aceasta se vede tocmai prin respingerea valorilor culte ale prezentului, prin refugierea tot mai frecventă şi consistentă în trecut, aidoma unui bătrân, care rememorează în detaliu peripeții, de pildă, din cătănie, dar uită cu non-şalanță ce trebuie să facă în ziua respectivă. Mi-e din ce în ce mai clar: arta savantă e într-o comă profundă, iar unii dintre noi se pregătesc serios de parastas.

Liviu DĂNCEANU
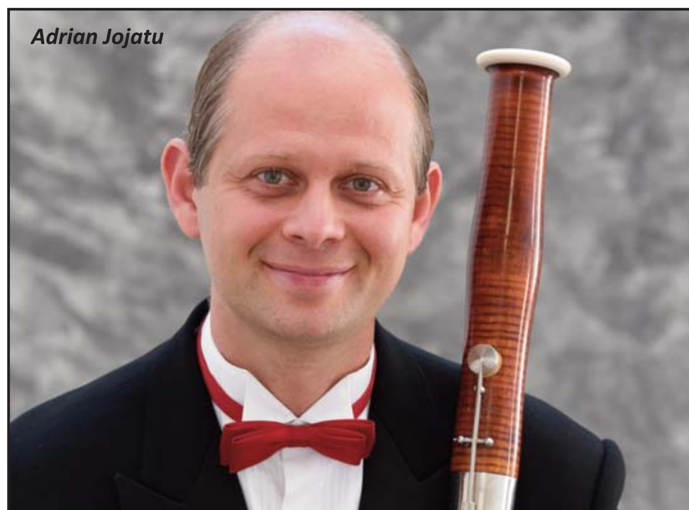
DIN SUMAR

Ziua Culturii Naţionale............................2-7
Vladimir Cosma la Ateneu.....................8-10
Aniversare - Viorica Rădoi.......................11
Oedipe la ONB....................................12-13
Pe scena Operei.................................15-17
Concerte sub... lupă...........................18-19
Concursuri muzicale..........................20-21
Cenacluri muzicale............................22-23
George Enescu şi... lăutarii................24-25
Camelia Dăscălescu - 95!....................32-33
Convorbirile A.M. - Ionel Tudor...........34-36
Album cu amintiri - Ileana Popovici....44-45
Discuri...46-47
Muzica pe micul ecran............................48

La Ateneul Român, Ziua Luceafărului!

Evident, dat fiind prilejul acestei importante sărbătoriri naţionale, programul concertului organizat în mijloc de ianuarie de Filarmonica bucureşteană s-a deschis cu o extinsă lucrare vocal simfonică, anume Poemul coregrafic *Luceafărul* datorat compozitorului Eugen Doga, de la Chişinău. Alături de orchestra Filarmonicii, de Corul Academic al instituţiei, formaţii conduse de Iosif Ion Prunner, la realizarea lucrării au participat soprana Irina Ionescu şi tenorul Ionuţ Popescu. Este un opus poematic descriptiv de largă adresare, o lucrare de un puternic impact imagistic, construită pe episoade distincte; tonusul expresiv al muzicii aminteşte de acea tipologie cu care este investită muzica romantică şi cea neoromantică rusă din secolul trecut; iar aceasta deşi anume idiomuri ritmico-melodice româneşti pot fi observate. In mod cert, ştiinţa orchestraţiei, capacitatea specială privind folosirea unei plastici sonore sugestive, conferă valoare determinantă acestui opus; dar şi unui număr impresionant de lucrări scrise de Doga în genuri dintre cele mai diferite; inclusiv muzică de film destinată unor pelicule ce au devenit celebre în plan european.

Nu cred că susţin o opinie strict personală observând că în literatura muzicală românească există creaţii majore ce se inspiră din lirica eminesciană, lucrări care aşteaptă a fi reluate de Filarmonica bucureşteană; măcar în asemenea prilejuri speciale. Mă refer la poemul simfonic *Luceafărul* de Pascal Bentoiu, la capodopere ale unor regretaţi maeştri, la *Simfonia a III-a* de Tiberiu Olah, lucrare ce evocă versurile „De treci râul Selenei", la

Adrian Jojatu

Simfonia a V-a de Anatol Vieru, inspirată de duhul poeziei eminesciene. Maestrul Wilhelm Georg Berger a compus trei mari opus-uri simfonice şi vocal-simfonice inspirate de lirica eminesciană, *Simfoniile a VIII-a*, *a XII-a*, şi a *XVII-a*. Însuşi George Enescu a imaginat *Simfonia a V-a* drept o imersiune în sensurile poeziei „Mai am un singur dor", lucrare definitivată de maestrul Pascal Bentoiu. Se poate alege. Şi Filarmonica bucureşteană a ales!

Recunosc, am revenit de această dată la Atheneu din motive relativ punctuale; acelea de a audia evoluţia concertantă a unui instrument mult prea rar prezent la noi în această situaţie, anume aceea de protagonist al ansamblului orchestral, de a audia „pe viu", în primă audiţie pentru mine, o pagină concertantă romantică ce face deliciul publicului larg; mă refer la *Concertul pentru fagot şi orchestră* de Carl Maria von Weber. Şi nu în ultimul rând, venind la acest concert am urmărit

Eugen Doga

interesul aparte privind evoluţia acestui virtuoz al instrumentului său, fagotistul Adrian Jojatu; este un muzician vizat cu real interes de câteva dintre importantele colective simfonice nord-americane, un fin muzician de ansamblu ce dezvoltă virtuţi solistice cuceritoare; am în vedere consistenţa, maleabilitatea timbrală, generozitatea comunicării şi, desigur, acurateţea împlinirii filigranului ritmico-melodic ce îmbogăţeşte elanul plin de graţie al rondo-ului final, această pagină luminoasă aflată la întâlnirea stilistică a clasicismului cu romantismul începutului de secol XIX. Indiscutabil, tot aici trebuie avută în vedere impresionanta bogăţie timbrală ce înnobilează discursul muzical pe care înţelege a-l formula Adrian Jojatu; este relaţia eficientă pe care artistul o stabileşte între gândirea muzicală şi gustul artistic, între sensibilitatea comunicării şi datele acestei partituri atât de speciale aflate la intersecţia a două lumi distincte, în deceniile de început ale secolului celui romantic.

Au mai putut fi audiate în partea a doua a concertului, semnificative momente wagneriene simfonice şi vocal-simfonice, extrase din operele *Olandezul zburător*, *Lohengrin* şi *Tannhäuser*.

Acum, la început de an, se poate arunca o pertinentă privire retrospectivă. Nu pot să nu observ, începând cu debutul acestei stagiuni, în programele simfonicelor Filarmonicii bucureştene muzica românească este prioritar programată cu motivaţie conjuncturală; fie că este vorba de concertul simfonic din mijlocul de ianuarie, fie de ultimul concert al lunii decembrie. Excepţia o reprezintă o puţin semnificativă lucrare concertantă datorată lui Dinu Lipatti. Căci din programele simfonice ale primei instituţii de concert a ţării lipsesc marile nume ale muzicii româneşti.

Pe când se poate, oare, spera remedierea acestui firesc deziderat ce priveşte promovarea valorilor naționale în cadrul primei instituții de concert a țării, unica de acest fel susținută de la bugetul național?

Eminescu… în vers şi muzică

Eminescu a fost cântat în muzică şi vers. A fost povestit şi în acest an sub marea cupolă a Athenului bucureştean, sub egida Filarmonicii. Dovadă a faptului că poezia sa, spiritul acesteia ne hrăneşte, ne întremează; …şi nu de azi, nu de ieri.

De această dată la jumătatea lunii ianuarie, actorul Dorel Vişan şi flautistul Ion Bogdan Ştefănescu, artişti înzestrați cu harul zicerii întru Eminescu, ni l-au povestit pe poet. Opera sa, scrierile sale jurnalistice, uimesc în continuare prin a fi model de limbă românească, model de angajare intelectuală, socială, de spiritualitate românească, de spiritualitate europeană. Drept Luceafăr al poeziei româneşti a fost revelat în spațiul public de mai bine de un secol.

Priviri pertinente asupra personalității poetului au fost ațintite de actorul Dorel Vişan; este poziția unui raisonneur actual care alege din textele poetului, cel care evocă anume poziționări şi atitudini ale acestuia drept pilde de luat seamă în zilele noastre. A făcut-o în chip magistral evocâd, pentru tinerii de astăzi în primul rând, aspecte ale feminității din *Venere şi Madona*, din *Mortua Est*, aducând îndemnuri privind poziționarea conştiinței individuale, de grup, față cu marile încercări ale istoriei, ale contemporaneității; …recitind pentru noi texte din *Scrisori*; …atrăgându-ne atenția că Eminescu este contemporanul nostru; …amintindu-ne versuri din *Glosă*.

Impresionantă se dovedeşte a fi poziția artistului performer însuşi, cel care adoptă atitudinea omului trecut prin multe, împodobit acum de aura senectuții; aspect în baza căruia relația cu sensul textului este adâncă, este firească, devine credibilă. Mă refer la cele două monoloage, puțin vehiculate în spațiul public, anume *Umbra lui Istrate Dabija Vodă* şi *Monologul lui Luca Arbore*. Încărcătura emoțională este în acest caz susținută de timbrul baritonal al vocii, de registrele nuanțat folosite ale acesteia; …aspect ce susține, aici, o comunicare pe cât de sfătoasă pe atât de lucidă.

Ion Bogdan Ştefănescu dobândeşte în acest spectacol o dublă poziționare. Mă refer la discreta susținere flautistică a textului eminescian prin comentarii muzicale personale care susțin actul recitării poetice; …"*Umbre în pian*", „*Cavalcada*" ce reuneşte flautul cu banca magnetică, „*Rugăciune la amiază*", „*…de seară*", nerostite dar intonate; …de un întreg arsenal flautistic, de la flautul grav, la alto, la flautul mic.

Indiscutabil, marea performanță o aduce Ion Bogdan Ştefănescu plasând muzica românească actuală, creații însemnate ale acesteia dedicate instrumentului său, în zona spiritualității eminesciene. O încercare temerară, pe deplin reuşită!

Două creații flautistice majore îmi apar a se situa în zone net diferite ale expresiei; mă refer la farmecul generos, iluminat poetic al lucrării „*Gradina japoneză*", lucrare a compozitoarei Doina Rotaru, mă refer la creația regretatului compozitor Horațiu Rădulescu, la lucrarea „*Dizzy divinity*", moment cardinal în literatura românească a instrumentului, dată fiind stringența conceptuală a construcției, aspect ce condiționează farmecul unei viziuni poetice înseninate.

Au mai putut fi audiate lucrările *Canto e soffio* pentru flaut alto, de Theodor Grigoriu, *Şarpele cu pene* pentru flaut alto şi bandă magnetică, de Violeta Dinescu, lucrări pe ansamblu, în bună parte dedicate acestui exemplar artist performer care este Ion Bogdan Ştefănescu. Desfăşoară o paletă timbrală de o largă extensie, aspect ce se dovedeşte a emana din substanța muzical-poetică a muzicii înseşi; …de la vibrația generoasă a coloanei de aer, animate de suflul direct al artistului, la sunetul alb de o ireală transparență.

Ionuţ Bogdan Ştefănescu

foto: Virgil Oprina

Cum notam în debutul acestor însemnări, în mijloc de ianuarie a fiecărei stagiuni, Filarmonica bucureşteană şi-a făurit o firească tradiție în a îngemăna muzica şi versul. De această dată nici o lucrare din marele repertoriu românesc nu a figurat în programul acelor zile ale rememorărilor de semnificație. Nici la Filarmonică şi nici la Radio. Mă refer în primul rând la însemnate creații simfonice sau vocal-simfonice semnate, spre exemplu, de Pascal Bentoiu,Tiberiu Olah, Wilhelm Georg Berger, Anatol Vieru…

La Atheneul Român, în mijloc de ianuarie, de ziua poetului, oferta simfonicului a fost modestă. Puțin dar mult. Puțin semnificativ, dar extins.

Trebuie să recunoaştem, concertul cameral, inițiat de flautistul Ion Bogdan Ştefănescu, artist al Filarmonicii, de actorul Dorel Vişan, a fost cu totul consistent. A fost cel mai prețios moment oferit cu acest prilej de prima instituție de concert a țării.

Pagini de Dumitru AVAKIAN

Polivalențe eminesciene

Concertul din 15 Ianuarie, susținut de către Grigore Leşe şi invitații săi, sub genericul *La porțile ceriului*, prezentat de către Cătălin Sava şi prefațat de discursul domnului Radu Boroianu, preşedinte al ICR-Bucureşti, şi recitalul extraordinar, din 16 Ianuarie, *Eminescu – om, geniu şi poet divin*, susținut de către actorul Dorel Vişan şi flautistul Ion Bogdan Ştefănescu, în sala Ateneului Român, în cadrul Zilelor Culturii Naționale, au pus în valoare două dintre multiplele valențe ale poeticii eminesciene: *dimensiunea sacru-profană* a iubirii „cu chip blând şi luminat", ca un „surâs divin", şi *dimensiunea abstract-filosofică* a unui Univers dual, antinomic, *enarmonic* aş spune, unde „moartea" e, simultan, „un chaos" şi „o mare de stele...".

Deşi diferite ca ethos şi atmosferă, cele două concerte s-au completat reciproc, alcătuind un tandem sugestiv şi elocvent, datorită atât valorii indubitabile a interpreților care au onorat la superlativ memoria poetului omagiat, cât şi concepției programelor. Selectate nu doar cu sensibilitate, cu afecțiune chiar, dar şi cu ştiința decelării esențialului ideatic adecvat fiecărui tip de manifestare în parte, stihurile au alternat, în ambele concerte, într-un perfect echilibru cu piesele muzicale.

Prima seară a părut să reitereze farmecul *şezătorilor* tipice secolului al XIX-lea, când, adunați în cerc sau în semicerc, tinerii şi bătrânii satului, îmbrăcați în costume tradiționale cântau, se prindeau în hore, spuneau snoave, ghicitori, recitau balade sau versuri de dragoste, de dor şi jale. Cu patosul şi dinamismul său inepuizabile, Grigore Leşe – acest veritabil rapsod lăpuşan al vremurilor moderne, a cărui faimă a depăşit demult granițele țării – i-a antrenat, timp de două ore, pe *aromânii fârşeroți din Cogealac* (Constanța), cu Mihai Gherase la cimpoi, *grupul instrumental din Maramureşul Voievodal*, cu Ioan Pop la zongoră (un fel de chitară) şi braci (viola), Ioachim Făt la ceteră (i.e. vioara) şi Grigore Chira la dobă (i.e. toba) şi contrabas, pe cântăreața de muzică populară din Țara Lăpuşului, Zamfira Mureşan, pe *lăutarii din Oltenia*, cu Toni Căldăraru din Băbiciu – voce, şi Emil Zamfir din Corabia – voce şi vioară, pe Titi Burcea din Băduleasa (Teleorman) la țambal, ba chiar şi pe sine însuşi, dând tonul cu vocea-i inconfundabilă, horind din „grumaz", ori doinind şi hăulind din fluiere, caval şi tilincă, solitar sau acompaniat de virtuozitatea epatantă a instrumentiştilor aranjați pe podiumul Ateneului în semicerc, în straie populare, ca la *şezătoare*.

Caracterul modal-bizantin, de incantație cântat-vorbită sau murmurată ca pentru sine, aidoma ritualurilor de priveghi de pildă, al doinelor şi baladelor (*Ciobanul care şi-a pierdut oile, Scrisorile de pe front, Miorița* – varianta din Tulcea), ritmurile dionisiace ale jocurilor populare, lirismul dar şi tristețea cântecelor de dragoste, ori ale Miresii (*De-ar fi mândra unde-i Luna, Miresucă cu mărgele*) însoțite adesea de strigături, în interferări eterofonice de voci şi instrumente au refigurat o lume arhetipală aspirând „la porțile ceriului", dar şi ambianța de secol XIX, când promovarea fondului ancestral de cultură stimula trăirea autentică a sentimentului național-patriotic.

Şerpuind printre sonurile melodioase ale fluierului şi cavalului înviorate de Grigore Leşe, actorul Ion Grosu a dat glas gândurilor eminesciene, recitând cu inflexiuni romantice şi sentimentale poezii de un lirism genuin, precum *Doi aştri*, *Basmul ce i l-aş spune*, *Copii eram noi amândoi*, dar şi cu accente dramatice, interogativ-existențiale: „Cum este viața, ce cată să fie"?, ca în poemul *Viață*.

Grigore Leşe

Efervescența acestui spectacol viu, emoționant a fost amplificată de surprinzătoarea reacție a publicului. Sub neobosita „baghetă" a lui Grigore Leşe, acea masă compactă de intelectuali de toate vârstele, care au ticsit sala Ateneului, a început să cânte, împreună cu amfitrionul, unele dintre cântece, dovedind cunoaşterea perfectă a versurilor populare respective! Ca atare, pe lângă simbolistica ei omagială, serata lui Grigore Leşe a scos la lumină şi forța de înrădăcinare, în memoria colectivă sau în „inconştientul colectiv", a Verbului primordial al culturilor fundamentale.

Recitalul cu adevărat extraordinar, din 16 Ianuarie, a reunit doi artişti de anvergură internațională, creatori nu numai de roluri memorabile în teatru şi film, în solistică şi compoziție muzicală, ci şi de poezie – fiecare fiind şi autor al mai multor volume de versuri: *De vorbă cu Domnul*, *Vremea cireşelor amare*, *Psalmi* de Dorel Vişan, *Joc de oglinzi*, *Vârstele flautului*, *Despre pietre şi păsări* de Ion Bogdan Ştefănescu. Aşadar, doi mesageri ideali pentru rolul de a restitui auditorilor subtilitățile elanurilor filosofice eminesciene. De data aceasta, locul

şezătoarei a fost luat de imaginea unui *salon literar-muzical* de secol XIX, sugerat printr-o scenografie cu iz de pictură moartă cu flori, fotografii, cărţi şi lumânări, iar locul fluierelor a fost luat de timbrul catifelat al flautelor.

Serata a debutat cu sonorităţile contemplative, bogate în melisme modal-arhaice şi inflexiuni de bocet răsărite din *illo tempore*, ale unei *Grădini japoneze* imaginate de Doina Rotaru. Prelungită de ecourile flautelor venite din mediul electronic, curgerea infinită a sunetelor şi a vocilor a conferit spaţialităţii astfel create acea dimensiune a *cosmicităţii*, specifice întrutotul operei lui Mihai Eminescu. De altfel, toate compoziţiile care au intersectat recitările şi comentariile docte ale lui Dorel Vişan, au fost selectate în acest spirit, al sugerării imensităţii infinite a Cosmosului, *punctul omega* al năzuinţelor poetului, al dorului său de transcendenţă. Pe un asemenea fond, acum generat de simplitatea improvizatorică a piesei *Umbre în pian* compusă şi interpretată de Ion Bogdan Ştefănescu, Dorel Vişan a rostit, cu glas baritonal, penetrant, tunător, poemul *Umbra lui Istrate Dabija-Voievod,* ritmul său cadenţat, dialogal, amintindu-l pe cel al *Scrisorilor*. Accelerarea tensiunii din final a fost preluată de ritmul dansant, cu inflexiuni orientale din *Cavalcada* pentru flaute şi mediu electronic compusă de Ion Bogdan Ştefănescu. Disocierile actorului referitoare la aspectul esoteric, dar şi la caracterul simfonic al liricii eminesciene, ca şi la „drumul iniţiatic" al lui Eminescu, cel care „a iubit iubirea ca iubire", cu alte cuvinte, iubirea în sens dantesc, aş completa eu, au premers poeziei *Venere şi Madonă*, spusă în stil clasic, cu modulaţii şi crescendo-uri ample, cu suspensii patetice, răscolitoare şi decrescendo-uri line, ca „pierdute-n noapte...". Imaginea „demonului cu ochi mari, cu părul blond", din final, s-a reflectat în sunetele jeluite ale pianului semi-preparat, dublate de efectele aspre, sfâşietoare, provenite din suflarea în muştiucul flautului şi din aglomerarea unor foneme nesemantice, cu salturi ca de la cer la pământ, intonate la flautul-bas de către Ion Bogdan Ştefănescu în lucrarea sa, *Rugăciune la amiază fără cuvinte*. Muzica aceasta, ca o *litanie* sau ca un *de profundis* a făcut legătura între „idealul pierdut în noaptea unei lumi ce nu mai este", din *Venere şi Madonă*, şi „făclia de veghe pe umezi morminte", din *Mortua est*. Înainte însă, Dorel Vişan a făcut o adevărată analiză stilistică, succint şi la obiect, cu o dezinvoltură care a lăsat să transpară cunoaşterea în profunzime a polisemiei operei poetice a lui Eminescu. Lucrarea lui Theodor Grigoriu, *Canto e soffio* (*Cântec şi respiraţie*) pentru flaut, pe fondul căreia s-au făcut auzite versurile poeziei *Mortua est*, a rezonat ca un suspin interiorizat, creând un contrast contrapunctic cu dramatismul, dar şi cu fluiditatea versurilor, în armonie cu „cântecul" care „te duce" şi trecerea „sufletului candid prin spaţiu...".

Dorel Vişan

Dizzy Divinity (*Divinitate ameţită*) pentru flaut, de Horaţiu Rădulescu, a avut menirea să aureoleze graţia divină a ultimului vers – „Pe palida-ţi frunte e scris Dumnezeu" – cu o melopee cantabilă, lipidă şi eterică. După o altă serie de disocieri ale actorului Dorel Vişan, despre *actualitatea* scrierilor şi despre *iubirea de Adevăr* a poetului, Ion Bogdan Ştefănescu s-a lansat cu flautul său fermecat în tărâmul liturgic prin excelenţă al piesei Violetei Dinescu, *Şarpelecupene IV* – o muzică ţesută din cântări corale, mânăstireşti, imprimate pe bandă, dublate de sonorităţile diferitelor tipuri de flaute ce multiplică spaţiul generat de armoniile flautului live, prin suprapuneri şi reverberaţii volatile în ecou, pierdute în văzduh. În mod evident, Ion Bogdan Ştefănescu deţine marele secret de a absorbi şi a se adânci în substanţa muzicii, pentru a-i restitui astfel, integral, frumuseţea interioară.

În ultima secvenţă a comentariilor sale, actorul Dorel Vişan s-a referit la „teatrologul" Eminescu şi la *patriotismul* lui autentic, după care a rostit *Monologul lui Luca Arbore*, secondat de revenirea lui Ion Bogdan Ştefănescu la piesa proprie, *Rugăciune la amiază fără cuvinte*.

Serata literar-poetică s-a încheiat într-o notă interiorizată, de intensă melancolie, cu sunete plutind în infinit şi fiind înghiţite de infinit, subliniind parcă ideea eminesciană, de sorginte pindarică, a omului ca „vis al unei umbre şi umbra unui vis."

Lipsit de emfaza şi discursurile encomiastice, adesea acţionând în defavoarea personalităţilor comemorate, recitalul susţinut de actorul Dorel Vişan şi de flautistul Ion Bogdan Ştefănescu s-a distins prin ţinuta sobră, cizelată, elevată a interpretărilor, prin minuţia aproape regizorală cu care a fost gândit şi structurat programul, în aşa fel încât trecerile de la versuri la muzică şi invers să aibă mereu punţi de legătură comune, şi, nu în ultimul rând, prin înlănţuirea inteligentă şi echilibrat dozată a comentariilor cu recitările şi interpretările muzicale. A fost o seară de încântare şi emoţie, de comuniune spirituală între cei prezenţi în sala Ateneului Român, deasupra cărora a survolat, cu siguranţă, duhul Poetului sărbătorit.

Despina PETECEL THEODORU

Ziua Culturii Naționale... la Ploiești

Ziua Culturii Naționale – lăudabilă inițiativă a conducerii Academiei Române și Parlamentului Țării, care la 16 noiembrie 2010 a adoptat un proiect de lege prin care ziua de naștere a celui mai mare poet român Mihai Eminescu, a devenit în mod oficial Ziua Culturii Naționale – a fost marcată și în acest an, la importante dimensiuni, atât în țară dar și peste hotare, prin numeroase și reprezentative manifestări științifice și cultural-artistice organizate de așezăminte culturale, instituții de învățământ, de spectacole și concerte, biblioteci, muzee și case memoriale, Radiodifuziunea Română, precum și de reprezentanți ai Corpului Diplomatic Român acreditați în străinătate.

Tonul principal în acest domeniu, a fost dat de cel mai înalt și autorizat for științific și cultural al țării – Academia Română, care în ziua de 15 ianuarie 2016, în Marea Aulă a organizat o Sesiune solemnă, la care au participat Președintele României, miniștri, academicieni, înalți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, oaspeți din țară și străinătate, oameni de știință și cultură etc.

După cuvântul de deschidere rostit de președintele Academiei Române – acad. Ionel Valentin Vlad, au susținut documentate comunicări științifice: Klaus Iohannis, Președintele României, PF Părinte Daniel – Patriarhul BOR, academicienii: Dan Berindei, Eugen Simion, Ioan Aurel Pop, Răzvan Theodorescu, Nicolae Breban, Alexandru Zup, Mihai Cimpoi și Vasile Tărâțeanu, prof. univ. dr. Vlad Alexandrescu – ministrul Culturii, prof. univ. dr. Adrian Curaj – ministrul Educației Naționale și Cercetării Științifice și prof. univ. dr. Emil Constantinescu.

Ca și în anii precedenți, și în județul Prahova, cu deosebire Muzeul Județean de Istorie și secțiile sale din Ploiești și teritoriu, au realizat diverse și importante manifestări științifice și cultural-artistice.

O manifestare omagială de referință s-a aflat – și în acest an - pe afișul Muzeul Memorial „Paul Constantinescu".

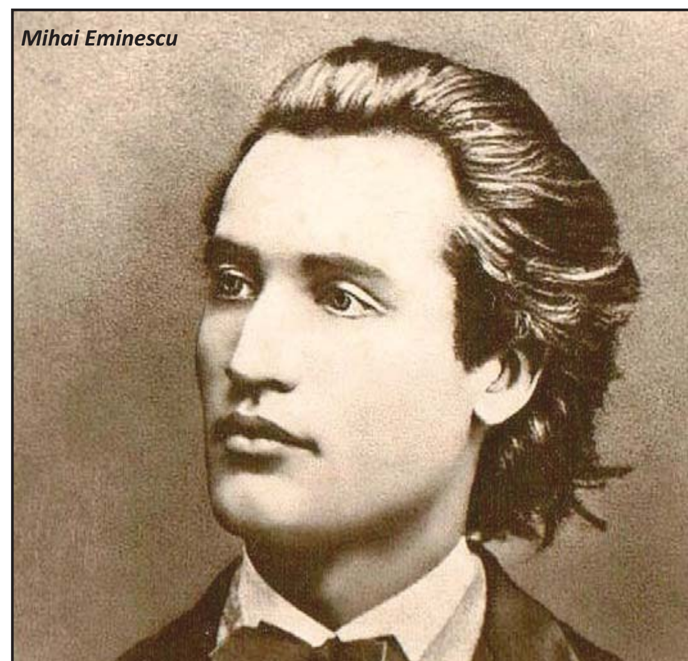
Despre semnificația acestui eveniment în viața spirituală a țării și despre opera poetului național Mihai Eminescu – „expresia integrală a sufletului românesc" și „sfântul preacurat al ghiersului românesc…", au prezentat emoționante alocuțiuni prof. dr. Al. I. Bădulescu și prof. Nicolae Dumitrescu – istoric și critic literar, membru al Uniunii Cineaștilor din România.

În cea de a doua parte a intervenției sale, prof. dr. Al. I. Bădulescu, a abordat și o temă mai puțin cunoscută: „Creația eminesciană în universul muzicii românești și internaționale".

După cum se știe, încă din timpul vieții genialului poet, nume sonore ale creației muzicale românești din toate genurile, au realizat sute de lucrări muzicale: lieduri, romanțe, madrigale, coruri mixte și pe voci egale, poeme simfonice, simfonii, cantate, oratorii, balete, opere etc., pe versuri din nemuritoarea operă eminesciană.

Un amplu studiu a publicat, cu câțiva ani în urmă, despre acest excepțional domeniu, eminentul om de știință muzicală – prof. univ. dr. Viorel Cosma, Doctor Honoris Causa al Universităților de Arte din Chișinău și Iași, prin care menționează că pe versurile poetului Mihai Eminescu aproape 250 de compozitori români profesioniști, „din toate generațiile" au realizat și continuă și în prezent să compună opere muzicale de excepție pentru muzica și cultura națională – în context european și internațional.

În acest context se înscrie și compozitorul Paul Constantinescu, care în anii 1953-1954 a compus cele patru celebre madrigale: *Freamăt de codru*, *La mijloc de codru des*, *Peste vârfuri*, *Stelele-n cer*, care orchestrate pentru cor mixt au fost imprimate de excelentul Cor Național de Cameră „Madrigal", dirijat de inegalabilul maestru Marin Constantin.

Mihai Eminescu

Un vibrant moment poetic din lirica eminesciană a susținut cunoscutul profesor și actor Nelu Stan și epigramistul Constantin Tudorache.

În programul general al manifestării, reputata soprană-pianistă Camelia Pavlenco – lector univ. dr., a interpretat - la un nivel artistic remarcabil - un ciclu de nouă lieduri semnate pe versuri eminesciene, de cunoscuții compozitori: Tudor Flondor (*Serenada*), Gh. Scheletti (*Ce te legeni, codrule*), Valentin Teodorian (*Pe aceeași ulicioară*), Doru Popovici (*Dintre sute de catarge*), Vasile Timiș (*După ce a trecut vremea*), Tudor Ciortea (*La steaua*), Arcadi Luxemburg (*Stelele-n cer*) și două compoziții proprii: *La mijloc de codru des* și *Astri*.

De un bine meritat succes s-au bucurat: violonista Raicu Ana - elevă în clasa a III-a Artă „Carmen Sylva"- laureată a Concursului Național de Interpretare și Creație Muzicală „Paul Constantinescu" (ediția 2015), care a interpretat Studiul nr. 30, opus 36 de J.F. Mazaș și Sernada pentru vioară de Mircea Chiriac, profesorul Bogdan Găzdac – care a dat glas unor interesante lucrări pentru chitară clasică și profesorul Nelu Stan, cu romanțele: *De ce nu vii?* și *Casandra Alupului*.

În cea de a doua parte a programului, numeroasa asistență a urmărit cu real interes trei lansări de carte: *Reîntâlniri în singurătate* – autor Sorin Bocioacă, *Ce scrii tu azi, eu am citit de ieri* – autor C. Tudorache și o nouă apariție editorială a prof. univ. dr. Alexandru Țiclea – rectorul Universității Ecologice din București despre *Vorbirea și arta oratorică.*

Înainte de acordul final au fost audiate pagini celebre din fonoteca și discografia românească înregistrate de mari voci a secolului XX: Mihail Sadoveanu și George Vraca, ciclul *Patru madrigale pe versuri de Mihai Eminescu*, semnate de compozitorul Paul Constantinescu și superba compoziție a vestiților muzicieni din Basarabia, Doina și Ion Aldea Teodorovici, *Eminescu, Eminescu*, versuri Grigore Vieru.

Un moment de aleasă bucurie a avut loc la finalul manifestării omagiale. Distinsul om de cultură și deputat în Parlamentul României, președintele Uniunii Elene din România, Dragoș Gabriel Zisopol, a oferit tuturor participanților, în mod gratuit, câte un exemplar din cele mai reprezentative creații eminesciene, care a văzut lumina tiparului în limbile română și greacă.

Publicul – care a onorat într-un număr impresionant această manifestare omagială dedicată Zilei Culturii Naționale și aniversării genialului poet Mihai Eminescu, a răsplătit, în repetate rânduri, cu îndelungi aplauze, talentul și performanțele artistice ale protagoniștilor programului, măiestria cu care au fost parcurse partiturile muzicale din repertoriul abordat. „A fost, fără echivoc, un veritabil act de cultură, un eveniment deosebit, un binemeritat regal", au ținut să afirme mulți dintre participanți care a onorat, și în anul 2016, actuala ediție, a VI-a, a Zilei Culturii Naționale, organizată de către Muzeul Memorial „Paul Constantinescu".

Tuturor sincere și călduroase felicitări!

Al. I. BĂDULESCU

Vremea colindelor

Sfârșitul de an aduce, pentru toate vârstele, căldura sărbătorilor. Visăm cu nerăbdare la darurile Crăciunului pentru ca apoi, primindu-le, să putem trece pragul unui nou început, care să ne împlinească așteptările. Și, conform tradiției, acum li se deschide ușa colindătorilor, primii care vestesc, cu bucurie copilărească, lumina Nașterii Domnului.

Așa cum ne-au obișnuit deja în întâmpinarea acestei sărbători, Corul de cameră „Preludiu" și dirijorul său, maestrul Voicu Enăchescu și-au propus și acum să ne dăruiască, de pe scena Ateneului Român (20 dec.) , o suită din cele mai sensibile colinde și cântece de Crăciun din repertoriul românesc și internațional, pagini muzicale care, dincolo de frumusețea construcției sonore propriu-zise, poartă în sine semnificația aparte a acestui ritual. Ofrandele lor s-au numit *Am plecat să colindăm* (Gheorghe Cucu), *Vine Crăciunu` pe sară* (Nicolae Ursu), *Flori de măr cad la fereastră* (Vasile Spătărelu), *Două colinde din Belin* (Sabin Drăgoi), *Steaua* (Dan Buciu), *Fecioara, astăzi* (Paul Constantinescu), *La casa di peste drum* (Tudor Jarda), *Suesser die Glocken nie klingen*, *God rest ye merry, Gentleman*, *Hacia bellen va un borico*, *Fuentecilla que corres*, *Noche anunciada* (Ariel Ramirez), *L`enfant au tambour*, *Scedric* (Mihail Leontovici), pastorala *In notte placida* (François Couperin), *Stille Nacht* (Franz Gruber), *Noapte de Crăciun* (Ion Popescu Runcu) și *După datini colindăm* (Alexandru Pașcanu), cărora le-au urmat, firesc, ca tribut adus numeroaselor aplauze ale publicului, *Dimineața lui Crăciunu'*, *Jingle Bells*, *O, ce veste minunată*, *Moș Crăciun cu plete dalbe* și, în final, *Din an în an*.

Arcuind cu delicatețe frazele sonore remodelate prin simbioza dintre atmosfera substanței muzicale și farmecul rostirii cuvintelor fiecărei piese în limba originară, „Preludiu" și-a revelat calitățile în formula unui ansamblu ce funcționează ca un angrenaj perfect acordat; răspunzând prompt gesturilor discrete dar ferme ale dirijorului lor, membrii corului – și cei doi inspirați soliști ai cântecelor spaniole: Marius Nine și Ciprian Mardare – au fuzionat pe o aceeași lungime de undă expresivă care a generat, subtil, momente încărcate de emoție. Invitat să li se alăture, actorul Adrian Păduraru și-a construit poetic replica, îngemănând cu talent o sumă de versuri românești pline de har, dedicate mult așteptatei sărbători.

Bucuria venirii Crăciunului, care le-a prilejuit tuturor protagoniștilor concertului acea evoluție remarcabilă ce a impresionat, firesc, auditoriul, s-a transformat deja în amintire. A venit timpul unui nou an, care sperăm că va fi așa cum ni l-am dorit. La mulți ani, „Preludiu", la mulți ani, maestre Voicu Enăchescu! Fie ca anul 2016 să vă aducă noi performanțe interpretative, apreciate cu aceeași emoție de toți cei pe care i-ați încântat până acum! (Foto: Marius VÂJOAICA)

Loredana BALTAZAR

Vladimir Cosma la Ateneul Român

Filarmonica „George Enescu” din Bucureşti a oferit melomanilor un frumos cadou înainte de Crăciun: concertul de la Ateneu al marelui compozitor şi dirijor român Vladimir Cosma. Născut la Bucureşti dintr-o familie de muzicieni, el a ajuns în 1963 la Paris, după câştigarea unor premii obţinute în cadrul Conservatorului Naţional din Bucureşti. Şi-a continuat apoi studiile sub directa îndrumare a Nadiei Boulanger. Pe lângă muzica clasică se dovedeşte interesat de cea de jazz, film, dar şi de diverse manifestări ale muzicii

populare. Începând din 1968, când va colabora pentru prima oară cu cinematografia, alcătuind partitura muzicală pentru regizorul Yves Robert, Cosma s-a relevat, în timp, ca un reputat şi cunoscut compozitor de muzică de film, dovedindu-şi un real talent în acest domeniu, atât de special. Ca un muzician al ecranului, el şi-a demonstrat capacitatea sa înnăscută de a corobora aspectul sonor al muzicii cu imaginea, cu o serie de metafore şi simboluri cinematografice care impun o anumită ritmică şi tonalitate muzicală, o stilistică aparte.

Ceea ce mi se pare genial la Vladimir Cosma este modul în care a ştiut şi înţeles să prelucreze creator filonul popular al muzicii româneşti, realizând structuri tonale remarcabile, de o mare poezie şi frumuseţe. După opinia mea, el este un creator sensibil şi inteligent care oferă publicului cineast o muzică plină de melodicitate, vie, sugestivă, foarte uşor adaptabilă imaginilor de pe ecran.

A colaborat cu cei mai mari regizori şi actori francezi, dar şi italieni, precum: Ettore Scola, André Cayatte, Yves Robert, Gérard Oury, Francis Veber, Jean-Marie Poiré, Edouard Molinaro şi alţii.

Un alt palier al preocupărilor sale componistice l-a constituit muzica pentru diverse producţii de televiziune franceze şi americane.

A abordat diverse stiluri: jazzul simfonic, melodii cântate de mari interpreţi, precum Nana Mouskouri, Mireille Mathieu, Marie Lafôret, Guy Marchand, Richard Sanderson şi alţii. De asemenea, a speculat în mod creator muzica populară de inspiraţie românească pentru nai: Gheorghe Zamfir, Stanciu Simion, „Syrinx”, Liam Fabian pentru cimpoi, Romane – chitară.

A compus, de asemenea, pentru Opera din Marsilia, lucrarea „Marius et Fanny”, după Marcel Pagnol, beneficiind la premieră în distribuţie de Roberto Alagna şi Angela Gheorghiu.

A colaborat cu mari orchestre simfonice din Europa: Suisse Romande, L’Orchestre National de Lyon, L’Orchestre National d’Île-de-France, avându-i colaboratori pe mari solişti instrumentişti ca: Vadim Repin, Silvia Marcovici, Ivry Gitlis, Stanciu Simion, „Syrinx” şi alţii. Este câştigător al multor premii pentru muzică de film ale cinematografiei franceze, având totodată în palmares numeroase Discuri de Aur şi Platină peste tot în lume. Este iubit şi cunoscut în Franţa, dar şi în alte ţări. După opinia mea, se ridică la nivelul unor mari compozitori de film, precum: Ennio Morricone şi Nino Rota.

Concertul pe care ni l-a oferit, fiind la pupitrul Filarmonicii „George Enescu”, a inserat în program câteva dintre compoziţiile sale speciale, atât pentru film cât şi pentru orchestră şi solişti instrumentişti. A fost un superb periplu muzical cu piese de mare frumuseţe, pline de melodie, adevărate bijuterii ale sale, aflându-se în compania unor reputaţi solişti şi a Corului Filarmonicii „George Enescu”, sub directa şi serioasa pregătire muzicală a dirijorului Iosif Ion Prunner. A avut-o interpretă pe tânăra soprană Irina Baianţ, într-un celebru cântec , devenit şlagăr, interpretat la TV de Nana Mouskouri „L’amour en heritage” şi un extras din opera „La Wally” de Catalani, în aranjamentul său orchestral pentru filmul „Diva”.

Irina Baianţ se relevă ca o soprană lirică cu o voce frumoasă, bine lucrată, dovedindu-şi o manieră sensibilă de interpretare dublată cu o muzicalitate specială. Se află într-un moment de creştere substanţială a capacităţilor sale artistice, este foarte atentă la stil, la modul în care îşi pregăteşte cu grijă impostaţia. Am o mare încredere în această artistă care a devenit, deja, o certitudine în lumea muzicală.

Vladimir Cosma ne-a oferit două aranjamente muzicale pentru filmul lui Francis Veber, „Le Jouet” şi apoi pentru „Le Dîner de Cons”, beneficiind de colaborarea cu o echipă omogenă de artişti instrumentişti remarcabili: Giani Lincan, la ţambal, Cezar Cazanoi, la nai şi fluier, Emil Bîzgă, trompetă, Tudy Zaharescu, baterie şi Eugen Tegu, chitară-bas.

Fiecare dintre aceştia s-a relevat prin contribuţii artistice de prestigiu, atât în ţară cât şi în străinătate, punându-şi în valoare talentul, creativitatea, performanţa tehnică. Ceea ce m-a impresionat profund în aceste două piese a fost colaborarea dirijorului şi compozitorului cu mari interpreţi din care a rezultat un act creator de înaltă

clasă, prin muzicalitate, inventivitate imagistică, simț al prelucrării filonului popular al muzicii românești. Cosma se impune ca un artist și muzician de elită, care poate oferi publicului bucurii spirituale neașteptate.

Un foarte interesant concert pentru mandolină și orchestră a fost interpretat de un mandolist și compozitor francez de renume, Vicent Beer-Demander, cu care Vladimir Cosma a colaborat mult în Franța. Artistul și-a desăvârșit studiile în Franța și în străinătate. S-a perfecționat și în compoziție la Consevatorul din Marsilia. În 2002 el a creat un Festival de mandolină în Ariège; a interpretat în concerte compoziții originale din secolele XVIII, XIX și XX, dar și compoziții contemporane pe care unii compozitori ai secolului al XX-lea le-au dedicat lui.

Este un tehnician al instrumentului, cunoscând toate tainele acestuia și interpretând ca un virtuoz fiecare piesă pe care o execută, dar o și trăiește cu sensibilitate și emoție.

Vladimir Cosma prelucrează excelent fiecare tonalitate muzicală, în funcție de atmosfera și locul în care sunt plasate imaginile filmice. De pildă, pentru celebrul film burlesc „Capra" al lui Francis Veber el își plasează muzica în contextul geografic al Americii de Sud, folosind culori timbrale ale ritmurilor muzicale existente în acest perimetru.

Au urmat secvențe muzicale ce însoțesc filmele „Le bal de casse-pieds", „Salut l'Artiste", „L'aile ou la Cuisse", beneficiind de aceeași echipă de interpreți instrumentiști pe care am citat-o mai sus.

A încheiat programul cu renumita partitură compusă pe ritmul unei sârbe românești din filmul lui Yves Robert „ Le Grand Blond avec une chaussure noire" cu Pierre Richard în rolul principal.

Această piesă l-a făcut cunoscut pe Vladimir Cosma în lumea întreagă, atrăgându-i o notorietate în lumea fimului. De altfel, el a obținut câteva titluri de valoare într-o ierarhie artistică internațională: este cavaler al Ordinului Național al Legiunii de Onoare, Mare Ofițer al Meritului Cultural Român și Comandor al Ordinului „Des Arts et des Lettres".

Trebuie să remarcăm și contribuția deosebită a Corului Filarmonicii „George Enescu" în fragmente din Cantata 1209, lucrare compusă cu ocazia comemorării a 800 de ani de la distrugerea orașului Béziers, din sud-vestul Franței, pe un libret scris de Marc Henric.

M-a impresionat în mod deosebit modul în care și-a conceput, construit și prezentat personal compozitorul întregul program al concertului. A fost un oaspete de seamă al Filarmonicii, care s-a dovedit, în același timp și o gazdă bună care ne-a invitat pe toți ascultătorii prezenți în sală în propria-i casă componistică, oferindu-ne adevărate bijuterii muzicale de foarte bună calitate, în interpretări la același nivel artistic. El s-a comportat ca un român fericit c-a revenit acasă, printre ai săi și că sărbătorește acest moment magic prin muzica sa minunată alături de compatrioții săi dragi, pe care i-a iubit și nu i-a uitat niciodată.

De fapt, am folosit o metaforă care dezvăluie un mare adevăr: a fost pentru iubitorii de muzică din Ateneu un Moș Crăciun minunat, care și-a deschis cu generozitate, bunătate, jovialitate sacul cu daruri multe pe care ni le-a împărțit nouă pentru a ne aduce bucurie spirituală, ca să uităm, pentru un moment, de necazuri, supărări și nefericiri.

Toată seara s-a transformat într-o sărbătoare înaintea Crăciunului care ne-a transmis mesajul compozitorului de pace și liniște sufletească.

alături de Nicolae Licareț

Aducem, pe această cale, mulțumirile noastre conducerii instituției care l-a invitat pe maestrul Cosma, dar mai ales Orchestrei Filarmonicii „George Enescu" pentru prestația de înaltă clasă și pentru colaborarea cu un mare compozitor român, renumit pretutindeni, care a dus peste granițe faima școlii componistice românești.

Mihai Alexandru CANCIOVICI

O „legendă" pe scena Ateneului

Cele două concerte extraordinare avându-l la pupitru pe compozitorul şi dirijorul francez de origine română Vladimir Cosma au încheiat prima parte a stagiunii simfonice 2015-2016, constituindu-se într-un minunat dar de Sărbători. Vladimir Cosma a revenit pentru prima oară la Bucureşti, după o pauză de 50 de ani, în 2011, tot cu un concert la Ateneu, ocazie cu care în luna noiembrie a acelui an a primit titlul de Doctor Honoris Causa acordat de Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti. Este o persoană extrem de jovială, de prietenoasă, acceptând cu plăcere să-şi aducă aminte de cursurile urmate la şcoala Silvestru (de lângă cunoscuta biserică) şi apoi la liceul nr. 11 "Dimitrie Cantemir", de locuinţa copilăriei de pe str. Spătarului, depănând amintiri dragi cu Daniela Imre, văduva regretatului instrumentist şi dirijor al orchestrei Casei de discuri Electrecord, Alexandru Imre (vecină de cartier, pe str. Corbeni), cu dr. Laurenţiu Daşcă, violonist în Orchestra medicilor, cu Nicolae Licareţ. Mai bine de o oră, Maestrul a acordat autografe pe CD-urile şi DVD-urile aduse de la Paris, stând de vorbă răbdător cu toţi admiratorii, acestea fiind expuse la standul editurii Humanitas (remarcabilă iniţiativa conducerii Filarmonicii!) alături de cartea consacrată muzicienilor din familia Prunner, epuizată între timp (reamintim că Iosif Ion Prunner a dirijat cu această ocazie Corul Filarmonicii). În completarea riguroasei cronici alăturate, câteva mici precizări necesare, care vor completa imaginea unor adevărate evenimente muzicale, pe care din păcate mass media le-au cam ratat. Filmografia uriaşă dezvăluie şi relaţiile de prietenie, dincolo de colaborarea strictă, cu mari actori şi regizori al căror nume revine frecvent pe genericul filmelor. Astfel, dansurile simfonice din filmul "Les aventures de Rabbi Jacob" (solist Herve Noirot – orgă, pian, sintetizator) ne-au amintit de marele comediant Louis de Funes, protagonist şi în neuitatul "Aripioară sau picioruş" (1976), din care ne-a fost oferit "Concerto gastronomique" (în peliculă, actorul întruchipa un temut reprezentant al unui ghid care acorda stele restaurantelor). În "La chevre" (1981) a colaborat cu Gerard Depardieu şi Pierre Richard, în "Salut l'artiste" ("Yves şi Danielle", 1973) cu Marcello Mastroianni şi Jean Rochefort, în "La boum" (1980) de Claude Pinoteau cu Sophie Marceau, Claude Brasseur, Brigitte Fossey, iar "L'amour en heritage" a devenit, în anii '80, "Mistral's Daughter", o mini-serie americană de 8 episoade, cu Stephanie Powers în rolul principal. Temele muzicale din aceste filme au reverberat în memoria cinefililor, fiind de semnalat faptul că Vladimir Cosma s-a dedicat în deceniile din urmă dirijării şi mai ales rescrierii propriilor compoziţii din filme pentru a putea fi prezentate în cadrul concertelor simfonice, cum au fost şi cele de la Bucureşti. Pierre Richard este un mare prieten al muzicianului, el având rolul principal şi în "Jucăria" (1976), nemaivorbind de neuitatul "Marele blond cu un pantof negru" (1972), al unuia din regizorii săi preferaţi, Yves Robert, în care joacă Mireille Darc şi Jean Rochefort. În banda sonoră a acestui film se aude naiul fermecat al lui Gheorghe Zamfir, postură încredinţată de această dată instrumentistului basarabean Cezar Cazanoi. De altfel, pe scena Ateneului au fost invitaţi câţiva dintre instrumentiştii cu care Cosma a colaborat nu o dată, inclusiv peste hotare: componenţii big-band-ului de muzică uşoară Radio (dirijat de Ionel Tudor) Eugen Tegu (chitară bas) şi Tudy Zaharescu (baterie) sau Giani Lincan (ţambal), fiul cunoscutei interprete de muzică lăutărească Mioara Lincan. Între interpreţi a strălucit soprana Irina Baianţ, laureată a premiilor revistei noastre când încă se afla la începutul ascensiunii: ulterior ea şi-a diversificat preocupările şi înspre zone mai "lejere", prezentând emisiunea matinală de la TVR şi fiind, în acest an, alături de acelaşi coleg de platou, Doru Todoruţ (component al formaţiei Deep Central), între finaliştii selecţiei naţionale Eurovision. Îi dorim să ajungă în marea finală europeană, în mai! În fine, cei fac de fiece dată neîncăpătoare Sala Mare (o mie de locuri!) a Teatrului Naţional din Bucureşti la spumoasa comedie "Dineu cu proşti", cu Ion

N. Licareţ, V. Cosma, O. Georgescu,
E. S. François Saint-Paul (ambasadorul Franţei la Bucureşti)

Caramitru şi Horaţiu Mălăele în rolurile principale, s-au bucurat să asculte tema muzicală a filmului omonim realizat în 1998 de Francis Veber.

Vladimir Cosma a fost laureat al premiilor cinematografiei franceze, "Cesar" (Oscar-urile din Hexagon), pentru cea mai bună muzică de film, în 1982 (pentru "Diva") şi 1984 (pentru "Le bal"), iar în 1986 şi 1991 a primit premii pentru "Cea mai bună muzică TV". O parte doar din numeroasele Discuri de Aur şi de Platină care i-au jalonat prodigioasa carieră s-au aflat la dispoziţia melomanilor cu prilejul concertelor de la Ateneu.

Oana GEORGESCU

Viorica Rădoi la Ateneul Român

…pe scenă dar şi în sala de curs atunci când pregăteşte un concert, o audiţie, în compania tinerilor ei colaboratori; …pe scenă cât şi în afara acesteia, pianista Viorica Rădoi este în continuare dinamică, comunicativă, mobilizatoare.

Pare paradoxal. Şi totuşi nu e. Pianista Viorica Rădoi este artistul care trăieşte intens actul comunicării muzicale, îl trăieşte pe podium, în repetiţii, îl trăieşte inclusiv prin discipolii domniei sale, tineri muzicieni şi mai puţin tineri pentru care a fost şi rămâne - de aproape o jumătate de secol! - un inspirat maestru. Este acel dascăl animat de dorinţa de a sădi în conştiinţa celor tineri dragostea şi respectul actului artistic, dorinţa de a descoperi, de a revela adevărul la nivelul spaţiului atât de preţios al muzicii de cameră; iar aceasta cu implicarea nemijlocită a pianului drept instrument de bază al culturii muzicale europene moderne; pentru o perioadă extinsă – iată! - de mai bine de două secole şi jumătate.

O demonstrează şirul nesfârşit al concertelor, al întâlnirilor profesionale cu cei tineri, cursurile de măiestrie susţinute în ţară şi peste hotare… ; o demonstrează recentul concert cameral găzduit sub marea cupolă a Ateneului bucureştean, un captivant concert aniversar pe parcursul căruia Viorica Rădoi a apărut în compania actualilor, a foştilor studenţi…; concert care a probat, o dată în plus, că pianul este un partener important – şi nu un simplu secundant ! – al actului muzical.

In mod cu totul inspirat, cu totul neaşteptat, concertul s-a desfăşurat sub genericul „Din dragoste pentru cenuşăreasa!”. Căci, cu totul nedrept, de o manieră neprofesionistă, generaţie după generaţie, în viaţa noastră de concert pianul integrat ansamblului cameral, eventual în compania unui protagonist, a fost considerat a fi un simplu însoţitor şi nu un partener. Este un act legitim pe care Viorica Rădoi, cu ani în urmă, de asemenea soţul domniei sale, regretatul pianist şi profesor Octavian Rădoi, l-au întreprins cu fiecare repetiţie, cu fiecare concert, pe parcursul fiecărei întâlniri profesionale susţinute în compania tinerilor lor colaboratori.

Fără putere de tăgadă se demonstrează că protagonistul, cântăreţ sau violonist, violoncelist sau flautist… sunt parte a întregului conceput de autor, de compozitor; …că fiecare parte a ansamblului deţine un rol funcţional în cadrul întregii structuri a operei de artă. Iar aceasta fie că este vorba de o arie de operă, de un duo-sonată cu pian, de un ansamblu mai mare. Acesta este motivul pentru care un veritabil far călăuzitor în activitatea domniei sale l-a constituit drumul artistic al minunatei muziciene, pianistă de ansamblu, un exemplar pedagog… care a fost pianista Suzana Szörenyi, artist al elitei celei înalte a vieţii noastre muzicale.

Concertul la care mă refer a fost conceput de Viorica Rădoi drept o demonstraţie privind crezul artistic al domniei sale. Au însoţit-o pe scena Atheneului foşti şi actuali studenţi, câţiva dintre artiştii care, de ani buni dau consistenţă vieţii noastre muzicale, de asemenea pedagogiei pianului sau artei muzicale camerale. Au putut fi audiaţi, sopranele Felicia Filip şi Irina Iordăchescu, violonista Cristina Anghelescu. Au fost prezentate creaţii dintre cele mai diferite aparţinând unor stiluri diferite ale istoriei muzicii; lucrări pe parcursul cărora s-a demonstrat că evoluţia la nivelul palierului pianistic, indiferent de funcţia acestuia, se constituie într-o parte integrantă a întregului operei muzicale de artă.

Pagini semnate de Johannes Brahms, de Modest Mussorgski au cunoscut realizări cu totul notabile, în bună parte entuziasmante, datorate baritonului Alexandru Chiriac, violoncelistului Mircea Marian, tineri muzicieni care oferă promisiuni temeinice în spaţiul vieţii noastre de concert; aşteptări îndreptăţite sunt oferite în continuare de violonista Simina Croitoru.

Indiscutabil, momentele de mare antren, de savoare cuceritoare, le-a oferit Viorica Rădoi însăşi, în compania mai tinerei sale colege, pianista Steluţa Radu, parcurgând partituri îndrăgite de marele public, lucrări semnate de Darius Milhaud sau Dmitri Şostakovici.

O aniversare, un eveniment, un crez împlinit! A fost o seară închinată gândului potrivit căruia muzica se constituie într-un act artistic unitar ce poate fi împlinit în toate palierele structurii acestuia; cu dedicaţie, cu entuziasm, cu ştiinţă.

Dumitru AVAKIAN

Oedip, „o ființă în carne şi oase".

Glosări pe marginea recentei montări a operei enesciene imaginată de regizoarea argentiniană Valentina Carrasco.

De aproape şase decenii, *tragedia lirică* sofoclean-enesciană nu încetează să genereze „interpretări" regizorale dintre cele mai diverse, adesea insolite, alimentate, în primul rând, de *ambiguitatea* intrinsecă a textului originar: *Oedip*, culpabil-inocent, învins-învingător, blamat-sanctificat; *anihilarea Sfinxului*, glorie-nenorocire; *orbirea*, traumă-iluminare (vedere lăuntrică); *lumina*, purificatoare-distrugătoare; *incinta* (*vatra*) părintească, prilej de exultanță, dar şi de jale incomensurabilă. Pe de altă parte, aproape fiecare punere în scenă a „operei vieții" lui George Enescu s-a prevalat de două dintre afirmațiile-cheie ale compozitorului: *„Nu voiam să fac din Oedipul meu un zeu, ci o ființă în carne şi oase, ca dumneata şi ca mine"*, şi *„Oedip este un personaj al tuturor timpurilor, universal, şi există, deci, posibilitatea de a-i traduce drama într-un limbaj modern"*.

Dacă în montarea din 1958, regizorul Jean Rânzescu a optat pentru o anume simplitate, respectând specificul antic al tragediei, deşi cu vădite accente autohtone, mai ales în conceperea decorurilor şi a costumelor, după mai bine de trei decenii, regizoarea Cătălina Buzoianu va prezenta publicului nostru, în 1991, o primă versiune *în limba franceză*, desprinsă total de canoanele celei de la debut, în care valorifica *lumina* (o „lumină arsă"), ca simbol arhetipal, într-un spațiu piramidal, *atemporal*, cu aspect „selenar", de „planetă pustie", cu un Sfinx însângerat, pe o scenă „împachetată" în fâşii de material alb-purpuriu, ce „supradimensiona" personajele, şi cu un Oedip „anonim" în căutarea identității de sine. La polul opus, Andrei Şerban va revoluționa, la propriu, în 1995, abordarea partiturii enesciene, cu o viziune *compozită* – în fapt, o îngemănare luxuriantă de simboluri mitice, metafizice, istorice şi politice, mizând pe „universalitatea" şi „modernitatea" subiectului - pentru ca, în 2001, Götz Friedrich să readucă în prim-plan simplitatea arhaică, austeră a tragediei, având drept *motto* îndemnul delphic *„cunoaşte-te pe tine însuți"*, inscripționat chiar pe cortină. Şi, ca într-o succesiune algoritmică prestabilită, în 2005 Petrică Ionescu şochează şi fascinează cu o montare la fel de luxuriantă ca cea a lui Andrei Şerban, dar mult mai unitară stilistic, de nuanță baroc-flamboyantă subliniată şi de costumele mirobolante, ultra-moderne, realizate de către Cătălin Ionescu-Arbore cu o fantezie debordantă. Petrică Ionescu a recurs însă *şi* la simbolul *circularității*. Gândită ca *amfiteatru*, scena adăpostea *incinta sacră*, multifuncțională – loc al naşterii lui Oedip, *trapă* pentru aruncarea cadavrelor celor ucişi de ciumă, *crâng sacru*, şi *fântână sacră*, purificatoare – sub forma unui „*cerc* magic înconjurat de un *zid circular*, în pantă", sugerând subtil „frontiera dintre exteriorul şi interiorul (*subconştientul*) omului".

Întrebare firească: până unde se mai poate merge cu interpretarea substratului simbolic, inițiatic al acestui inegalabil *mit al cunoaşterii*? Or, recenta montare a *Oedipului* – mă refer la spectacolul din 7 Februarie a.c., prezentat pe scena Operei Române din Bucureşti, cu baritonul american Andrew Schroeder în rolul titular şi câteva debuturi promițătoare: Andrei Lazăr în Păstorul, Marta Sandu în Antigona şi Adina Secobeanu în Meropa, cu Adrian Morar extrem de eficient şi elocvent la pupitrul dirijoral al ansamblului Operei – a demonstrat că, tocmai misterul de necuprins ce învăluie Destinul uman constituie sursa inepuizabilă de inspirație pentru creatorii pasionați de mitul lui Oedip.

Valentina Carrasco şi-a structurat concepția regizorală pe două metafore temporale complementare – *nisipul* şi *apa* – având ca punct de pornire ideea

Valentina Carrasco

filosofică a lui Nietzsche despre existență ca „eternă clepsidră", dar şi reflecția scriitorului francez Michel Foucault asupra omului ca „invenție", care „va dispărea asemenea unui chip desenat pe nisip, la marginea mării", ambele proiectate pe cortină. Regizoarea argentiniană pare să fi dat curs celor două afirmații ale lui George Enescu, în cel mai riguros şi veridic mod. Toți protagoniştii, inclusiv membrii corului au fost îmbrăcați în haine comune, cotidiene, stradale, perfect aliniate modei zilelor noastre. Atât bărbații, cât şi femeile purtau pantaloni din pânză cazonă, cu un vag iz de ițari, acoperiți cu tricouri, cămăşi ori bluze până la genunchi, „asezonate" cu eşarfe lungi, albe sau în culori din gama sienelor arse plăsmuite, ca şi scenografia, de către Barbara Del Piano, în spiritul conceptului de „arte povera" (*arta săracă*).

Încălţările erau bocanci sau ghete, atunci când protagoniştii nu circulau, desculţi, prin nisipurile mereu mişcătoare de pe scenă sau, virtual, pe valurile mărilor învolburate din proiecţiile video datorate Esterinei Zarrillo. Personajele principale au beneficiat de un fel de mantii ample, din acelaşi material cazon, stropit însă cu arabescuri aurii, iar Tiresias a fost

Andrew Schroeder

acoperit cu o mantie lungă, neagră, cu glugă. *Albul* a dominat însă spaţiul scenic prin decorul simplu, funcţional, realizat de către Blanca Añon. Era vorba despre un grupaj de panouri supraetajate, mobile, ca nişte schele, uneori acoperite cu perdele albe, alteori descoperite, dând la iveală fie corul, la nivelul superior, fie, la nivelul inferior, un *pat* modern, cu aşternuturi albe, menit să înlocuiască *incinta sacră* din versiunile anterioare. *Patul* devine astfel locul/lăcaşul în care se naşte „copilul regesc", vegheat de un adevărat... personal medical (în spatele perdelelor albe), unde apoi se va odihni tânărul Oedip, ori va fi bântuit de nelinişti identitare, înainte de a pleca în pribegie, cu...rucsacul în spate, dar şi locul în care se va consuma incestul prevestit de Tiresias şi apoi sinuciderea Iocastei. Albul imaculat al decorurilor a creat un contrast puternic cu roşul ţipător al sângelui, dar şi cu aspectul gris al costumelor şi al întinderilor nesfârşite de pământ şi mare proiectate halucinant pe fundal, într-o fluctuaţie tensionată, în concordanţă cu tensiunea dramei desfăşurate pe scenă - expresie a atracţiei scenografei Barbara Del Piano pentru antinomii de tipul întuneric-lumină, tortură-reconciliere, forţă-tandreţe, tipice de altfel tragediei sofocleene.

Dincolo de orice comentarii critice suscitate, inevitabil, de noua punere în scenă a *Oedipului* enescian, spectacolul realizat de trio-ul regizoral-scenografic Valentina Carrasco, Barbara Del Piano, Esterina Zarrillo, căruia i s-a adaugat specialistul în *lighting design*, Peter van Praet, s-a distins printr-o exemplară coerenţă conceptuală şi stilistică. Unul dintre atu-uri a fost *dinamica acţiunii*: totul a curs *precum* şi *odată* cu nisipul clepsidrei, *precum* şi *în ritmul* mişcării valurilor mării sau a peisajelor cu ţinuturi aride, nisipoase ori stâncoase din imaginile video. Notabilă mi s-a părut scena cu Sfinxul, complet lipsită de redundanţa din alte montări în care monstrul nocturn apărea înconjurat de tidvele celor ucişi până la sosirea lui Oedip. Sfinxul din viziunea Valentinei Carrasco a întruchipat mai degrabă latura sa de „păzitor al luminii de ochii profanilor", cum ar spune Guénon. Printr-un joc de lumini orbitoare, am văzut ivindu-se, din tenebre, imaginea unui trup de sirenă ademenitoare, aproape translucidă, deloc terifiantă deci, înfăşurată în plete-i aurii revărsate somptuos peste stânca pe care stătea tolănită. Interesantă şi maniera de a transla secvenţele video peste cele *live*, ca o interferare de timpuri paralele, ce se preling, aidoma nisipului din clepsidră, de sus în jos şi invers, într-o perpetuă disoluţie şi resurecţie spirituală. Au existat însă şi momente care au denaturat, în opinia mea, sensul simbolic originar al mitului. Mă refer, în principal, la investirea regelui Tezeu, în Epilog, cu atributele unui reporter-fotograf (!), ca şi la ultima scenă unde, în loc să păstreze semnificaţia purificatoare şi regeneratoare a *apei limpezi, de izvor*, „apa vie" - în operă, stropii clipocind cristalin în „fântâna sacră", din „păduricea sacră", ce-i redau vederea şi nemurirea eroului sanctificat - Carrasco recurge la apa mării, ale cărei valuri agitate conţin neîndoios o serie de *impurităţi aluvionare* ce-i anulează proprietăţile sacral-tămăduitoare. Păcat! Şi totuşi, important rămâne faptul că *Oedipul* enescian stârneşte tot mai frecvent interesul Teatrelor lirice din lume, stimulând totodată imaginaţia tinerelor generaţii de artişti. Cu atât mai mult, cu cât Enescu însuşi avea în vedere posibila *modernitate a limbajului* în tratarea celui mai zguduitor şi enigmatic mit, probabil, din toate timpurile.

Despina PETECEL THEODORU

Cele mai interesante evenimente

Potrivit unui comunicat de presă transmis de organizatori, un număr de 35 de lucrări de George Enescu vor fi interpretate în cadrul ediției 2017, în timp ce *Oedipe*, cea mai cea mai cunoscută şi apreciată operă a marelui compozitor român, va deschide Festivalul, în versiune concertantă, sub bagheta lui Vladimir Jurowski, care va dirija London Philarmonic Orchestra, şi cu o distribuție care îl include şi pe apreciatul tenor român Marius Vlad Budoiu. Din păcate, nici în acest an managementul Festivalului nu a dorit să se implice în reprezentarea scenică a capodoperei enesciene, chiar în condițiile în care la Opera Națională Bucureşti există o nouă, modernă şi mult lăudată producție semnată de celebra regizoare Valentina Carrasco. Nu excludem nici

Marius Vlad Budoiu

varianta efectelor adverse create de ”greva japoneză” a instrumentiştilor orchestrei ONB în septembrie 2015, îndreptată împotriva conducerii Festivalului Enescu. După cum nu poate fi ignorată nici maniera neprofesionistă în care unii instrumentişti au relaționat cu dirijorul Leo Hussain, atunci când apreciatul maestru al baghetei a dirijat partitura enesciană la Opera Națională Bucureşti. Rezultatul: *Oedipe* se cântă în concert, spectatorii fiind privați de latura teatrală a acestei capodopere.

Simfonia a III-a de George Enescu va fi interpretată în ediția 2017 de Orchestra Accademia Nazionale di Santa Cecilia, sub bagheta dirijorului Antonio Pappano. Este notabil faptul că piesa enesciană prezentă în programul susținut la Bucureşti de Orchestre Nationale de France va figura şi în programul concertului de deschidere a stagiunii 2017 a Orchestrei Naționale a Franței, la Paris.

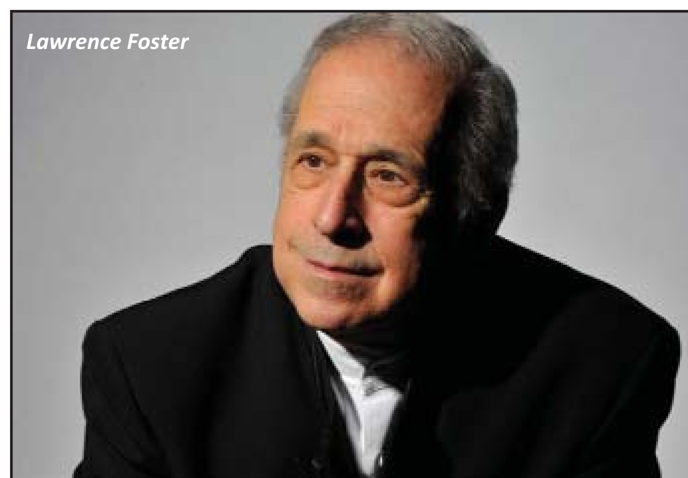
Doi dintre cei mai celebri artişti ai momentului vor fi prezenți în premieră în ediția 2017: celebrul pianist de origine chineză Lang Lang şi tenorul Jonas Kaufmann, ambii beneficiind de o prezență luxuriantă în mass-media internațională.

Printre artiştii care au confirmat prezența pentru ediția 2017 se numără baritonii Dmitri Hvorostovsky şi Thomas Hampson, precum şi violoniştii Maxim Vengerov, Julian Rachlin, Nikolai Znaider, Leonidas Kavakos, Renaud Capucon, Michael Barenboim, David Garrett, Peter Frank Zimmermann, violonceliştii Misha Maisky şi Gautier Capucon, pianiştii Martha Argerich, Nikolai Lugansky, şi Boris Berezovski. La Bucureşti vor fi prezenți şi unii dintre cei mai mari dirijorii ai lumii: Richardo Chailly, Zubin Mehta, Antonio Pappano, Daniele Gatti, Valery Gergiev, Charles Dutoit şi Michail Pletnev.

Celebra Orchestră a Teatro alla Scala di Milano va reveni în Festivalul Enescu şi va interpreta inclusiv *Rapsodia română nr.2* de George Enescu. Printre orchestrele care vor fi prezente la Bucureşti se numără, de asemenea, Royal Concergebouw Orchestra Amsterdam şi Filarmonica din Munchen (orchestra regretatului Sergiu Celibidache).

În premieră în România vor fi interpretate pe scena Festivalului Enescu 2017 opera *Mathis der Maler* de Hindemith, în versiune concertantă a Orchestrei Națională Radio, sub bagheta lui Lawrence Foster, *La Damnation de Faust* de Berlioz cu Corul şi Orchestra Filarmonicii George Enescu, dirijor – John Nelson.

O altă premieră a ediției 2017 a Festivalului este în cadrul seriei „Work-shop – Muzica Secolului 21", unde vor fi prezentate publicului unele dintre cele mai reprezentative lucrări de compoziție contremporane. Cu această ocazie, unii dintre cei mai importanți compozitori în plan internațional se vor afla la Bucureşti, pentru a se întâlni cu publicul Festivalului – printre aceştia: Sir James MacMillan, Jorg Widman, Iain Bell Nimrod Borenstein, Sven Helbig, Zygmund Krautze şi Rolf

Lawrence Foster

Martinsson. Nu se precizează câte concerte de muzică românească vor fi, nici sala care le va găzdui şi nici orele, care sperăm să nu fie prohibitive. De asemenea, lipseşte deocamdată orice referire la Simpozionul Internațional de Muzicologie ”George Enescu".

Prezențele româneşti includ cele mai importante orchestre din Bucureşti şi din țară, precum Orchestra Filarmonicii ”George Enescu", Orchestra Națională Radio, dar şi filarmonicile din Cluj, Iaşi, Timişoara, Bacău şi Braşov. Printre dirijorii români invitați se numără nume Cristian Mandeal, Horia Andreescu, Tiberiu Soare, Cristian Macelaru, Cristian Oroşanu, Cristian Lupeş.

În premieră, Andrei Ioniță, unul dintre cei mai promițători violoncelişti de origine română în plan internațional, câştigătorul ediției 2015 a prestigiosului Concurs Ceaikovski (Rusia) va urca pe scena Festivalului Enescu alături de Munchener Philharmonic, sub bagheta renumitului Valery Gergiev.

C. MIHAI

Rătăcit în noblețea unui gest

Săptămâna trecută, într-o seară caldă şi blândă, atât de atipică pentru o lună de iarnă, când mă îndreptam spre Operă, pentru a îl întâlni, oare a câta oară, pe unul dintre personajele foarte dragi mie din literatură şi artă în general – Don Quijote, mă gândeam la diferitele surprize pe care de-a lungul vremii, acest balet mi le-a dăruit. Unele au fost bune, foarte bune, sau chiar spectaculoase; altele palide, neinteresante, plictisitoare sau chiar neplăcute.

De aceea curiozitatea mea înscrisă într-un crescendo accentuat ajunsese la o cotă maximă de nerăbdare, pe care doar ridicarea cortinei o putea potoli. Şi pot spune

Antonel Oprescu (Don Quijote)

că rareori am fost atât de mirată ca în seara cu pricina, când ONB mi-a dat prilejul să asist la un eveniment pe care nu-l credeam posibil, el fiind unicat cel puțin din câte îmi amintesc. Anume, acela de a vedea înscrisă în distribuția programului stagiunii în curs, începând cu seara respectivă (3 februarie) în rolul principal feminin, ca Prim Solistă, o elevă. Nu o absolventă, nu o aspirantă din rândul balerinelor ce au cochetat cu solistica aşteptând cuminți marea şansă, nu un nume deja cunoscut datorită unor interpretări notabile, ci o elevă al cărei nume, Francesca Velicu, va rămâne înscris în analele Operei, măcar şi numai pentru asta. De aceea, profesorul din mine nu poate decât saluta gestul Departamentului de Balet al ONB, generos, curajos, inedit şi de ce nu aerian, în sensul artistic al cuvântului… sper. Rămâne totuşi de văzut dacă el va fi de bun augur, întrucât până la urmă experiența îşi are rolul ei substanțial în orice artă şi în orice fel de exprimare a ei. Şi asta o spune criticul din mine. Timpul va decide.

În fine, odată ”încasată” surpriza care oricât de mare ar fi ea, nu putea acoperi ca trăire trei ore de spectacol, mă pregăteam să mă pierd în farmecul poveştii şi să mă bucur de un balet proaspăt, vesel, colorat, plin de umor cu şi de caracter, un balet în care să-l văd pe Don Quijote care de 500 de ani traversează istoria nestingherit, cu inegalabila-i dezinvoltură, netulburare, inocența, puritate, fără să se împiedice nici măcar de morile de vânt cu care de fapt se luptă mai mult pentru a împrăştia parfumul prafului de stele şi să-i admir, în egală măsură pe exploziva lui Dulcinee şi întreaga suită de personaje, motivate de frumusețea acestui mit. Dar, din păcate, modestia partiturilor, parcă fără pulsație coregrafică, ca şi lipsa de vigoare şi expresivitate a tălmăcirilor, „ajutate” neispirat de modernele lumini terne, au relevat un Don Quijote rătăcit, obosit şi în general un spectacol lipsit de nerv, ținută şi eleganță, chiar dacă pe parcursul lui s-au mai observat câteva timide reuşite tehnice. În fond, baletul, oricare ar fi el, totuşi poate da mai mult decât modele armonioase de mişcări sau înlănțuiri cu elemente de efect. El poate şi trebuie exprima emoție. Ori tocmai asta n-am văzut aici. Şi n-ar fi stricat deloc pentru că spectacolul, povestea, mitul, baletul, opera asta înseamnă: frumos, spectaculos, glamuros.

În fine, revenind la surpriza în sine, la Dulcineea – Kitri personificată cum spuneam de eleva – Prim Solistă Francesca Velicu pot spune că certele-i calități tehnice (deschidere, echilibru, săritură) -

Francesca Velicu

aplaudate îndelung mai ales în piruetele din actul I şi diagonala din Actul III –, tinerețea şi dorința de a străluci, vor reuşi, în timp, să o propulseze în sfera artiştilor mari, după ce le va adauga un plus de delicatețe gestică, mai multă siguranța şi un touch de finețe.

Cât îi priveşte pe colegii de scenă şi partenerii ei, mai solişti, mai maturi, mai experimentați, mai familiari cu scena, remarc că fără nici un efort au fost la unison şi foarte acordați cu Prim Solista, neobservându-se nici o diferență de timp, timpi sau experiență, ceea ce a fost un punct câştigat şi bun pentru Francesca dar unul nefericit pentru legitimii profesionişti. Nu m-aş mai opri asupra orchestrei, sărăciei costumelor ce au întristat privirea şi alegerii nu prea inspirate a interpreților, pe care văzându-i, eram tentată să cred că în acest balet s-au rătăcit şi piticii Albei ca Zăpada, pentru a nu umbri şi mai mult gestul realmente nobil şi salutar al ONB.

Doina MOGA

Lucia de la Iaşi – un succes anonim

Într-o sâmbătă, 9 ianuarie 2016, Opera Națională Română Iaşi - **Gaetano Donizetti:** ***Lucia di Lammermoor***

Exact aşa a definit regizorul Andrei Şerban impactul producției sale pentru Opera Națională Română din Iaşi: un succes anonim, dezamăgit de absența reprezentanților Ministerului Culturii de la toate spectacolele cu *Lucia din Lammermoor*, care a avut premiera în deschiderea stagiunii trecute. Probabil că tot ministerul munceşte de dimineața până seara pentru a aduce pe lista de priorități a guvernului noua sală de concerte „pe care publicul românesc o merită" şi, prin urmare, nu mai există nici măcar curiozitatea de a vedea ce s-a realizat cu banii pe care i-au împărțit. Aici e „anonimatul". Succesul e dat de publicul care a epuizat, ca de obicei, biletele în nici două zile, umplând complet sala Teatrului Național din Iaşi.

Am ales să încep anul 2016 cu un drum la Iaşi, pentru a vedea această *Lucia* pentru a treia oară, dintr-o nevoie irepresibilă de a retrăi emoția în fața uneia dintre cele mai bune producții de operă din România. Dar şi pentru a asculta încă o dată o capodoperă a operei romantice, povestea Luciei di Lammermoor, fata care înnebuneşte şi îşi ucide soțul impus de o familie care ignoră dragostea ei pentru Edgardo.

Andrei Şerban n-a fost niciodată „doar" un regizor. Pentru el, teatrul este o listă interminabilă de întrebări existențiale, care începe cu *De ce facem teatru?* Un răspuns complet nu există şi nici nu va exista vreodată, pentru simplul motiv că, pentru el, căutarea răspunsurilor e mai importantă decât răspunsurile în sine. Tot aşa cum drumul inițiatic e mai important decât destinația, care poate să nu fie atinsă niciodată. Concret, *Lucia di Lammermoor* este, în viziunea lui Andrei Şerban, un concept, pe care el îl revizitează de peste 25 de ani.

Mai întâi, în 1990, a fost *Lucia* de la Lyric Opera of Chicago (reluată apoi şi la Opera din Los Angeles), începutul unui capitol întreg din drumul inițiatic din Operă al lui Andrei Şerban. În *Biografia* publicată acum câțiva ani la Editura Polirom, acest capitol are un titlu concret: *Luciile mele*. Atunci, la Chicago, Şerban l-a avut ca scenograf pe Bill Dudley, care „a construit un decor de film. Într-adevăr, aveai impresia că te aflai în Scoția. Un conglomerat de roci de diferite forme printre care apăreau boschete sălbatice, ca vegetația dealurilor stâncoase şi sterpe, îți dădea impresia că eşti în lumea castelelor medievale nordice a Lamermoorilor. Decorul se rotea pe turnantă descoperind uneori grote amenințătoare, alteori interiorul castelului. Lucia se cățăra pe stânci, alergând în căutarea iubitului în timp ce-şi cânta ariile!" Diva era June Anderson, iar tenorul era Alfredo Kraus.

Câțiva ani mai târziu, în 1995, lui Andrei Şerban i se comandă o nouă producție, de data aceasta la Paris. Transportul decorurilor din America era prea scump, prin urmare a trebuit să fie creată o altă producție. Probabil şi sub influența modernității reci a clădirii Opéra Bastille, stâncile şi castelul din producția americană s-au transformat, tot în viziunea lui Bill Dudley, într-o „formă ovală ce amintea vag fie de o sală de gimnastică dintr-o cazarmă militară, fie de un manej de circ sau, de ce nu, de spitalul de psihiatrie La Salpêtrière, unde, în secolul al XIX-lea, la Paris, erau internate pacientele ce sufereau de boli nervoase. Lucia era prizoniera acestui spațiu metaforic, unde devenea progresiv victima presiunilor din jur." Iar Lucia a devenit pentru Şerban un Woyzeck feminin (personajul lui Büchner fiindu-i foarte familiar regizorului român), similitudinea presiunilor la care sunt supuşi cei doi nebuni avea valoare de evidență. A rezultat un personaj de operă uluitor, torturat psihologic în tragedia îngropată sub muzica superbă a lui Gaetano Donizetti şi chinuit fizic de regia lui Andrei Şerban, până la punctul în care drama ajungea să egaleze în importanță muzica, pentru prima dată. Dacă *Lucia di Lammermoor* a divizat publicul francez, pentru a-l cuceri definitiv la reluările ulterioare, în schimb Andrei Şerban suferea în acelaşi an, la Bucureşti, o dramă pe care o cunoştea prea bine din *Troienele* lui Euripide, cea a Cassandrei, blestemată de zei ca nimeni să nu-i creadă profețiile. Într-adevăr, viziunea lui asupra lui *Oedipe* a fost respinsă de majoritatea spectatorilor bucureşteni şi, pentru ca mitul să rămână intact, producția sa nu a mai avut parte de o a doua şansă, fiind casată rapid.

Andrei Şerban

În 2014, *Lucia* a ajuns şi la Iaşi. Octavian Neculai i-a luat locul lui Bill Dudley. Scena Teatrului Național, mai mică decât cea de la Opéra Bastille, a fost ocupată de un decor asemănător celui de la Paris, reducerea la scară făcându-l şi mai claustrofobic, nu doar pentru personaje, dar chiar şi pentru spectatori. O cazarmă-închisoare-ospiciu, cu celule şi paturi de fier, cu aparate de gimnastică, pe lângă scările de şantier, lugubre, o atmosferă militar-industrială, opresivă în esență, în care Lucia e singurul om normal. Un atribut vag, această normalitate, de fapt Lucia e singurul personaj care nu e

obsedat de cultura exercițiului fizic decât în sens ludic, ca în copilărie. Naivitatea ei, când „datoria" față de familie și clan este îndeplinită în toată formalitatea, este strivită de consumarea căsătoriei cu Arturo, devenită o tentativă de viol, care justifică astfel extremul, înjunghierea mirelui. Şi astfel nebunia, având o singură cale de scăpare, moartea, devine nu doar plauzibilă, ci logică şi inevitabilă.

Producția de la Iaşi ar trebui să fie caracterizată printr-un cuvânt demonetizat:*captivantă*. De fapt, e mai mult decât atât. Acest spectacol te arestează timp de aproape trei ore şi îți impune propriul lui ritm cardiac. Pauza dintre acte are mai degrabă un rol medical, acela de a slăbi pentru câteva minute presiunea sufocantă, ca să poți să plonjezi din nou într-o atmosferă care te va bântui apoi multă vreme. Cine s-a lăsat antrenat în dinamica acestei *Lucii* nu va putea înțelege niciodată cum un iubitor de operă ar putea să-şi refuze experiența unui asemenea spectacol, pentru care obstacolul unui drum până la Iaşi este cu totul insignifiant. Cât despre mine, la a treia vizionare am constatat că impactul e la fel de puternic, la fel ca la premieră. Herbert von Karajan spunea că simte nevoia să dirijeze *Tosca* din când în când, că îi este necesară visceralitatea muzicii lui Puccini. Pot spune acelaşi lucru despre această *Lucia*. Am ajuns la convingerea că ar trebui să îmi fac un obicei s-o revăd măcar o dată pe an.

Am constatat sâmbătă că virtuțile acestei puneri în scenă merg atât de departe, încât aproape că nici nu mai contează cât de bine se cântă. Chiar dacă rolul Luciei depăşea cu mult detenta vocală a Lăcrămioarei Hrubaru-Roată, redusă la a face față la peste două ore de efort extrem, nu aveai cum să rămâi indiferent la proba de stoicism a mişcării de scenă la care era supusă. Andrei Şerban este aproape sadic cu soprana din rolul principal: aria din primul act trebuie cântată în timpul unor adevărate acrobații, stând în echilibru fragil pe tot felul de scări, leagăne, sau chiar suspendată în mâini pe două bare paralele. Scena nebuniei este o altă tortură fizică, dar în final – purificatoare, iar personajul transmite prin gesturi ceea ce vocea nu poate nuanța. Prin comparație, Edgardo este crutat de asemenea eforturi, fapt aproape revoltător. Astfel, Florin Guzgă a avut una dintre cele mai bune seri ale sale de până acum. Dincolo de "insolența" cu care atacă note acute dificile, el a ajuns în timp să-i împrumute lui Edgardo toată ingenuitatea sa personală. Ultimul act îi aparține în totalitate tenorului, care trebuie să cânte aproape jumătate de oră fără oprire. Florin a dat timpul înapoi, în vremurile de demult, când opera lui Donizetti era un vehicul pentru gloria tenorului, în dauna sopranei. Enrico, fratele Luciei, a fost Jean Kristof Bouton, care a traversat rolul cu siguranță dublată de farmecul prezenței sale foarte masculine. Andrei Fermeşanu l-a scos din anonimat pe Arturo, cu care Donizetti n-a fost deloc generos, înlocuind meschinul din partitură cu un histrionism vocal de foarte bună calitate, practic re-evaluând un personaj secundar care trece de multe ori aproape neobservat. Basul Dan Popescu, de la Braşov, l-a înlocuit pe regretatul Octavian Dumitru, fără să-l poată face uitat, având o prestație mai mult decât onorabilă. Maria Macsim Nicoară (Alisa) – onestă şi Andrei Apreotesei (Normanno) – într-un progres vocal vizibil, în ciuda unor accente veriste care însă mergeau foarte bine în contextul regiei, au completat imaginea de ansamblu a unei seri memorabile. Traian Ichim a condus cu siguranță şi flexibilitate o orchestră implicată şi coerentă, dar şi corul suspendat autoritar deasupra tuturor.

Andrei Şerban a fost prezent la Iaşi, galvanizând probabil singura repetiție prealabilă (la Iaşi, împărțirea scenei cu Teatrul Național este o veche problemă), dar şi pentru a începe lucrul la o nouă producție cu care va începe stagiunea viitoare: *Văduva veselă*, care se anunță a fi o abordare localizată şi surprinzătoare a operetei lui Lehár. A primit titlul de cetățean de onoare al oraşului, o onoare pe care a acceptat-o cu mult umor, ca nefiind însoțită şi de „o bucată de pământ", aşa cum se obişnuia pe vremuri. Seara s-a terminat cu un moment foarte emoționant: corul final al despărțirii Troienelor de cetatea distrusă, în memoria lui Liz Swados, cea care a compus muzica întregii *Trilogii antice.* Acum trei ani de zile, Liz Swados a avut un moment rar de bucurie când şi-a putut asculta muzica interpretată de cântăreți de operă profesionişti, pentru prima oară în aproape 40 de ani, chiar la Iaşi. M-am simțit recunoscător sorții că am putut s-o văd atunci, la aplauzele finale, pe creatoarea incantațiilor care au tulburat generații întregi de spectatori din toată lumea la contactul cu universul lui Andrei Şerban, din teatrul antic.

Voi merge să revăd *Lucia* de la Iaşi. Am ştiut încă de la premieră că va fi mereu ceva de spus despre ea. Energia acestei producții de operă rămâne inepuizabilă.

Alexandru PĂTRAŞCU

Text publicat inițial pe Blogul "Despre operă".
despreopera.wordpress.com/2016/01/12/

Concertul de la Opera

Ce ironie! Să merg la Operă pentru a viziona un balet *coupée* în premieră şi când colo, odată cu ridicarea cortinei, să devin copleşită de eleganța şi frumusețea mângâietoare a unui Concert. Şi nici măcar nu a fost pentru prima dată. S-a mai întâmplat, nu cu mult timp în urmă, tot la Opera, tot la un balet, când acelaşi pianist Ştefan Doniga m-a cucerit cu puritatea, onestitatea şi acuratețea ce-i caracterizează interpretările, atrăgând ca un magnet întregu-mi evantai emoțional, ce vibrează doar la marea calitate. Desfăşurat într-un spațiu neconvențional, fiind în fosă, pianistul nu se vedea, orchestra nu se vedea, nici dirijorul nu se vedea, dar tălmăcirea lor remarcabilă i-a făcut atât de „vizibili" încât, fără a ofensa pe nimeni, mărturisesc că a pus în umbră, până la estompare, ceea ce se întâmpla pe scenă, toata strălucirea revenindu-i astfel *Concertului nr. 2 pentru pian şi orchestră în Fa major* de Şostakovici. Impresionantă, de-a dreptul, am fost de uimitoarea siguranță şi degajare a pianistului. Aveam senzația că nici nu bănuieşte dificultățile piesei. El nu se lupta cu pianul, nu căuta să-l domine, ci conversa cu el, punând în „vorbe" multă inspirație şi pasiune, degajând astfel un profund respect față de textul muzical. Ştefan Doniga nu caută să reconstituie compozitorul, ci doar să-l înțeleagă, să pătrundă în tainele artei sale şi să se identifice cu el. Acestea, sunetul cald şi clar, frazarea, performanța tehnică, plus talentul îl fac pe acest pianist atât de special.

Ştefan Doniga

În ceea ce priveşte orchestra, sunt tentată să spun că s-a depăşit pe sine. Dar, de fapt a fost la înălțimea ei reală. Căci este o orchestră foarte bună, cu instrumentişti ce au incontestabile calități interpretative, atât tehnice cât şi emoționale şi care, atunci când cântă un program de muzică simfonică, o face cu vădită bucurie, dăruire şi plăcere, încântând auditoriul cu omogenitatea, cu amplitudinea sunetului catifelat, cu virtuozitățile-i bogate în coloristica muzicală, cum a fost şi în cazul serii de 5 decembrie. Şi asta, în pofida faptului că uneori ea, orchestra Operei, poate fi percepută ca uşor afanisită sau plictisită, mai ales când repetă aceleaşi şi aceleaşi partituri (prin natura repertoriului instituției în cauză) fiind adesea obligați la „licențe", nu tocmai ortodoxe, atât în ceea ce priveşte tempoul, cât şi frazarea muzicală, şi asta doar pentru a facilita confort celor de pe scenă. De aceea, nu încetez să sugerez Operei Naționale Române de câte ori am ocazia, ca din când în când, poate într-o ministagiune, să-şi urce orchestra şi dirijorii pe scena, să le dea un program simfonic complex, oferind astfel în egală măsura lor şi ascultătorilor bucuria unor seri de excepție şi sieşi garanția unor succese de notorietate. Deci, să-şi valorifice atuul.

Revenind la *Concertul pentru pian şi orchestră* de Şostakovici din 5 decembrie, trebuie să spun că în această fericită combinație: solist, orchestră şi inspirat invitatul dirijor Cristian Sandu - cu evidentă aplecare spre marea muzică, a fost aşezat prin înțelegere, eleganță şi interpretare în topul celor mai bune concerte pentru pian pe care le-am auzit în ultimii ani aici sau prin lume. Bravo ONB, bravo orchestrei sale, bravo dirijorului, bravissimo Ştefan Doniga.

Partea a doua nu a făcut excepție de la calitate. Ea a încheiat seara într-o notă romantică, generoasă, dar temperată şi discretă, fără nici un exces, permițând trăirilor ascultătorilor să hoinărească în voie prin Visul nopții de vară al lui Felix Mendelssohn.

Doina MOGA

N. red.: *Opera Națională Bucureşti ARE o ministagiune simfonică. Orchestra apare pe scenă de aproximativ 5 ori pe stagiune.*

Muzică la Cântarea Cântărilor

Puțini dintre noi sunt aceia care nu au parcurs măcar o dată textul plin de mister al acestei scrieri antice, *Cântarea Cântărilor*, cuprinsă în canonul biblic şi care figurează printre cele cinci *Meghilot* ale tradiției talmudice alături de Cărțile lui Ester, Ruth, Ecclesiasticul şi Plângerile. Minunatul imn este atribuită regelui Solomon – Shlomo, iar atributul de *minunat* semnifică o realitate deoarece acest text sacru poate fi citit în multiple chei, fiecare dintre ele relevând coduri inițiatice din ce în ce mai complexe. *Zoharul* - Cartea Strălucirii - temelia învățăturii *Kabbalah* decriptează aceste învățături depăşind sensul alegoric sau simbolic. Este suficient doar să citim capitolul intitulat *Rabbi Zadok ben Mamoun - un Cabalist*, din romanul *Manuscrisul de la Saragossa* scris pe la 1800 de Jan Potocki – autor foarte interesat de ocult, care ne dă o oarecare idee despre una dintre modalitățile în care poate fi abordat acest text. Ideea de a scrie o muzică inspirată de frumusețea lui filosofică şi lirică fost binevenită, mai ales în spațiul românesc în care *Cântarea Cântărilor* s-a bucurat de o mare atenție din partea poeților existând nu mai puțin de 18 traduceri în limba română, după cum relevă antologia alcătuită şi publicată de Radu Cârneci. Proiectul a fost realizat sub egida Muzeului Țăranului Român în parteneriat cu Ambasada Statului Israel şi cu FCER. În sala recent restaurată şi arhiplină a Templului Coral, după discursurile de rigoare şi momentul poetic susținut de actrița Maia Morgenstern – directoarea TES – a început concertul propriu-zis. Scrierea, folosită în integralitatea sa, a fost încredințată celor doi excelenți cântăreți israelieni, soprana Raquela Sheeran şi tenorul Yosef Aridan, având în vedere că aceasta a fost cântată/recitată/Sprechgesang în limba originală, însoțită de instrumente pomenite în Biblie. Demersul a însemnat o extrem de amănunțită documentare, iar, revenind la muzică, intenția compozitorului Laurențiu Ganea a fost o mare reuşită. Redarea prin material sonor a ideii Iubirii pe care Dumnezeu – reprezentat de emanația unui sistem alcătuit zece sefiroți, fiecare reprezentând un atribut al Său - o are față de Israel, situarea deci pe acest suprem nivel mistic, a reclamat desigur o muzica adecvată, eliberată de sugestii temporale sau de

Laurenţiu Ganea

aluzii istorico-stilistice, dar nu lipsită de atributul narativ. Câmpurile sonore eterate, întrupate de liniile melodice tratate contrapunctic, sugerând parcă deplasarea Entităţii/lor primordiale, au alcătuit un permanent comentariu pentru textul protagoniştilor. Procedeele imitative, heterofonia, intervenţiile percuţiei cu timbruri "cosmice"- vibrafon, marimba, timpane - care aduceau o pată de culoare desfăşurării sau susţineau puţinele momente dramatice ale textului, toate acestea au stimulat imaginarul, printr-un subtil şi foarte bine dozat proces variaţional, transportându-l într-o zonă mitică pe care am întrezărit-o şi în unele microfragmente ale Oedip-ului enescian. Ansamblul a fost alcătuit din interpreţi de prim rang ai vieţii artistice româneşti: Ionuţ Bogdan Ştefănescu – flaut, Emil Vişenescu – clarinet, Laurenţiu Darie – fagot, Ion Ivan Roncea – harpă, Sorin Rotaru, Alexandru Stroe şi Denisa Vlădoianu-Rotaru la percuţie, conduşi ca de obicei de mâna foarte sigură a dirijorului Tiberiu Soare. Indiferent cât de dificil este de explicat o asemenea muzică, ea şi-a atins scopul inducând acea linişte şi înălţare spirituală pe care o dă certitudinea că Marea Iubire este ocrotitoare şi mai ales călăuzitoare. Realizarea compozitorului Laurenţiu Ganea se înscrie cu succes şi îndrăzneală pe un "teritoriu" destul de puţin abordat alăturându-se lui John Zorn - *Shir Ha-Shirim* (2008) pentru cvintet de voci feminine şi naratori, David Lang – *Just*, pentru trio, *Cântecul lui Solomon* scris de cântăreaţa engleză Kate Bush ş.a.

Corina BURA

Prime audiţii la Filarmonica "Mihail Jora"

În luna ianuarie, în stagiunea de concerte în care Filarmonica al cărei patron spiritual este *Mihail Jora* serbează 60 de ani de existenţă, publicul a avut bucuria de a audia două lucrări în premieră. Mai întâi, *Vallée d' Obermann* de Franz Liszt, opus celebru din ciclul *Ani de pelerinaj*. Pianista **Ioana Maria Lupaşcu** – solistă a Filarmonicii ploieştene, a studiat opus-ul cu maestrul său Lazar Bermann şi de curând, i-a cerut compozitorului Ioan Dobrinescu să o orchestreze. Grea întreprindere, aproape insurmontabilă, dar o sondare analitică a caracterului lucrării şi o prudentă dar loială croială a frazării au condus către finalizarea dorită. Aşa încât, noi perspective asupra piesei s-au dezvăluit în suprapuneri sonore magice, care au respectat atât litera cât mai ales, spiritul paginii romantice. Discipol al maeştrilor Aurel Stroe - ale cărui mărturisiri pe care le deţin încă nu au văzut lumina tiparului -, Tiberiu Olah, Ştefan Niculescu şi Alexandru Paşcanu, **Ioan Dobrinescu** obţinea în 1995 *Premiul Mihail Jora* şi compoziţiile/aranjamentele sale orchestrale – amintim şi *Rapsodia I* de Enescu – sunt cântate în România, Franţa, Germania, Austria, Italia, Anglia ori Belgia.

Interpretarea Ioanei Lupaşcu a fost inspirată de suflu poetic şi patos, dezinvoltă, în ciuda pasajelor de virtuozitate. Călătoria muzicală, sub bagheta dirijorului **Matei Corvin** debutase cu *Warshaw Concerto*, în volute muzicale ce descriu eliberarea Varşoviei şi povestea de dragoste dintre o pianistă şi un pilot englez, în coloana sonoră a filmului *Periculoasa lumină a lunii* şi se încheia cu prima *Simfonie*, în Re Major a lui Gustav Mahler, pe care directorul muzical şi prim dirijorul orchestrei din *Cape Town* a construit-o lăsându-se sedus de firea sa, plină de voie bună şi optimism.

Fără doar şi poate, **Gheorghe Costin** este un dirijor ajuns la maturitate, ce poate convinge orchestra să îi respecte întru totul intenţiile muzicale, inflexiunile dictate de sensul sonor şi să îi facă să desfăşoare cadenţele şi tempo-urile, întreaga coloratură orchestrală, potrivit sentimentului său metapoetic şi a empatiei cu opera. Aşa s-a petrecut în *Simfonia a II-a în do minor* de Alexandr Skriabin, unde s-a întrecut pe sine în dezvăluirea confesivă a celui mai genuin stil rusesc. Solistul *Concertului nr.1 în do minor,* în care Dmitri Şostakovici antrenează jerbe sclipitoare, **Remus Manoleanu**, a conturat, ca întotdeauna, cu o bună ştiinţă a discursului, momentele lirice şi de profunzime.

Ioana Maria Lupaşcu

Solo-urile trompetei au fost interpretate de **Cristian Chiperi**, actulamente instrumentist al Filarmonicii ieşene, până acum câteva luni, al celei băcăuane, unde revine cu plăcere.

La urmă în cronică, prima în concert, lucrarea **Corneliei Tăutu**, şi ea, în primă audiţie.

Concertul pentru pian, lucrare compusă în 1989 şi dedicată fiicei sale, impresionează prin tehnica de lucru ce se aseamănă vechilor ţesături româneşti în care se împletesc arhetipuri ale folclorului muzical transilvănean şi structuri aferente şirului lui Fibonacci. Cunoscută pentru activitatea de cercetător ştiinţific la Institutul de Etnografie şi Folclor "Constantin Brăiloiu", ca discipol al lui Mihail Jora, Aurel Stroe şi Anatol Vieru, Cornelia Tăutu a compus, cum se ştie, muzică simfonică, camerală, de teatru şi film, fiind titulara *Premiului Asociaţiei Cineaştilor din România* pentru muzica filmelor "Zidul" şi "Moromeţii", dar şi a *Premiului Academiei Române*, în 1990. Lucrarea, dincolo de langajul ethnic, cu un accent de emotivitate, e o frescă proaspătă, cu adieri de bucolic şi reavăn, depăşind încremenitele modele moderniste.

Ozana KALMUSKI ZAREA

Concursul „Paul Constantinescu”, ediția a XXI-a

Continuând, ca în fiecare an, o frumoasă şi importantă tradiție, în zilele de 11-14 decembrie 2015, în oraşul Ploieşti a avut loc cea de-a XXI-a ediție a **Concursului Național de Interpretare şi Creație Muzicală „Paul Constantinescu”,** prestigioasă manifestare muzicală organizată de către Muzeul memorial „Paul Constantinescu”- Secție a Muzeului Județean de Istorie şi Arheologie Prahova, împreună cu Filarmonica „Paul Constantinescu”, sub auspiciile generoase al Ministerului Culturii, Prefecturii, Consiliului Județean Prahova şi Primăriei Municipiului Ploieşti.

Parteneri principali: Centrul de Excelență al UNMB şi Colegiul de Artă „Carmen Sylva” Ploieşti. Astfel, şi în acest an, municipiul Ploieşti a devenit o importantă capitală a marii şi adevăratei muzicii româneşti.

Deschiderea concursului a avut loc vineri, 11 decembrie, ora 10. 00, în superba sală de concerte „Ion Baciu” a Filarmonici „Paul Constantinescu”.

În numele juriilor de specialitate, un emoționant cuvânt a rostit eminenta pianistă concertistă Ilinca Dumitrescu, iar în partea finală am ascultat cu firească emoție, pe reprezentantul Guvernului României în teritoriu, Prefectul județului – ing. Rodica Paraschiv.

După cum se ştie, Concursul Național de Interpretare şi Creație Muzicală „Paul Constantinescu”, încă de la primele ediții este deschis celor mai talentați elevi şi studenți de la şcolile gimnaziale, liceele colegiile şi facultățile de muzică din țară şi Republica Moldova, care studiază vioara, violoncelul, pianul, canto clasic şi compoziția muzicală.

Juriile de specialitate din cadrul fiecărei secții a concursului au fost alcătuite din personalități marcante ale artei interpretative şi creației muzicale româneşti, cadre didactice de renume de la Universitatea Națională de Muzică Bucureşti**:** pianista concertistă dr. **Ilinca Dumitrescu** (preşedinte - Secția pian), prof. univ. dr. **Octavian Rațiu** (preşedinte - Secția vioară), prof. univ. dr. **Silvia Voinea,** soprană (preşedinte - Secția canto), prof. univ. dr. **Marin Cazacu** (preşedinte - Secția violoncel), prof. univ. dr. **Dan Buciu** (preşedinte - Secția compoziție). Din jurii au făcut parte: lect. univ. dr. **Ioana Croitoru** şi dr. **Radu Postăvaru** (Secția vioară), prof. univ. dr. **Şerban Dimitrie Soreanu,** conf. univ dr. **Carmen Manea** şi conf. univ. dr. **Sanda Hîrlav Maistorovici** (Secția pian), prof. univ. **Sanda Şandru,** soprană, prof. univ. dr. **Mihai Cosma** şi conf. univ. dr. **Cristina Şoreanu,** mezzosoprană (Secția canto), prof. univ. dr. **Răzvan Suma** şi prof. **Anca Vartolomei** – solişti concertişti (Secția violoncel), prof. univ. dr. **Dan Dediu**, rector UNMB şi prof. univ. dr. **Doina Rotaru** (Secția compoziție). Ca şi la edițiile precedente, Preşedintele de onoare al concursului a fost prof. univ. dr. **Dan Buciu**, rectorul onorific al Universității Naționale de Muzică Bucureşti, secretar al UCMR.

La concurs s-au înscris peste 80 de candidați din principalele centre culturale ale țării şi din Republica Moldova.

Repertoriul prevăzut în regulamentul concursului prevede obligativitatea candidaților de a prezenta, în cele două etape eliminatorii, câte 1-2 piese din creația nemuritorului compozitor Paul Constantinescu sau a altui creator român. Pe ansamblu, la toate cele cinci secții ale concursului au fost audiate lucrări de referință semnate de aproape 30 de compozitori din perioada clasică şi contemporană românească.

În urma unei atente jurizări, cei mai buni dintre cei buni, au fost răsplătiți cu 54 de premii, din care 24 de premii I:

Secția Vioară: Cerisha Leon Alexander, cls. a III-a, Ristea Gabriel Ştefan, cls. a VIII-a, Băluțel Iulian, cls. a IX-a de la C. N. M. „G. Enescu”, Bucureşti; Ruşanu Dragoş Marian, cls. a IV-a, Hartac Raluca Gabriela cls. a V-a şi Aprodu Ştefan cls. a VI-a de la C. N. A. „Dinu Lipatti”, Bucureşti; Axenti Alexandru cls. a IX-a, Liceul Republican de Muzică „C. Porumbescu”, Chişinău; Stoica Florentina, cls. a IV-a, Belu Alexandru Marian, cls. a VII-a, Pandelescu Andreea Elena cls. a VIII-a, C. A. „C. Sylva”, Ploieşti.

Secția Pian: Călin Nicole Isabel, cls. I Liceul de Arte „G. Georgescu”-Tulcea; Stoica Anita, cls. II C. N. A. „D. Lipatti”, Bucureşti; Antonescu Victor Gabriel, cls. a V-a Şcoala gimnazială „Iosif Sava”, Bucureşti.

Secția Canto: Fieraru Maria Cristina, cls. a XI-a şi Poşchină Codruța Andreea, cls. a XII-a de la C. N. A. „D. Lipatti”, Bucureşti; Tronel Gina Gloria, studentă anul IV şi Bunea Rodica, masterand anul I – UNMB.

Secția Violoncel: Lazăr Otilia Maria, cls. a VI-a de la C. N. A. „O. Băncilă”, Iaşi; Sekaci Jan Antonio Andrei, cls. aVIII-a de la CA. „D. Lipatti”, Bucureşti; David Kacso Soma, cls. a IX-a, C. M. „S. Toduță”, Cluj-Napoca; Ghergu Izabela, cls. a XI-a de la C. N. A. „D. Lipatti”, Bucureşti; Horațiu Ludușan, student anul IV, UNMB.

Secția Compoziție: Alexandru Mihalcea şi Alexandru Sima, anul II-master, UNMB (premiu acordat de UCMR).

Marile Premii ale concursului au fost câştigate de către**: Secția canto - elevi**: **Stănescu Ana Diana cls. a XI-a,** Colegiul Național de Arte „Dinu Lipatti”-Bucureşti, clasa prof. Ionescu Georgeta. **Secția canto – studenți-doctorat: Bolojan Ramona-doctorand anul I,** Academia de Muzică „Gh. Dima”Cluj, clasa conf. . univ. dr. Marius Vlad Budoiu. **Secția violoncel - Ştefan Cazacu, student anul IV, UNMB,** clasa prof. univ. dr. Răzvan Suma.

Festivitatea de premiere a candidaților şi Gala tinerilor laureați ai concursului a avut loc Duminică, 13

decembrie, la Filarmonica „Paul Constantinescu”.

Şi-au dat concursul câştigătorii Marelui premiu şi ai Premiului I de la secţiile concursului (vioară, pian, violoncel, canto clasic).

Felicitând din toată inima, pe tinerii concurenţi şi pe profesorii lor îndrumători pentru rezultatele artistice obţinute, suntem convinşi că şi la viitoarele ediţii ale acestui reprezentativ concurs naţional prezenţa candidaţilor va fi mai numeroasă şi din ce în ce mai performantă.

Calde mulţumiri se cuvin a fi adresate, cu deosebire, Ministerului Culturii, Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, Universităţii Naţionale de Muzică Bucureşti, Muzeului Judeţean de Istorie şi Arheologie Prahova care a finanţat majoritatea premiilor şi a celorlalte cheltuieli pentru buna desfăşurare a concursului, Primăriei Municipiului Ploieşti, Filarmonicii „Paul Constantinescu”, Universităţii de Petrol şi Gaze etc. precum şi unor oameni de mare suflet din unele unităţi cu profil economic şi medical, etc. care au sprijinit efectiv acest concurs şi nu în ultimul rând, pe tinerii laureaţi.

Al. I. BĂDULESCU

Concursul „Emanuel Elenescu”
Poveste de iarnă

Emanuel Elenescu nu ştia că, la Piatra Neamţ, unde s-a născut în 1911, un concurs muzical îi va purta numele. În 2003, la sugestia doamnei profesoare de canto Elena Botez, concursul, ce este dedicat Zilei de 1 decembrie, ia numele dirijorului, compozitorului şi pedagogului Elenescu.

Înaintea marii sărbători a Crăciunului, să ne amintim de-a pururi: „pentru că un Fiu ni S-a născut şi numele lui este Emanuel, Dumnezeu este cu noi”.

Elenescu este cu noi şi în Bacău, unde din 1962 şi până în 2002 a dirijat în fiecare an şi la Piatra Neamţ, unde îl omagiem în fiecare sfârşit de noiembrie, şi la Radio, unde a înregistrat peste 5000 de minute de muzică şi multe, foarte multe lucrări româneşti, şi peste tot acolo unde a adus bonomia, bunătatea, umorul, vorba bună şi bucuria de a cânta.

„Ce ne-am fi făcut noi fără Johny Elenescu - se întreba Dumitru Capoianu, pe care l-am rugat să scrie câteva rânduri, în 1999, pentru o lucrare dedicată maestrului – fără vorba lui de duh, fără vestita-i bonomie pe care o răspândeşte ca păpădia de pe coperta Larousse-ului, în toate vânturile? Muzicianul dintr’ însul, născut iar nu făcut, a ştiut şi a putut să încânte inimile atâtor mii şi mii de avizi de muzică. El a schimbat, în memoria sufletului nostru, atâţia amar de ani în tot atâţia ani de încântare muzicală. Moldoveanul molcom ce este Emanuel Elenescu a mânuit şi continuă să mânuiască una din baghetele cele mai energice şi mai autoritare pe care mi-a fost dat să le întâlnesc. Cu gestul lui extrem de precis a adunat mii de minute de înregistrare la radio sau de prime audiţii în concerte, minute în care muzica românească şi-a găsit mereu locul de frunte. Câţi colegi de-ai mei, compozitori mai vârstnici sau mai tineri, nu au a-i mulţumi maestrului pentru viaţa pe care el a dăruit-o lucrărilor sale? Pentru mine Emanuel Elenescu a fost întotdeauna o poveste. O poveste cu care uneori mă întâlneam pe stradă, o poveste care, alteori, îmi dirija lucrările sau de cele mai multe ori, o poveste despre care auzeam o poveste... Dar povestea nu are niciodată vârstă. Ea a existat din vechime şi va continua să existe cât lumea, spre marea bucurie a tuturor. Nu, hotărât lucru, Emanuel Elenescu nu poate avea vârsta înscrisă în acte pentru că el a rămas un veşnic tânăr, un exuberant şi un glumeţ de nevindecat, or toate acestea sunt dovada *tinereţii sale fără bătrâneţe şi a vieţii fără de moarte.*”

Mă bucur să fiu la Piatra Neamţ, unde totul este organizat minuţios de profesorul Mihăiţă Albu, managerul acestui grandios proiect, de colega mea, muzicolog dr. Vasilica Stoiciu-Frunză, unde preşedinte de juriu este prof. univ. Wolfgang Klos, de la *Universität für Musik und Darstellende Kunst* din Viena, de un valoros juriu şi o redutabilă echipă de organizare de la *Colegiul Naţional de Artă Victor Brauner* şi unde oficialităţile participă la evenimentele culturale. În deschiderea Concursului, aflat la a XXV-a ediţie, participanţii au primit în dar recitalul Cvartetului Voces. În juriu, personalităţi ale artei interpretative, dascăli devotaţi în ale muzicii, o echipă ce a avut dificila misie de a selecta pe cei mai buni dintr-un număr impresionant de concurenţi. Astfel, din 116 concurenţi la instrumente de lemn, 52 la alămuri, 32 la instrumente de coarde şi 10 formaţii de duo, 4 de trio, 1 cvartet şi 1 cvintet, au fost aleşi 7 finalişti: Pethö Kriszto, cls. XI, oboi (Odorheiu Secuiesc), Ţanea Adrian Ionuţ, cls. XI, clarinet, (Bucureşti), Chirvasă Ciprian, cls. X, trompetă (Iaşi), Ambrosă George Octav, cls. VIII, corn (Iaşi), Ailenei Ştefan, cls. VII, percuţie (Iaşi), Stoica Florentina, cls. IV, vioară, (Ploieşti), Trofeul Emanuel Elenescu fiind adjudecat de Clara Sofia Lupaşcu, cls. VIII, violoncel (Colegiul Naţional Octav Băncilă, Iaşi – profesor Florin Sandu). Clara Lupaşcu a concertat deja, de două ori în compania orchestrei Filarmonicii Mihail Jora (Bacău), colectiv unde sunt promovate tinerele talente în nenumărate concerte.

Aşadar, sperăm ca povestea de iarnă a Concursului Elenescu de la Piatra Neamţ să continue, încununată de laurii succeselor viitoare!

Ozana KALMUSKI ZAREA

Compozitor *versus* Autor muzical

Intenționând să răspundă întrebărilor centrate asupra unuia din cele mai frecvente subiecte de discuție din perimetrul industriei muzicale precum cea a acordării drepturilor de autor, Universitatea Națională de Muzică a organizat, în data de 2 februarie, o primă dezbatere pe tema COMPOZITOR *VERSUS* AUTOR MUZICAL, ai cărei invitați au fost compozitorii Viorel Munteanu, Dan Buciu, George Natsis, George Balint și, așa cum era și firesc, rectorul Universității, compozitorul Dan Dediu, dezbatere moderată de prof.univ.dr. Nicolae Gheorghiță.

Extrem de incitantă și datorită noii perspective de abordare a creației sonore: ***Opera în-sunet și Opera în partitură - ipostaze ale creației sonore***, discuția a punctat, succesiv, idei principale care au generat, la rândul lor, câteva trasee de interes deosebit pentru toți cei aflați în sală.

Dezbaterea a fost deschisă de prof.univ.dr. Viorel Munteanu, care, pornind de la definirea sintagmei **ilustrație muzicală** și determinarea locului său în sincretismul artelor, a subliniat contribuția creativă a unor nume de referință ale componisticii contemporane precum Eric Satie și, în special, Roman Vlad, la realizarea unor spectacole și pelicule cinematografice. Citându-l pe Roman Vlad, Viorel Munteanu a amintit remarca acestuia referitoare la relația optimă dintre imagine și muzică, ce influențează puternic impactul emoțional al operei cinematografice asupra spectatorului de orice vârstă. Împărtășindu-i opinia, prin prisma perioadei în care a activat, la rândul său, în domeniul mass-media – radio și TV – Viorel Munteanu a lansat, pentru următoarea dezbatere pe aceeași temă, ideea de a fi invitate să-și susțină punctul de vedere și alte personalități apartenente radioului și televiziunii.

Prof. univ. dr. Dan Buciu a adus în discuție aportul creator indiscutabil al unui autor de aranjamente muzicale, care îndeplinește condiția de a fi un foarte bun muzician, în comparație cu rolul unui simplu ilustrator muzical, tributar concepției care stă la baza spectacolului (sau filmului, emisiunii etc.) și ale cărui mixaje fonice nu reprezintă un act creator generator de drepturi de autor; aceasta pentru că ilustratorul poate fi și un muzician neprofesionist, dotat însă cu abilitatea de a găsi soluții sonore care să valorifice imaginile pe care le comentează. Iar în acest caz, drepturile de autor se cuvin doar muzicienilor cărora le aparțin fragmentele inserate în decursul comentariului muzical propus.

Analizând definițiile date termenilor de **ilustrație muzicală** și **aranjament muzical** de către Dicționarul Limbii Române și DEX, compozitorul George Natsis a insistat asupra uneia din consecințele nefaste ale poziționării internetului ca principală sursă de informare în secolul XXI. Căci, dacă au apărut softuri care oferă o gamă variată de samplinguri și instrumente virtuale pentru orice buzunar, avem acum și muzicieni care se autonumesc aranjori și compozitori, întreținând confuzia născută din asumarea concomitentă a ambelor calități: cea de ilustrator și cea de aranjor în ipostază creativă – deși rezultanta sonoră prezentată în public este alcătuită exclusiv din fragmente ale unor lucrări preexistente. În acest caz, a cărui finalitate nu presupune apariția unor modificări structurale în osatura pieselor originale, nu poate fi vorba despre creație ci doar despre un playlist; în consecință, ilustrația sonoră respectivă nu poate fi prezentată ca muzică de sine stătătoare, și, de asemenea, există posibilitatea ca aceeași configurație ilustrativă să fie preluată de mai mulți utilizatori, dispărând aspectul unicității actului artistic.

Ca întotdeauna foarte inspirat în expunerile sale, prof. univ. dr. Dan Dediu a propus auditoriului, prin analogie cu sistemul creditelor transferabile din mediul educațional, "**un model al sistemului creditelor creative**", imaginând o sistematizare a aportului original în creație, sistem capabil de a măsura volumul creativității pentru fiecare produs sonor în parte. Și iată cum, pe o scală valorică virtuală, Originalul *ex nihilo* va beneficia de 100% credite și, la polul opus, Copia identică – *plagiatul*, de 0% credite. Între cele două, figurează cotate cu procente gradual descendente, diferitele modalități de prelucrare, metamorfozare, reconfigurare, aranjare, transcriere, montare, mixare a texului original, la nivelul tuturor parametrilor stilistici și inter-stilistici.

În finalul dezbaterii, conf.univ.dr. George Balint și-a prezentat propriul eseu intitulat **Autorul și compozitorul în raport cu punerea în-operă a creației sonore**, în care a optat pentru explicitarea noțiunilor de ***Operă* sonoră** și ***Lucrare* sonoră**, analizând procesul de **creație** și **execuție / interpretare** a acestora. Accentuând delimitarea **Operei sonore** nenotate (declarată pe baza înregistrării unei prezentări publice) față de **Compoziția sonoră** (declarată doar prin prezentarea în / ca partitură), George Balint consideră ca drepturi conexe cele care revin compozitorului în raport cu drepturile care revin autorului muzical. La următorul nivel, când o **Operă sonoră** este realizată în raport cu o altă **Operă sonoră** prin intermediul metamorfozării reperelor de dramatizare sonoră – armonia, orchestrația și timbrometria – autorii de armonie, orchestrație și timbrometrie sunt beneficiari de drepturi conexe în raport cu opera originală, al cărei autor are drepturi depline. La fel se întâmplă și cu autorii

aranjamentelor şi reducţiilor instrumentale. În privinţa prelucrărilor sau al colajului, se poate vorbi de coautorat, iar în cazul citatului (unui fragment dintr-o altă operă), autorul operei în care este inclus citatul îşi păstrează calitatea de autor deplin. Neincluse de către George Balint în categoria operelor care beneficiază de drepturi de autor, acompaniamentul şi ilustraţia muzicală sunt definite exclusiv ca structuri sonore ce însoţesc alte opere de naturi expresive identice ori diferenţiate. Foarte importante consideră autorul eseului a fi păstrarea integrităţii **Operei sonore**, în sensul neacceptării prezentării unei creaţii în alte condiţii de utilitate decât cele pentru care autorul său şi-a dat acordul; în caz contrar, fiind posibilă alterarea statusului valoric propriu

acelei opere, situaţie pe care autorul o poate percepe ca pe un afront moral personal.

De stringentă actualitate în sfera muzicală contemporană, o asemenea dezbatere se cere în mod cert să fie continuată, iar condiţiile de acordare a drepturilor de autor să fie clarificate pentru a se putea oferi un răspuns avizat tuturor celor care îl solicită. Aşteptăm deci ca, sub auspiciile Universităţii Naţionale de Muzică, să se alăture acestui demers explicativ absolut necesar şi alţi compozitori, muzicologi, autori de ilustraţii şi de aranjamente muzicale, pentru a înlesni tentativa de valorizare a extrem de diverselor manifestări sonore care ne jalonează traseul cotidian.

Loredana BALTAZAR

Colocviul Naţional de Folclor „Sabin V. Drăgoi”

Organizatorii celei de-a IV-a ediţii a Colocviului Naţional de Folclor „Sabin V. Drăgoi” (Belinţ, sfârşitul anului 2015), Constantin-T. Stan (membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România) şi Simion Dănilă (membru al Uniunii Scriitorilor din România), deopotrivă moderatori (tutelaţi logistic şi financiar de instituţiile administraţiei locale – Primăria şi Consiliul Local, Şcoala Gimnazială locală, Asociaţia Cultural-Umanitară „Hora Belinţului”, Consiliul Judeţean Timiş şi, nu în ultimul rând, Inspectoratul Şcolar Judeţean Timiş), au conferit actualei ediţii consistenţă şi atractivitate. În debutul manifestării, amfitrionii (managerul Şcolii Gimnaziale din Belinţ, doamna directoare prof. Diana Pistrui, secondată de profesorii Ioan Popovici, Gheorghiţă Vasi şi Adrian Zâmbran) au oferit invitaţilor posibilitatea de a vizita (în reluare sau în premieră) expoziţiile de excepţie aflate în incinta cochetului edificiu al şcolii: Muzeul de Istorie a Şcolii, Muzeul Mineralogic al Banatului de Câmpie (o valoroasă donaţie datorată renumitului colecţionar Constantin Gruescu, „milionarul sărac” din Ocna de Fier, Cetăţean de Onoare al localităţii, cunoscut şi preţuit şi dincolo de fruntariile ţării pentru unicatele sale mondiale) şi o mică expoziţie de grafică Gheorghe Bălan (1947-2003), o personalitate culturală a satului Chizătău, deopotrivă un hăruit bard cu un bun renume în Capitală, unde a avut parte, în pasagera etapă solară a carierei sale artistice (1978-1979), la debutul său literar (volumul de poeme *Ferigi*), de o măgulitoare prefaţă semnată de Ştefan Augustin Doinaş.

A fost, din nou, un fericit prilej pentru reunirea unor personalităţi reprezentative din spaţiul cultural bănăţean, muzicologi, poeţi, scriitori, lingvişti, istorici, care au lansat sau prezentat cărţi, reviste culturale, referate şi studii: preotul Constantin Târziu, Ioan Viorel Boldureanu, Dumitru Jompan (pagini epistolare Nicolae Ursu–Sabin Drăgoi), Vasile Pistolea (o prezentare a ultimului său volum, *Viziunea destinului uman în mitul ursitoarelor şi alte credinţe divinatorii*, Editura Dalami, Caransebeş, 2015), Simona Negru (Facultatea de Muzică şi Teatru a Universităţii de Vest din Timişoara), Viorel Cherciu, Dorin Davideanu, Constantin-T. Stan (lansarea ultimei sale creaţii muzicologice, *Liviu Tempea. Pianistul-compozitor*, Editura Eurostampa, Timişoara, 2015 – cuvânt-înainte de Simion Dănilă –, cu un portret închinat lui Ioan Iancu, fiul vestitului lăutar Nica Iancu-Iancovici, autorul unei inedite creaţii pentru pian, *Belinţana. Pe picior*, din *Suita pentru piano-forte*, compusă în 1863, expunerea şi interpretarea, în premieră, a unui document cu o valoare inestimabilă pentru istoria muzicii româneşti, *Pro memoria*, elaborat în 1851 – identificat în 1975, apoi pierdut –, care atestă existenţa Corului din Chizătău), Gabriela Şerban (periodicul „Bocşa culturală”), Mihai Chiper (revista „Arcadia”, din Anina), Angelica Herac (periodicul reşiţean de folclor „Nedeia”), Traian Galetaru (revista „Suflet nou”, din Comloşu Mare), Dan Liuţ, George Popovici. Lingvistul Simion Dănilă a continuat mai vechea iniţiativă de a înfăţişa (printr-o proiecţie video), în prologul Colocviului, o listă a personalităţilor locale care, în funcţie de data aniversării sau a comemorării, urmează să fie evocate şi omagiate.

Devenită deja tradiţională, manifestarea, cu un interes tot mai accentuat în rândul specialiştilor, fixată, deopotrivă, în conştiinţa unui public larg cultivat (spre onoarea organizatorilor, colocviul a fost anunţat şi prezentat la Radio Timişoara şi Radio România Muzical), a devenit un reper pentru dezbaterile de nivel academic închinate folclorului bănăţean şi naţional. (**C. T. STAN**)

George Enescu şi muzica lăutărească

Puţini cercetători din secolul XX cunoşteau legăturile strânse ale maestrului cu aceşti virtuozi ai artei populare pe care îi preţuia şi lăuda la scenă deschisă. *„Lor, ţiganilor* - mărturisea Enescu în revista *Muzica* din 1921, într-un interviu *Despre muzica românească, să le mulţumim că ne-au păstrat muzica, această comoară ce abia acum o preţuim. Numai dânşii au dezgropat-o, au trecut-o şi au dat-o în păstrare din tată-n fiu, cu acea grijă sfântă ce o au pentru ce le e mai scump pe lume - cântecul*." Emoţionanta destăinuire a unui profesionist al artei sunetelor pe care am luat-o ca pe o spovedanie, demnă de un *motto* la o carte despre *Figuri de lăutari*. Între anii 1958-1959 am susţinut la Radio România un ciclu de emisiuni radiofonice, materializate într-un volum, tipărit în 1960 de Editura Muzicală într-un tiraj de 10.000 de exemplare. Cenzura comunistă mi-a amputat citatul lui Enescu, eliminându-mi din textul *motto*-ului, două cuvinte - cheie: *Lor, ţiganilor...* Bine că nu au răsfoit interviurile lui Enescu din epoca interbelică, fiindcă ar fi dat peste o confesiune uluitoare făcută profesorului Nelu Ionescu în 1928: „Muzica românească să fie mai aproape de izvorul ei firesc... Eu m-am luat mult după muzica lăutarilor, nu după şcoală." Dar... să-i cunoaştem pe cei şase mari lăutari ţigani, colaboratori devotaţi ai lui Enescu.

Primul dascăl al copilului din Liveni a fost Nicolae Filip, zis Laie Chioru din Râurenii Moldovei. Analfabet muzical, Laie l-a învăţat pe micul Jurjac câteva melodii şi jocuri populare, după ureche. Într-o zi, mărturisea Enescu în *„Amintiri"*, l-a chemat pe taică-său şi i-a cântat „cu un singur deget pe coarda Re, popularul vals celebru al lui Ivanovici: *Valurile Dunării*!" Cum pe vremea aceea (anii 1885/86) nu existau disc, radio sau televiziune, sursa reproducerii melodiei după ureche nu putea fi decât ori lăutarul profesor, ori fanfara militară auzită în parcul de la Slănicul Moldovei, staţiunea balneară vizitată de membrii familiei sale. Pe Laie Chioru, însă, l-a portretizat Enescu în piesa *Lăutarul*, din suita *Impresii din copilărie*, semn relevant că bardul popular l-a marcat profund pe micul muzician.

La vârsta de 19 ani, a apărut într-un concert la Paris, din 1900 , un alt mare lăutar în anturajul enescian: ţambalistul Lică Ştefănescu. Fericită întâlnire profesională: Enescu lucra la cele două *Rapsodii Române*, încât repertoriul clasic atacat de Lică Ştefănescu (Chopin, Durand, Herold) s-a încheiat cu *Rapsodia ungară* de Franz Liszt, partitură care l-a răscolit profund pe tânărul compozitor român.

Coincidenţă sau şansă istorică? La Expoziţia universală de la Paris (1900) i-a cunoscut pe Sava Pădureanu şi Cristache Ciolac. De la ultimul lăutar, a notat peste 40 de melodii, dar Ciolac i-a transmis violonistului Enescu toate „marafeturile" tehnice ale lăutarilor români: *trilul fals lăutăresc*, *glissando* pe coardă, *portamentul pe sunete alăturate*, scordatura pentru *isonuri* şi dublaje pe coarde, dar mai ales *vibrato-ul* lăutăresc, cu toate nuanţele sale. Acest vibrato enescian a iscat controverse în tehnica mâinii stângi a violoniştilor de muzică cultă, unul din prietenii săi, Carl Flesch, profesor la Conservatorul din Bucureşti, atacându-l dur pe Enescu în *Amintirile* sale pentru extensia exagerată a tremuratului degetelor pe sunete-cheie ale discursului muzical mai ales în tempourile lente.

Lăutarul cu cea mai spectaculoasă carieră internaţională (în 3 continente) de la începutul secolului XX, preţuit de Enescu pentru performanţele concertistice între clasic şi popular, a fost Nicu Buică. Acesta şi-a făcut ucenicia lăutărească (alături de ţambalistul Lică Ştefănescu) la celebrul restaurant bucureştean *Iordache* din Str. Covaci.

Elevul lui Carl Flesch la Conservator, Nicu Buică a susţinut recitaluri cu pianiştii/compozitori Filip Lazăr şi George Enescu. După memorabilul concert pe scena Teatrului Naţional din Iaşi (30 mai 1918), unde a interpretat *Sonata Kreutzer* de Beethoven, avându-l partener la pian pe maestru. Acesta – entuziasmat de tehnica violonistică uluitoare a lăutarului – a exclamat în final: „Măi, Buică, tu nu eşti om, eşti un drac!" În semn de preţuire, i-a dedicat lui Enescu, miniatura muzicală romanţa *„Pour le coeur"*, tipărită la Leipzig. A primit în schimb, în dar, versiunea inedită pentru vioară a *Horei Unirii* de Flechtenmacher, pe care Enescu o lansase pe aceeaşi scenă ieşeană în 1917.

Şi totuşi, dacă trebuie să-l dezvălui pe cel mai apropiat lăutar de suflet, atunci indiscutabil, acela a fost Gheorghiţă Dinicu, fratele dirijorului şi violoncelistului Dimitrie Dinicu, doi virtuozi muzicieni profesionişti promovaţi de Enescu la Curtea regală de la Castelul Peleş din Sinaia. Profesorul de vioară de la Conservator, Gh.A.Dinicu, moştenise de la tatăl său, celebrul naist Angheluş Dinicu (autorul *Ciocârliei*), toate trăsăturile lăutarilor/ţigani din vechile dinastii, dar adunase în 10 volume tipărite tot repertoriul tradiţional al breslei muzicanţilor din mahalaua *Scaune* a Capitalei, oferind posterităţii întregul tezaur muzical popular pe care se va clădi arta cultă românească din sec. XX. Din taraful lui Gheorghiţă de la restaurantul *Sărindar*, se va hrăni şi viitorul virtuoz al dinastiei Dinicu: Grigoraş - ultimul exponent autentic al scripcarilor români.

Greu de stabilit de *câte* ori şi, mai ales, *unde* s-au întâlnit (în ţară şi peste hotare) George Enescu şi Grigoraş Dinicu.„ Puteţi să scrieţi în portretul meu – mi-a spus Grigoraş Dinicu în numeroasele noastre întâlniri, când adunam documente pentru cartea „*Figuri de lăutari*" – că i-am fost <<umbra devotată a maestrului>>! La aniversările vârstei de 50 şi 55 de ani ai lui Enescu (organizate de Societatea Compozitorilor Români), la *Expoziţiile universale* de la Paris (1937) şi New-York (1939), la reluarea premierei operei „*Oedipe*" din capitala Franţei (1937), la întrunirile Asociaţiei ARLUS, la concertele echipei artistice a Marelui Stat Major al Armatei în spitalele de răniţi din ultimul război mondial (1941-1945), la desele dineuri oficiale de la restaurantul *Continental* etc., întâlnirile lui Enescu cu Grigoraş Dinicu au constituit momente de suflet. „Dragă Dinicule, cântă-mi ceva care să mă odihnească. Mi-e dor să fiu liniştit." Şi scripca lăutarului, intonă *Doina Oltului*. La final îi şoptea: „Te rog, coboară-mă din nou pe pământ, fiindcă adineauri m-ai dus prea departe. Adu-mă la realitate, Dinicule!"

Enescu şi lumea lăutarilor merită o carte întreagă, nu doar un concert. Când m-am întâlnit în America, curând după centenarul naşterii maestrului (1982), cu marea noastră cântăreaţă de operă Stela Roman, aceasta mi-a înmânat o casetă personală cu întregistrarea unor cântece populare româneşti, acompaniată fiind la pian de George Enescu. Improvizaţiile cu imitaţii de ţambal ale maestrului m-au transformat într-o atmosferă feerică de muzică lăutărească, ce m-a dus cu gândul la Lică Ştefănescu. Abia atunci l-am crezut pe ambasadorul Rusiei în România, Anatol Alexievici Moslov, care povestea în *Memoriile* sale de neuitatul concert nocturn de Iaşi (1917), în prezenţa Reginei Maria: „Nu aş putea să exprim profunda impresie pe care mi-a lăsat-o măiestria artistică a lui Enescu – a mărturisit ambasadorul oaspete. După câteva romanţe, compuse de autorii noştri celebri (Ceaikovski, Glinka, Rachmaninov), Enescu a început să cânte melodii şi jocuri ţigăneşti, culese din repertoriul lăutarilor ţigani, atât ruşi, cât şi români. Forţa, farmecul interpretării sale era într-adevăr extraordinare. Regina ne-a părăsit la ora 1 noaptea. Noi am rămas însă, să-l ascultăm pe Enescu..."

Iar noi - cercetătorii contemporani – poate că trebuie să-l investigăm temeinic în viitor pe Enescu – etnograf şi folclorist, fiindcă plurivalenţa geniului din Liveni ne îndeamnă spre tărâmurile ascunse ale unei personalităţi singulare în arta sunetelor.

Viorel COSMA

Eduard Weiser

Opera Română timişoreană a prilejuit creşterea şi afirmarea unui şir de muzicieni, interpreţi care la rândul lor au contribuit la întărirea prestigiului ei la afirmarea personală şi colectivă a celor care au fost legaţi profesional şi afectiv de aceasta. Dintre aceştia se numără desigur şi pianistul-corepetitor şi dirijor de cor şi orchestră sau îndrumător pedagog în domeniu Eduard Weiser, fiu al meleagurilor timişene care şi-a găsit sfârşitul la începutul vremii calde a anului în curs, dincolo de îndepărtata Pădure Neagră a Germaniei.

Născut în oraşul de pe Bega la 20 mai 1929, Eduard Weiser a urmat cursurile cunoscutului aşezământ şcolar german „Banatia" iar după desfiinţarea lui renumitul Liceu C-tin Diaconovici-Loga în cadrul căruia şi-a susţinut şi bacalaureatul. În paralel de la vârsta de 7 ani a studiat şi pianul care i-a acaparat interesul şi evoluţia trecând prin Conservatorul Municipal apoi la etapa superioară absolvind şi latura pedagogică din cadrul Academiei de muzică clujene. Din 1950 tot pianul îi înlesneşte ocuparea unui post de corepetitor la Opera Română din Timişoara de care va rămâne legat patru decenii. Fie şi numai la compartimentul de balet rolul de corepetitor a fost la mulţi dirijori fie de cor sau orchestră trambulina de lansare în domeniu, ca şi pentru tânărul Eduard Weiser. La doar 29 de ani a fost promovat apoi ca maestru de cor urmând în această calitate pe cel care a fost un exemplu de muzician complex legat de genul liric: Hermann Klee, unul dintre cei 5 Artişti Emeriţi din aceea perioadă.

În toţi cei 22 de ani de la conducerea ansamblului coral al instituţiei noul maestru a menţinut calitatea prestaţiilor căutând mereu să realizeze contribuţii valoroase la spectacolele puse în scenă atunci. Astfel nu putem trece pe lângă unele reale performanţe în spectcolele cu operele „Pescuitorii de perle" de G. Bizet, „Vasul fantomă" de R.Wagner, „Cneazul Igor" de A. Borodin sau „Turandot" de G. Puccini din cele 50 de premiere la care a contribuit corul sau cele din repertoriul curent parcurs, numeric mai mare desigur. Dar ca mulţi maeştri de cor a căror muncă rămâne fără contactul direct cu publicul, Eduard Weiser se îndreaptă şi spre dirijatul de orchestră asumându-şi conducerea integrală a unor spectacole ca şi „Casa cu trei fete" de Schubert-Berte, „Căsătoria secretă" de D. Cimarosa sau „Bastien şi Bastienne" de W.A.Mozart. Pentru reuşitele din această ipostază i se încredinţează în 1966 chiar pregătirea premierei cu capodopera mozartiană „Flautul fermecat".

Dar cu ocazia turneului cu ansamblul operei de la începutul lui 1980 surprinzător Eduard Weiser se hotărăşte să rămână în Germania pentru a-şi putea şi rezolva starea de sănătate afectată în ultima perioadă. Se stabileşte în Freiburg unde este nevoit la cei 51 de ani să-şi înceapă o nouă carieră bazată pe preocupările înainte de cele dirijorale legate din nou de sfera pianului, a corepetiţiei, domeniul în care soţia Maria (cu care au avut două fete, Gerdi şi Helga), a activat în ţară adjudecându-şi chiar un titlu universitar.

Acompaniamentul desigur a stat de la începutul carierei în atenţia muzicianului timişorean. Pe lângă corepetiţia la ansamblul de balet s-a alăturat sprijinirea celor care porneau pe drumul cântului, a unor instrumentişti, apărând în public cu precădere în cadrul manifestărilor organizate de Corul „Schubert". Toate acestea au constituit baza activităţii în Germania unde acestea iau amploare asigurându-i aprecierea şi pe aceste meleaguri, impunându-se şi ca îndrumător în această direcţie chiar printr-o funcţie didactică superioară. Plecând deci de la corepetiţia de balet la operă cu precădere prin ansamblul coral, Eduard Weiser şi-a găsit încununarea activităţii sale în domeniul muzicii de cameră, a promovării cântului însoţit de rafinamentul pianistic. Câteva zile după împlinirea vârstei de 85 de ani, prestaţiile sale s-au curmat brusc lăsând locul amintirilor, aprecierii şi stimei faţă de un muzician de prestigiu.

Damian VULPE

Pierre Boulez, o glorie a muzicii secolului XX a ieşit din scenă

Nu şi de pe firmamentul muzicii secolului trecut. Este una dintre ultimele personalităţi puternice, de aleasă substanţialitate, ale muzicii secolului XX. Împlinise 90 de ani. S-a născut în Franţa. A murit la început de ianuarie la Baden-Baden, în Germania, ţara sa de adopţie pentru mai bine de o jumătate din traseul vieţii sale profesionale. Alături de Karlheinz Stockhausen, de Bruno Maderna, de Luigi Nono… a făcut parte din marea galerie a personalităţilor care au inovat din temelii muzica secolului trecut.

Artist de o uimitoare creativitate, de o imaginaţie cu totul captivantă, Boulez a împlinit figura creatorului, a muzicianului total; iar aceasta într-o măsură mai importantă decât colegii săi de generaţie, de breaslă. A făcut-o în calitate de compozitor, dirijor, pianist, de pedagog, de autor al unor scrieri muzicologice memorabile, de ctitor al unor importante instituţii ale vieţii muzicale franceze şi europene cum sunt Institutul de Cercerare şi de Coordonare Acustico-Muzicală – celebrul IRCAM, Ensemble Intercontemporain, Cité de la Musique, aceasta din urmă devenită, cu totul recent, Filarmonica pariziană.

Imediat după sfârşitul războiului, în anii mijlocului de secol, îşi desăvârşeşte studiile la Conservatorul din Paris la clasa de compoziţie a lui Olivier Messiaen, una dintre personalităţile copleşitoare ale muzicii din toate timpurile. Aici deprinde gustul pentru cultura Orientului, pentru imensa bogăţie timbrală a muzicii tradiţionale a teatrului japonez, chinez, pentru muzica indiană în general.

La nici treizeci de ani, parcurgând etapele tinereţii sale profesionale, devine un adept înfocat şi exclusivist al atonalismului, al serialismului dodecafonic promovat de Arnold Schönberg; devine adept radical al sistemului serial total, sistem în care sunt încorporate toate coordonatele artei muzicale, nu numai cele de ordin intonaţional dar şi cele de ordin timbral, dinamic, ritmic. Intr-o măsură mai importantă decât Stravinski devine adeptul controlului integral al discursului muzical. Sunt celebre în epocă aprecierile sale potrivit cărora muzica imaginată în afara acestui sistem este „nefolositoare". Sunt poziţionări care au stârnit reacţii fireşti atât din partea compozitorilor cu orientări tradiţionale sau moderate dar şi din partea instituţiilor de concert. Implicit a publicului de concert, divizat şi acesta în tabere adverse.

Mijlocului anilor ′50 le aparţine cea de a doua Sonată pentru pian ce poartă, printre altele, indicaţia *Piu presto possibile*; …lucrare prezentată public de compozitor însuşi şi intrată mai apoi, după decenii, în patrimoniul muzicii de pian a secolului XX. Cântată şi imprimată de Maurizio Polini, această lucrare devine ulterior un veritabil punct de referinţă al pianisticii timpului. Nu pot să nu-mi amintesc, în mijlocul anilor ′60, în perioada absolutismului totalitar, audierea şi analiza acestei lucrări era strict interzisă la cursurile de specialitate ale Conservatorului bucureştean. Tot atunci la Paris, la Palais Garnier, are loc primul turneu în Europa de vest, al Teatrului de Operă şi Balet din Bucureşti. In urma primelor două ediţii ale Festivalului George Enescu, turneul parizian al celei mai importante instituţii lirice a ţării urma să acrediteze deschiderea spre lumea civilizată a regimului totalitar, comunist, de la Bucureşti. Şi dacă opera enesciană Oedipe a cunoscut aprecieri unanime, baletul realizat pe muzica lucrării *Marteau sans Maître* de Pierre Boulez, în viziunea coregrafică a lui Stere Popescu, a stârnit vii controverse şi polemici aprinse pornite chiar din sala de spectacol, polemici ce aduceau în discuţie muzica însăşi şi nu creaţia coregrafică. Evident, revenită la Bucureşti, conducerea de atunci a T.O.B. a primit critici aspre din partea forurilor superioare de partid şi de stat. Încă o dată – dacă mai trebuia de demonstrat! – principiul dublei măsuri era aplicat cu consecvenţă. Propaganda – inclusiv în plan cultural-artistic - practicată spre exterior era alta, total diferită de cea practicată în interior. In adevăr, acum după o jumătate de secol, se poate constata, Marteau… rămâne marele moment al primei părţi a carierei componistice a lui Pierre Boulez; astăzi este considerată ca fiind o lucrare clasică în patrimoniul componistic al secolului.

A avut o predilecţie specială pentru combinaţiile timbrale cele mai, aparent, insolite; una dintre piesela sale intitulată *Sur Incises* este destinată, spre exemplu, unui

ansamblu compus din trei harpe, trei piane şi trei grupe de percuţie. De altfel apetenţa pentru individualizarea timbrală privind instrumentele cât şi grupele instrumentale, pentru culoarea timbrală, se constituie într-o predilecţie specială a muzicii franceze începând, în mod evident, cu Debussy însuşi.

În anul 2005 cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani, Boulez a fost sărbătorit în întreaga lume, în multe dintre marile instituţii de concert în care a evoluat de-a lungul timpului în calitate de şef de orchestră, în locurile în care muzica sa a fost cântată. Am avut atunci fericitul prilej de a asista la un impresionant concert susţinut la sediu de Berliner Philharmoniker sub conducerea nu mai puţin celebrului Sir Simon Rattle, un concert dedicat în întregime creaţiei lui Pierre Boulez; compozitorul însuşi era prezent în calitate de regizor de sunet care regla fluxul sonor al surselor dispuse în diferitele zone ale sălii de concert; de la o parte la alta a lucrării publicul era invitat să-şi schimbe locul în sală pentru a dobândi o percepţie globală asupra lucrării. Impresionantă mi-a apărut cu acel prilej angajarea participativă emoţionantă, quasi totală, a şefului de orchestră, dar mai ales a membrilor ansamblului. Succesul de public a fost enorm. Înaintea concertului Boulez a susţinut o amplă conferinţă, o

prezentare a creației sale, crezul său în muzică în calitate de creator, de compozitor, de şef de orchestră.

A dirijat peste tot în lume, în Europa, în marile centre muzicale, în Statele Unite, în Japonia. A susținut un important curs de măiestrie dedicat tinerilor dirijori, la Lucerna, în Elveția. S-a dovedit a fi puternic angajat pe direcția susținerii noilor tendințe în muzica secolului XX, pe direcția susținerii tinerilor muzicieni performeri.

Realizarea ciclului complet al *Ringul*-ui wagnerian, la Bayreuth, în anul 1976, în regia marelui Patrice Chéreau, s-a constituit într-un moment de referință în viața muzicală europeană a celei de a doua jumătăți a secolului trecut. Susținerea discursului simfonic scotea prioritar în evidență puritatea traseelor liniilor polifoniei şi mai puțin imaginea globală a ansamblului. Un Wagner realizat de o manieră franceză! …aprecia presa de specialitate a timpului. Dirija fără baghetă apreciind contactul direct, nemijlocit, al gestului director cu muzica. Memorabilă rămâne, pe aceeaşi direcție, realizarea *Simfoniei a 8-a*, de Anton Bruckner. Energia demersului intelectual, claritatea formulărilor, a construcțiilor muzicale întreprinse de Boulez în ce priveşte actul componistic dar şi cel al performanței muzicale, rămân revelatoare.

De altfel atât în creația sa cât şi în calitate de şef de orchestră Boulez a îmbinat, în chip pe cât de fericit pe atât de original, aspecte ale spiritualității franceze cu aplicația tipic germană privind construcția de ansamblu a operei muzicale. Se adaugă, cum notam înainte, gustul în parte exotic pentru lumea sonoră a Orientului, înclinație moştenită de la maestrul său, Olivier Messiaen. Sunt două dintre personalitățile puternice care au marcat viața muzicală, artistică a secolului trecut.

Dumitru AVAKIAN
Materialul a fost anterior publicat
în revista *România Literară*

Paul Kantner

Paul Lorin Kantner (n. 17 martie 1941 – California), chitarist, cantautor, este co- fondator al formației Jefferson Airplane (rock psychedelic) în 1965, titulatură de frunte a perioadei flower power, astfel încât a apărut la festivalurile Monterey şi Woodstock, apoi componenții au fost aliniați în galeria Rock and Roll Hall of Fame în 1996. În paralel formează Jefferson Starship, scriind texte politice şi SF. Are trei copii: Gareth Alexander, Alexander, China. Se stinge la San Francisco la 28 ianuarie 2016 după complicațiile unui infarct.

Protestatar convins, negând orice formă de autoritate, dispare încă un pionier al epocii hippy.

Lemmy

Muzicianul englez Ian Fraser Kilmister (n. 24 decembrie 1945), adică Lemmy, după diverse meserii şi colaborări rock se alătură formației de space rock Hawkwind în 1971 (vocea hitului "Silver Machine"), apoi formează Motörhead ca solist, chitarist bas, compozitor. Mare succes în anii 80: "Ace of Spades" şi album No SleepTil Hammersmith, fiind considerat pionier ai stilului heavy metal. Personaj original, cu apariție aparte (solicitat pentru numeroase roluri TV şi marele ecran), o voce guturală unică în rock, o viață fără limite (băutor de forță şi consumator de amfetamine – speed, care îi dădeau energie scenică, după cum declara), se considera anarhist. La 28 decembrie 2015, Lemmy este răpus la Los Angeles de un cancer foarte agresiv.

David Bowie

David Robert Jones (n. 8 ianuarie 1947), adică David Bowie, s-a născut la Londra, studiază pictura, muzica (bun saxofonist), design-ul, alege cariera muzicală în 1963 şi cu "Space Oddity" are primul hit - 1969. "The Man Who sold the World" (1970) face trecerea spre hard de la stilul acustic -folk rock. Iar versurile trec de la idei post-hippie (pace, dragoste) spre tematici ca schizophrenia, paranoia, dezamăgiri.

În perioada glam rock şochează cu personajul Ziggy Stardust (costumații şi machiaje excentrice), hit "Starman" -1972. Intre 1974-76, schimbare uimitoare de stil, spre muzica neagră, soul şi funk, cu hit crossover "Fame". Uluieşte din nou trecând spre muzica ambientală cu cele trei albume în colaborare cu Brian Eno (1977 - "The Berlin Trilogy" sonorități minimaliste, cu texte sporadice, influențe Krautrock de tip Kraftwerk). După "Under Pressure" - colaborare cu Queen - 1981, **o** nouă cotitu**r**ă muzicală, spre disco (!), albumul "Let's Dance" - 1983 (cu videoclipuri aparte)**,** d**u**et cu Mick Jagger - "Dancing in the Street". Între 1980 şi 88 cochetează cu manierele New Wave şi pop, iar între 1992–98 se întoarce la muzica electronică.

A fost un talentat mim şi excelent actor, cu roluri în filme pentru marele şi micul ecran. Căsătorit cu Angela Barnett (un fiu - Duncan Zowie), divorț în 1980 şi recăsătorit cu fotomodelul americano-somalian Iman (o fiică - Alexandria "Lexi" Zahra Jones).

Are peste 140 de milioane de discuri vândute, zeci de discuri de "aur" şi "platină". este primit în galeria Rock and Roll Hall of Fame în 1996, primeşte premiul Grammy Lifetime Achievement în 2006. Nu mai face turnee din 2004, iar la 10 ianuarie 2016, două zile după lansarea albumului "Blackstar", este răpus de cancer la pancreas în locuința sa din New York (diagnosticat cu 18 luni mai devreme).

Compozitor, poet, instrumentist, solist vocal, pictor, actor, timp de 5 decenii a fost considerat în permanență un inovator în muzica pop. S-a spus despre el "că a avut o abilitate specială de a selecta idei (din literatură, film, teatru) dinafara sferei obişnuitului şi a le introduce în muzica pop". A avut un impact enorm asupra dezvoltării rockului.

Glenn Frey

Compozitor, solist, producător, actor, născut la Detroit (6 noiembrie 1948), Glenn Lewis Frey studiază chitara şi pianul. Alături de bateristul Don Henley înfiinţează Eagles în 1971, una din cele mai populare formaţii din lume. Cântă la claviaturi, chitară, scrie şi este voce principală a unor mari hituri “Take It Easy“, “Tequila Sunrise“, “New Kid in Town“. Formaţia se destramă în 1980, se reface în 1994, cu albumul Hell Freezes Over şi obţine şase Grammy Awards, fiind plasată în Rock and Roll Hall of Fame în 1996. Are şi frumoasă carieră solo: debutează cu albumul No Fun Aloud in 1982, succese în 1984, “The Heat Is On“, “You Belong to the City“ ,apoi alte 10 hituri. Ultim album în 2012, After Hours, cu vechi preluări. Actor pe micul şi marele ecran, a fost însurat de două ori: 1983 - Janie Beggs, 1990 - Cindy Millican (au trei copii - Taylor, Deacon, Otis). La 18 ianuarie 2016, moare la New York după complicaţii la operaţia gastrointestinală.

Günther Reininger

Născut în Timişoara, în 1950, Günther Reininger s-a alăturat formaţiei Phoenix la 16 ani, alături de Nicu Covaci, Moni Bordeianu, Dorel Vintilă, Bela Kamocsa şi Claudiu Rotaru. Pianist, organist, compozitor şi vocalist, el

a fost membru al formaţiei în două perioade (1967-1970, 1974-1976), dar şi în Amicii (1971-1973). De asemenea, a colaborat cu alţi artişti din România, precum Mircea Florian şi Dorin Liviu Zaharia la diverse proiecte muzicale, precum şi în teatru, ca asistent muzical (de pildă la piesa Macbeth, la Ploieşti – 1976).

După plecarea lui Moni Bordeianu în America, care a dus la interzicerea formaţiei Phoenix pentru un an de zile, a urmat o perioadă în care formaţia cântă piese blues-rock, în majoritate compoziţii de-ale lui Reininger, cu text în limba engleză. “Şpiţi” era solist vocal, cântând şi la pian, în picioarele goale….

La începutul anilor ‘80, ca etnic german, a emigrat în Germania (R.F.G.), împreună cu familia. In 2007, a primit titlul de cetăţean de onoare al oraşului Timişoara, alături de alţi 10 componenţi, înaintea concertului aniversar pe care trupa l-a susţinut alături de Filarmonica din Timişoara. Premiul se acordă pentru “întreaga activitate şi contribuţia la ridicarea prestigiului Timişoarei în lume”, se arată în proiectul de hotărâre al consilierilor locali. „Am fost destul de puţin în contact cu el, fiindcă a avut perioade diferite în care a cântat în Phoenix. A fost un clăpar foarte bun şi un tip introvertit. A plecat, oficial, cu familia în Germania şi după aceea nu s-a mai întors. Ne-am revăzut o singură dată“, a declarat Mircea Baniciu.

Günther Reininger a murit în noaptea dintre 21 şi 22 decembrie 2015, la Ulm, unde locuia. Odihnească-se în pace!

Natalie Cole

Solistă şi compozitoare, născută la Los Angeles - 6 februarie 1950, părinţi – marele Nat King Cole şi Maria Cole. Deşi studiase psihologia infantilă se orientează spre muzică şi albumul de debut - *Inseparable*, 1975, îi aduce două premii Grammy. Vindecându-se de dependenţa de droguri, revine în 1983, iar în 1991 lansează *Unforgettable... with Love*, cu reluări ale hituri-lor tatălui său, album distins

cu Grammy Award. Joacă în seriale, îşi scrie autobiografia *Angel on my Shoulder*, lansează discuri de valoare - *Still Unforgettable*, 2008, aducându-i alt premiu Grammy. Căsătorită cu Marvin Yancy (au un băiat Robert Adam Yancy), cu Andre Fisher (89-90), Kenneth Dupree (2001 - 2005). Diagnosticată în 2008 cu hepatită C, face un transplant de rinichi, dar este răpusă de un infarct la 31 decembrie 2015 la Los Angeles.

Black

Colin Vearncombe (26 Mai 1962), nume artistic Black, a fost un cantautor englez, pornit din zona punk şi devenit star prin cântece sofisticate pop-jazz cu o voce de bariton dramatic. A scris memorabilul său cântec intitulat sarcastic “Wonderful Life“ după ce avusese accidente auto, mama-i era bolnavă, divorţase, nu avea casă. Utilizat în multe reclame, devine hit mondial în 1987, ca şi albumul omonim şi următoarele - Comedy (1988), Black (1991). Apoi înregistrează sub numele real dar şi pseudonim, ultimul disc fiind Blind Faith - aprilie 2015. După un accident auto la Cork - Irlanda este plasat în comă indusă şi moare la 26 ianuarie 2016. Lasă în urmă o văduvă, Camilla Griehsel (soprană suedeză) şi trei copii.

Pagini de Dorin MANEA

Sibiul, capitala muzicii ușoare

În urmă cu trei ani consemnam inițiativa unui tânăr organizator din Sibiu, Tibi Marian, care lansa atunci un proiect, "Şlagărele României", care nu numai că s-a dovedit viabil, dar i-a inspirat și pe alții. Practic, din acel moment s-a produs o revitalizare formidabilă a interesului pentru muzica ușoară tradițională, pentru marile vedete atât de marginalizate de mass-media, dar nicidecum uitate de marele public, așa cum nu sunt nici melodiile lansate în deceniile din urmă. Ce poate fi mai reconfortant decât să vezi reacția entuziastă a spectatorilor atunci când Marina Voica interpretează melodia din 1941 (!) "Să nu ne despărțim", a lui Gherase Dendrino? Sau când Marina Florea actualizează la rândul ei, într-o orchestrație modernă, piesa "Nu te pot uita" (1943) a lui Nicolae Kirculescu? Şi dacă în contextul unui concert nostalgic, retro succesul ar putea fi considerat oarecum firesc, audiența fiind alcătuită din melomani mai în vârstă sau buni cunoscători ai repertoriului vechi, cum am putea explica

Marina Voica

însă succesul fulminant al acestor două şlagăre de altădată în fața tinerilor, în proiectul "Discoteca", inițiat de 3 DJ, desfășurat în Capitală, dar și la Cluj-Napoca? După câteva reprezentații la Sibiu, dar şi în alte oraşe (Alba-Iulia, Baia-Mare, Luduş, Cisnădie, după cum se vede doar în Transilvania), concertul "Şlagărele României" a revenit la sfârşitul anului trecut în oraşul de pe Cibin, ca să folosim expresia preferată a comentatorilor sportivi. De această dată, Tibi Marian și colega sa Andreea Boboacă au recurs la o formulă mai restrânsă și au fost cât se poate de inspirați, pentru că doar cu câteva zile înainte vajnicii specialiști de la ISU, care 25 de ani n-au făcut nimic, s-au trezit să închidă Casa de cultură a sindicatelor, așa încât evenimentul a fost mutat în cocheta sală a Teatrului de marionete, din păcate cu o capacitate mai mică. Comunicarea cu publicului a fost însă mult mai facilă, iar decorul scenic unul inspirat. Din distribuția inițială au fost convocați cinci interpreți, cel mai vârstnic fiind Alexandru Jula. Acesta a încântat atât cu mult-aşteptata "Soție a prietenului" meu, cât şi cu melodii semnate Vasile Veselovski, Ionel Tudor sau Dumitru Lupu. Cel din urmă a semnat toate cântecele din recitalul Ilenei Şipoteanu, soția sa, unele din ele de pe recentul album "Romantică femeie". Stela Enache şi-a alcătuit repertoriul, firesc, în primul rând cu creații ale lui Florin Bogardo ("Ani de liceu" - formidabilă piesă de final de spectacol, "Să nu uităm să iubim trandafirii"), dar şi cu lucrări recente încredințate ei de Jolt Kerestely. Marina Florea, de care am amintit deja, înafara evergreen-ului lui Kirculescu n-a ocolit hit-urile compuse de Ionel Tudor sau Mihai Alexandru, iar Gabriel Dorobanțu, pentru care admiratoarele vin de la mare distanță la fiecare concert, a reunit la rându-i, inclusiv printr-un potpuriu (ca și Stela Enache), câteva dintre cele mai îndrăgite refrene

G. Dorobanțu

ale sale, semnate Dumitru Lupu, Jolt Kerestely sau Petre Aldea Teodorovici, la loc de cinste fiind, se înțelege, "Hai vino iar în gara noastră mică".

Aminteam că acest proiect atât de nobil și de ambițios s-a născut prin grija celor doi organizatori tineri din Sibiu. Dar cum ideile frumoase şi rodnice îi tentează rapid și pe alții, la scurtă vreme, în acelaşi oraş (!), dar în altă organizare şi în altă sală, a fost programat un concert similar, chiar cu câțiva dintre protagoniştii primelor gale. Gest lipsit de fair-play, dar până la urmă să ne bucurăm că iubitorii muzicii ușoare au ocazia să-și aplaude idolii, iar aceștia să se întâlnească cu spectatorii de care le era atât de dor. În distribuția acestui concert s-a detaşat încă o dată, ca de obicei, Marina Voica, alături de care au cîntat Corina Chiriac, Adrian Daminescu, Silvia Dumitrescu, Daniel Iordăchioae, Florin Apostol şi alții. Iar cînd am scris că Sibiul a devenit o autentică şi de necontestat

M. Florea, I. Şipoteanu, G. Dorobanțu, S. Enache, A. Jula

capitală a muzicii ușoare românești, am avut în vedere că aici, pentru prima oară în țară (se aude oare şi la Bucureşti?) Revelionul în aer liber din Piața Mare a oraşului a avut distribuția alcătuită exclusiv din vedete ale muzicii ușoare. Evident, atracția principală a fost dată de revenirea la un asemenea nivel, după marile probleme de sănătate, a lui Gabriel Cotabiță.

Andra VĂSÂI

Mîndru-i premiul Clujului

„Mîndru-i Premiul Clujului / Mîndru-i şi-al Montreux-ului!” Cu acest generic rimând două stihuri dorit metaforice, prefaţăm rândurile de satisfacţie cu care se cuvine să revelăm surprinzătorul palmares al unei artiste – speranţă confirmată în chip strălucit, inclusiv pe plan internaţional. **Elena Mîndru** (nume predestinat!) deşi nu a împlinit încă 28 de ani – născută în oraşul de pe Someş la 7 mai 1988 – a reuşit să cucerească sufragii unanime în cvadrupla ipostază de vocalistă improvizatoare, compozitoare, şefă de formaţie, profesoară. Şi-a început educaţia de la 15 ani, la Şcoala de Muzică **„Augustin Bena”** din Alba Iulia, specializarea vioară/pian (2003-2005), dar ca elevă studiind matematica / informatica şi limba engleză intensiv la Colegiul Naţional **„Emil Racoviţă”** (profil real, 2003-2007). Odată studiile liceale încheiate, a urmat Academia de Muzică **„Gheorghe Dima”**, la Secţia Compoziţie (clasică) ca studentă a eminenţilor dascăli **Adrian Pop** şi **Cornel Ţăranu**. Pasiunea pentru jazz a descoperit-o singură pe când era în clasa a VIII-a, fiind ajutată de inimosul profesor şi dirijor **Ştefan Vannai**, pentru ca la finele liceului **Elena Mîndru** să dobândească, după audierea de către o comisie a înregistrărilor ***demo*** trimise de ea, o bursă la Berklee College Of Music din Boston, Massachusetts, SUA, cea mai bună şcoală de jazz din lume. Din păcate, asemenea altor tineri muzicieni români admişi la această faimoasă şcoală, nu a putut pleca peste ocean întrucât bursa obţinută nu acoperea decât în parte costul ridicat (25.000 dolari) al studiilor... În schimb, a luat parte la cursurile master-class numite „Vocal Workout” organizate în iulie 2008 şi aprilie 2009 de **Mary King** de la Royal Academy of Music din Londra.

Cât priveşte palmaresul realizat de această tânără precoce prin participarea la un număr record de confruntări artistice, vom consemna aceste victorii începând cu câteva competiţii de muzică uşoară – gen cu care a cochetat în adolescenţă: Trofeul Festivalului „Flori de Mai” din Timişoara (2004), Premiul 1 la Festivalul de muzică uşoară „Ursuleţul de aur” din Baia Mare, Trofeul Festivalului „George Grigoriu” din Brăila precum şi Trofeul Festivalului „Mamaia Copiilor” (toate trei în 2005). În aceeaşi perioadă însă, **Elena Mîndru** a început să-şi adjudece meritate distincţii şi recunoaşteri valorice în domeniul jazz-ului – ne referim la Locul 1 obţinut la Festivalul „Jazz Napocensis” din Cluj (2004), Premiul Special al Juriului la Festivalul de Jazz de la Sibiu (mai 2008), titlurile de semi-finalistă a Concursului „Shure Montreux Jazz Voice Competition”, Elveţia (iulie 2009), de semi-finalistă a Concursului „Bucharest International Jazz Competition” (Festivalul Jeunesses Musicales) în formulă de trio, (mai 2010), de finalistă a Concursului „Scrivere in Jazz Competition”, Sassari, Italia (septembrie 2010), de finalistă a Concursului „Keep An Eye Jazz Award”, Conservatorium van Amsterdam, Olanda (aprilie 2011), plus Premiul pentru cel mai bun solist vocal la Concursul Internaţional Studenţesc de Jazz, Târgu Mureş (aprilie 2010). Între timp, dovedind astfel că stăpâneşte cu aplomb deopotrivă limbajul muzicii „serioase”, a cucerit Premiul Asociaţiei Culturale „Vasile Spătărelu” la Concursul de compoziţie „Liviu Comes” al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj şi Premiul al doilea la Concursul Naţional de Compoziţie Corală al Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti (ambele în 2009), Premiul al treilea la Concursul de compoziţie „Ştefan Niculescu” al UNMB şi Premiul al treilea la Concursul de compoziţie „Liviu Comes”, Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj (ambele în aprilie 2011).

Anul 2012 rămâne definitoriu în afirmarea internaţională a **Elenei Mîndru**, în aprilie ea devenind

finalistă a Concursului „Jazz Voices” din Lituania ca şi deţinătoare a Premiului Special al Juriului la aceeaşi confruntare, pentru ca doar trei luni mai târziu (2-4 iulie) să primească ***Premiul al doilea*** şi ***Premiul Publicului*** la „Shure Montreux Jazz Voice Competition” – unul dintre cele mai exigente concursuri de jazz din lume. Au luat parte la acea ediţie şaizecişinouă de concurenţi din douăzecişişase de ţări ale lumii (din SUA, Franţa, Spania, Rusia etc.). Dintre aceştia, au fost aleşi unsprezece pentru semi-finale, iar în marea finală s-au întrecut trei competitori, două artiste din Franţa şi **Elena Mîndru**!

Care ar fi argumentele apte a legitima aceste numeroase succese de prestigiu? Darurile native hărăzite de Cel de Sus – un glas de aur, bine timbrat, mlădiu, suplu, modulat prin studiu asiduu, precum şi muzicalitatea cu care a fost binecuvântată în chip natural, au fost desăvârşite prin ani de spiritul perfecţionist al artistei, generator al unei continui ameliorări a tehnicii de cânt, al îmbogăţirii repertoriului – toate acestea pe seama muncii neîntrerupte, efortului nedrămuit, pasiunii mergând până la sacrificiu.

Frumoasă, talentată, inteligentă şi deosebit de harnică, **Elena Mîndru** şi-a continuat studiile în perioada martie-mai 2010 la Cursul de Compoziţie de Jazz

susținut de muzicianul american **Darius Brubeck** la Academia de muzică „Gheorghe Dima” din Cluj, apoi în cadrul interesantului program didactic internațional numit „Nordic Master of Jazz” (2011-2013) reprezentând un parteneriat între patru universități nordice: „Royal Academy of Music” din Aarhus, Danemarca, „Sibelius Academy” din Helsinki, Finlanda, „Royal College of Music” din Stockholm, Suedia și „NTNU” din Trondheim, Norvegia.

La ipostazele deja enunțate ale personalității sale, **Elena Mîndru** a adăugat-o pe aceea de producătoare, odată cu înființarea acum aproape patru ani a propriei case de discuri, „EM Records” prin intermediul căreia a editat la finele anului 2012 preafrumosul CD de colinde „Romanian Christmas Stories – A Jazz album” realizat cu Quintetul propriu (**Elena Mîndru** - vocal, **Dan Păcurar** - saxofon tenor, **Albert Tajti** - claviaturi, **Daniel Dumitrana** - bass, **Grațian Silaghi** - baterie) iar în 2014 reușitul disc „Evening In Romania” înregistrat împreună cu tinerii instrumentiști finlandezi **Sampo Hiukkanen** - vioară, **Tuomas Juhani Turunen** - pian, **Eero Seppä** - contrabass, **Anssi Tirkkonen** - baterie, percuție, set cuprinzînd cinci compoziții și versuri ale **Elenei Mîndru**, două creații ale pianistului **Tuomas Juhani Turunen** pe versuri de **Elena Mândru**, ca și două mai vechi melodii semnate de **Johnny Răducanu** și de **Marius Popp**. Albumul a fost lansat în România în data de 11 iulie la „Gărâna Jazz Festival 2014” și în 18 septembrie în Finlanda, în cadrul Festivalului „Jazz Finland 2014”. Sub egida aceluiași label discografic „EM Records” a apărut în 2015 și noul album al grupului timișorean Bega Blues Band, album intitulat „Brassica Soup”. Cu Quintetul românesc **Elena Mândru** a susținut un concert la Sighetu Marmației la 30 octombrie 2011, la Cluj în Piața Muzeului, în data de 25 august 2012. Cu partenerii finlandezi a compărut într-un mult aplaudat recital bucureștean la Sala ArCuB, iar în 25 decembrie 2015 vocalista a fost invitata de marcă a Big band-ului Radio în cadrul concertului-emisiune „Jazz pe românește”. Să mai menționăm faptul că solista noastră, avându-i drept coechipieri pe înainte amintiții instrumentiști finlandezi, a câștigat în luna mai 2014 competiția „Young Nordic Jazz Comets Finland”.

Actualmente, **Elena Mîndru** este rezidentă în Helsinki și a devenit nu demult soția pianistului **Tuomas Juhani Turunen**, printre preocupările ei legate de arta sunetelor înscriindu-se și activitatea de profesoară privată de canto-jazz.

Florian LUNGU

One man show

15 momente absolut remarcabile, cele mai multe muzicale, compun acest recital excepțional al actorului-cântăreț-chitarist-compozitor-pianist-dansator **Eugen Cristea** – un ”one man show”, cu excepția savurosului dialog cu soția sa, actrița Cristina Deleanu, în ”5 acte de dragoste” de Joseph Bologna. Totul se petrece în cocheta, intima Sală Media a Teatrului Național din București. N-am scris ”pe scena”, pentru că protagonistul se află, umil, ”la picioarele” publicului, spectatorii fiind așezați, în pantă, în ”tribunele” sălii, ceea ce permite o participare, o implicare fericită a acestora, ca într-un spectacol interactiv. Înzestrările muzicale ale lui Eugen Cristea vă sunt desigur cunoscute, atât de pe micul ecran, de pe discuri (propriile sale albume sau cel, recent, cu compozițiile Margaretei Pâslaru), cât și din manifestări muzicale, fie folk, rock sau blues (la un moment dat era chiar liderul unei formații, despre care am mai scris). ”Cartea de vizită” (așa se intitulează spectacolul) de față îi permite într-adevăr să se prezinte publicului în toate ipostazele enumerate mai sus, în primul rând compozitor al unor melodii sensibile: ”Actor cu chitara” (versuri Adrian Păunescu), ”Plimbare prin București” (Victoria Dragu Dimitriu), ”E aproape două” (Vladimir Maiakovski), ”Iubita mea” și ”Nu știu” (ambele pe versurile lui George Arion, din cuprinsul unui album foarte reușit). Sigur, el și recită, lucru firesc pentru un actor (”Monologul puiului de vulpe” - Evtușenko, ”Balada vieții paralele” - George Țărnea), dansează taco (”Puttin’ on the Ritz”), face o colosală pantomimă pe celebra piesă a formației Queen, ”Bohemian Rhapsody”, dar mai ales cântă, cu talentu-i recunoscut. Însăși selecția muzicală trădează un bun-gust impecabil, fiind o reverență în fața unor nume care l-au marcat și care rămân ca legende în istoria muzicii ușoare sau rock: Eric Clapton (prin blues-ul acestuia, ”Malted Milk”), Bee Gees (”Words”), Frank Sinatra (normal, ”My Way”), francezul Serge Lama (”Je suis malade”, cu protagonistul acompaniindu-se la pian), Engelbert Humperdinck

(”Please, release me”, la bis). Greu de înțeles cum n-a fost și un Beatles... așa încât așteptăm o nouă ”Carte de vizită” a plurivalentului Eugen Cristea! Dincolo de toate, vă recomandăm cu căldură acest recital intim, cald, neostentativ, în care se amestecă umor, nostalgie, antren...

Lelia PRUNDU

Camelia Dăscălescu - 95!

Decan de vârstă al compozitorilor români de muzică uşoară, Camelia Dăscălescu a împlinit pe 22 ianuarie 95 de ani! Dintre numele de primă mărime ale genului o urmează, la distanţă, Paul Urmuzescu (va împlini 88 de ani pe 28 iulie) şi Jolt Kerestely (82 pe 12 mai). Dar cu adevărat important este faptul că doamna Camelia este în formă, are un spirit viu şi o memorie perfectă. Am sunat-o de ziua dumneaei, am sporovăit, i-am transmis urări şi din partea Pompiliei Stoian (pe urmă am aflat că aceasta i-a telefonat din Germania, mai pe seară), am glumit – are acelaşi umor proverbial – şi a rămas că voi trece s-o vizitez când se mai dezgheaţă. Singurul lucru de care mi s-a plâns a fost frigul din casă, sufrageria dânsei, fiind foarte mare şi cu multă marmură, este, practic, imposibil de adus la o temperatură convenabilă. Şi mă bucură că, în acele zile, şi-au amintit de aniversarea "Primei Doamne a muzicii uşoare româneşti" (prefer să numesc cu acest titlu femei care chiar au făcut ceva pentru ţară!) şi Stela Enache, Fuego, Alina Mavrodin, Cristina Manoliu şi cu siguranţă Cornel Constantiniu, care îi datorează lansarea şi primele şlagăre.

Despre Camelia Dăscălescu revista noastră a mai scris, aşa încât nu vom reveni cu multe detalii biografice. Să reamintim totuşi că s-a născut la Iaşi, unde a început Conservatorul în 1937, terminându-l în 1944 la Bucureşti, între dascălii săi numărându-se Mihail Jora, Ioan D. Chirescu, Dimitrie Cuclin, Antonin Ciolan, Alexadru Zirra. Între 1957 şi 1961 a fost redactor muzical la Casa de discuri Electrecord, dar o perioadă cu adevărat fructuoasă a fost cea dintre 1957 şi 1969, când a activat ca dirijoare şi îndrumătoare artistică la Casa de cultură a studenţilor "Grigore Preoteasa" din Bucureşti, numeroşi solişti, între care Dan Spătaru, Pompilia Stoian, Petre Geambaşu, Anda Călugăreanu, Doina Spătaru datorându-i lansarea în acea perioadă. A susţinut numeroase cursuri de canto-muzică uşoară şi jazz, de impostaţie vocală, prelegeri, conferinţe, concerte-lecţie, nu numai în ţară, dar şi în Italia (Sanremo), Cehoslovacia (Praga), RDG (Berlin), fiind o profesoară extrem de apreciată. Aşa se explică faptul că unii dintre cei mai apreciaţi solişti din generaţiile mai recente s-au pregătit cu dânsa, obţinând succese remarcabile, Alina Mavrodin, Pepe, Cristina Manoliu, Irina Nicolae fiind doar câţiva dintre ei.

Înainte ca şi alţi compozitori de muzică uşoară să se afirme pe acest tărâm, Camelia Dăscălescu a fost indubitabil un pionier al musical-ului, la noi. Astfel, înafara muzicii de scenă scrise pentru diverse teatre, inclusiv de revistă ("Constantin Tănase", "Ion Vasilescu"), dânsa a oferit o primă mostră a preocupărilor sale în această direcţie încă din 1969, cu "Necunoscuta şi cei patru cavaleri", musical în 2 părţi la Teatrul "Ion Vasilescu". A mai fost "Fulgi de nea şi diamante" (1982, după "Visul unei nopţi de iarnă" de Tudor Muşatescu, la Teatrul Naţional din Craiova), dar "bijuteria coroanei" rămâne indiscutabil "Alcor şi Mona" (1973, libret de Sanda Manu după "Steaua fără nume" de Mihail Sebastian, la Teatrul de Comedie din Bucureşti), preluat, în limba rusă, şi de Rijski Teatr din Riga, aşa cum alte două piese cu muzica sa au avut premiera la Weimar, în RDG.

Eliza Nirlu

Tezaurul cel mai bogat rămâne, fireşte, cel al melodiilor de muzică uşoară, bună parte din şlagăre fiind premiate la festivalul de la Mamaia (de departe este cam-

pioana prezențelor componistice feminine, din toate timpurile), la festivalul internațional “Golden Cross” din Malta, nemaivorbind de numeroasele distincții primite din partea UCMR. A scris primul său cântec încă din 1957, aşa încât prima ediție a festivalului de la Mamaia, în 1963, a găsit-o în plină inspirație, din acea perioadă datând “Amintiri, amintiri...” sau “Să-ntrebi răsăritul de lună”. S-au succedat “Nu-ți fie teamă de-un sărut”, “Ploua mărunt şi ne plimbam”, “Mare, eşti minunată, marea mea!”, “Nu vom şti niciodată”, “Pentru tot ce ne-am visat”, “Şoapte de dragoste”, “Poate ştie cineva”, “Să nu crezi că-mi pare rău!”, “Septembrie”, “Pe oricare drum”, “Poezia clipelor”, “Vino la mine!”, “Să-mi spui de ce”, “E-atât de frumos!”, “Univers”, “Trebuia să vii”, “Fata şi marea”, “Acele veri ale iubirii”, “De ce-ai venit, singurătate?”, “Oraşul crizantemelor” (cântec dedicat capitalei romanței româneşti, Târgovişte, fiind invitată de câteva ori în juriul festivalului “Crizantema de aur”), “Destăinuire”, “Pentru îndrăgostiții lumii”, “Eu sunt pasărea albă”, “Marea, ca un cântec de iubire”, “Soarele meu”... Actualitatea şi perenitatea muzicii uşoare scrise de Camelia Dăscălescu a fost probată din plin la cea mai recentă ediție a Festivalului internațional “Dan Spătaru” de la Medgidia, când frumoasa şi atât de sensibila Eliza Nirlu din Constanța a cucerit în ovații premiul I, una din cele două melodii interpretate fiind “Cine sunt eu?”, creație mai puțin cunoscută a Cameliei Dăscălescu, lansată în 1985 de Dan Spătaru.

Aşadar, încă o dată: La mulți ani, doamnă Camelia Dăscălescu!

Octavian URSULESCU

Anastasia, în Țara Sfântă

Solicitată mult şi peste hotare, Anastasia Lazariuc a cântat zilele

trecute în Israel, țară în care a mai concertat de altfel de câteva ori. Prin ce a fost specială actuala prezență? Prin faptul că artista a avut mai mult timp liber, prilej pentru a vizita Grădina Ghetsimani, mormântul lui Iisus din Sfânta Cetate, mormântul Fecioarei Maria, nemaivorbind de faptul că, fiind cazată la hotelul de 5 stele David de la țărmul Mării Moarte, a putut “testa” proprietățile benefice ale apei de aici. Situată după cum se ştie sub nivelul mării, Marea Moartă este vestită pentru apa sa cu efecte binefăcătoare, grație concentrației aparte de minerale şi săruri (din nămolul de acolo se fabrică o serie de creme apreciate în industria cosmetică şi a medicamentelor).

Revenind totuşi la aspectul artistic, să notăm că la ediția actuală a festivalului “Romaniada”, la concertul din seara respectivă au luat parte, înafara Anastasiei Lazariuc (care a încântat încă o dată numeroşii săi admiratori din Israel cu toate marile sale şlagăre), duetul Alesis (soții Alina şi Romeo Negoiasă, la fel de valoroşi în domeniul muzicii uşoare, cât şi al celei populare), interpretul clujean de folclor Aurel Tămaş (el cântă şi muzică uşoară şi a moderat o emisiune de divertisment la un post TV din Cluj-Napoca), Lorenna şi compozitorul - interpret din Republica Moldova Yan Raiburg, autorul atâtor piese de succes cântate de Fuego sau Ion Suruceanu (“Ce seară minunată!”, de pildă). Pentru numerosul public venit special pentru aceste seri de gală, s-a cântat numai româneşte, cea mai mare parte a spectatorilor fiind de origine română, cu nostalgia țării pe care au părăsit-o şi pe care o regăseau cu nostalgie şi emoție prin cântec şi versuri...

Delia CORBEA

Artiştii, la aeroport

Interviu Ionel Tudor

Cum vezi starea muzicii româneşti actuale - uşoară, pop, dance, etc?

Starea actuală a muzicii româneşti (indiferent de gen, pop, dance etc.) îmi pare deplorabilă şi asta din cauza faptului că destinele muzicale au ajuns strict la mâna producătorilor şi a intereselor lor materiale imediate.

Ce părere ai despre concursurile muzicale TV? Lansează ele cu adevărat noi talente româneşti? Ce ar trebui îmbunătăţit la ele?

Concursurile muzicale televizate ar fi utile dacă în jurii ar fi oameni de specialitate şi dacă pe producătorii de televiziune i-ar interesa într-adevăr personalitatea, talentul, vocea şi nu poveştile particulare de viaţă ale concurenţilor şi familiilor lor, cazurile lor sociale, de sănătate etc. Prin concursurile de interpretare din ţară, am întâlnit mulţi tineri talentaţi, multe voci bune, pe care nu le regăsesc în finalele acestor producţii. Din păcate scopul acestor concursuri este acela de a crea un show de televiziune şi nu descoperirea unor adevărate talente.

Cum se prezintă difuzarea muzicii uşoare româneşti, la radio, TV, pe discuri?

Nu există o difuzare corectă pentru toate genurile muzicale şi revin la aceeaşi idee: atâta timp cât interesele materiale, pe termen foarte scurt, ale caselor de producţie primează şi dictează destinul muzicii româneşti, în general, lucrurile vor merge din ce în ce mai prost din punctul de vedere al calităţii „creaţiilor” şi „prestaţiilor”.

De ce compozitorii importanţi ocolesc concursurile de creaţie gen Eurovision?

Eu nu le-am ocolit! Am participat în 2002 la Eurovision, crezând în creaţia mea şi în vocile interpreţilor Monica Anghel şi Marcel Pavel şi, în ciuda multora, precum şi lipsiţi de sprijin mediatic, am câştigat finala naţională şi am participat la marea finală din Estonia, unde am clasat România pentru prima oară în top 10 (locul 8-9, la egalitate cu Suedia) şi am calificat pentru prima data România direct în finala anului următor.

În ultimii ani, mă ocup mai mult de munca mea cu Big Band-ul Radio, de orchestraţii, de concerte live şi de festivalurile naţionale sau internaţionale din ţara noastră, la care interpretarea cu orchestra live este obligatorie. Este o muncă extrem de dificilă şi care îţi ocupă foarte mult timp, dar care îţi oferă şi mari satisfacţii profesionale.

Ce ar trebui să întreprindă UCMR, cu prestigiul său, pentru a reda muzicii uşoare româneşti demnitatea meritată?

Din păcate, UCMR este o organizaţie, o asociaţie profesională care nu poate impune nimănui ce să difuzeze. La nivel de discuţii au existat, după anii ‘90, delegaţii ale secţiei de muzică uşoară şi jazz a UCMR care s-au întâlnit cu factorii de decizie din Radio-ul naţional, argumentând necesitatea de a păstra şi difuza creaţii din tezaurul pe care compozitorii români l-au creat de-a lungul timpului, pentru a fi transmis generaţiilor următoare, tezaur care se află „depozitat” doar la Radio România! Nu ştiu ce şi cât s-a reuşit!...

Mergi în jurii la festivaluri? Care crezi că e rolul lor? Câteva dintre ele (“George Grigoriu” - Brăila, “Dan Spătaru”- Medgidia, Amara) sunt televizate în direct, organizate profesionist, cu participare internaţională, preluând cu succes rolul defunctelor Mamaia şi “Cerbul de aur”.

Particip adesea la festivaluri naţionale sau internaţionale de la noi, fie ca şef de orchestră, dirijor şi pianist, fie ca membru sau preşedinte de juriu. Rolul acestor manifestări este acela de a promova nu numai tinerele talente, dar şi creaţia românească de gen. În acelaşi timp, aceste festivaluri - concurs oferă tinerilor interpreţi posibilitatea de a cânta cu o orchestră live şi de a acumula atât de necesara experienţă de scenă.

Festivalurile de care aminteşti (Festivalul internaţional „George Grigoriu" de la Braila, Festivalul internaţional „Dan Spătaru" de la Medgidia, Festivalul internaţional de jazz „Johnny Răducanu", tot de la Brăila, Festivalul „Amara") sunt manifestări extrem de bine organizate (şi ştim cu toţii ce eforturi financiare presupun din partea organizatorilor!), au jurii de calitate care judecă obiectiv (nu am auzit niciodată să fi fost scandaluri sau contestaţii), premiile sunt substanţiale, beneficiază de acompaniamentul live al orchestrei pe care eu sau Andrei Tudor o conducem, orchestra care (scuzaţi-mi lipsa de modestie) se află la un nivel greu de egalat în acest moment, fiind alcătuită din cei mai buni instrumentişti - profesionişti la ora actuală: Laurenţiu Zmău şi Vlad Tohănean - tobe, Dan Pirici - bas şi percuţie, Gilberto Ortega - percuţie, Daniel Bouroşu şi Marian Georgescu - chitare, Eugen Tegu - bas, Dan Ioniţă - sax, Andrei Tudor şi Ionel Tudor - pian şi claviaturi. Mulţi concurenţi participă an de an la aceste festivaluri şi din dorinţa de a cânta alături de noi. Iar prezenţa noastră acolo asigură şi un nivel mai ridicat al performanţelor concurenţilor care se prezintă la aceste concursuri, pentru că nu orice concurent poate fi în stare să cânte cu orchestra live pe scenă! Cei care nu se simt în stare, nu se prezintă nici măcar la preselecţii!

Toate aceste lucruri (o organizare excelentă, un juriu profesionist şi obiectiv, concurenţi buni, orchestra live, sunet bun) concură la conturarea unei adevărate tradiţii a acestor festivaluri de calitate şi la bunul renume pe care şi l-au câştigat, atât pe plan naţional, cât şi internaţional.

Care crezi că a fost cauza dispariţiei manifestărilor amintite?

Cauzele principale pentru care festivaluri de tradiţie precum „Mamaia", „Cerbul de aur" au dispărut sunt lipsa banilor şi lipsa de interes a celor care ar trebui să răspundă de promovarea muzicii româneşti, neimplicarea factorilor de decizie din domeniu.

Proiectele personale pentru perioada următoare?

Am început stagiunea Radio a Big Band-ului pe care îl dirijez, am mult de orchestrat, abia m-am întors de la festivalul internaţional de jazz "Johnny Răducanu" , de la Brăila, şi va trebui să ne pregătim pentru un alt festival de jazz, la Ploieşti, mai avem şi alte evenimente la care va trebui să participăm cu Big Band-ul, începem şi noi înregistrări în Radio, dar îmi fac timp pentru a definitiva câteva miniaturi pentru pian şi orchestră, la care lucrez printre picături. (**Red.**)

foto: Liviu Ungureanu

Te rog, domnisoara, nu pleca

m: Ionel Tudor v: Andreea Andrei

Amin7/9 Dmin7/9 Emin7 Amin7/9 Dmin7/9 Emin7

dom - ni - soa - ra hai sa bem o ca - fea si sa-mi po - ves - testi ce - va ori ce-ai vrea

Amin7 Dmin7 Emin7 Amin7 Dmin7 Emin7

pen - tru noi a - ceas - ta sea - ra e grea te rog fru - moa - sa dom - ni - soa - ra nu ple -

Amin7/9 D♯dim E7 Amin7/9

instrumental

ca da da

Dmin7/9 Emin7 Amin7/9 Dmin7/9 Emin7 Amin7/9

poa - te tu esti san - sa mea te rog

Dmin7/9 Emin7 Amin7/9 Dmin7/9 Emin7 Amin7/9

dom - ni - soa - ra nu ple - ca da da

Dmin7/9 Emin7 Amin7/9 Dmin7/9 Emin7 Amin7/9

simt ca s-ar schim - ba ce - va te rog

Dmin7/9 Emin7 Amin7/9 Dmin7/9 Emin7 F G

dom ni soa ra nu ple ca in noap - tea grea

Amin7 F G C F G

din pa - rul tau vreau sa ma pierd

Amin7 D7/9 E7 Amin7 D♯dim E7

nu ple - ca te rog

Hope Concert, din nou la Ateneul Român

În această primăvară, mai precis pe 10 aprilie, Ateneul Român va găzdui cea de-a IV-a ediție a concertului caritabil anual al Fundației Hope and Homes for Children (HHC) România. *"Hope Concert este un eveniment cultural care a luat naştere din dorința de a crea un proiect care să fie un catalizator de imagine pentru acțiunile de responsabilitate socială ale fundației"* – spun organizatorii. *"Am dorit ca acest concert să devină unul de tradiție şi să funcționeze ca o rampă de lansare pentru tot ceea ce ne propunem în anul în curs. Şi am reuşit!"*.

Incă de la prima ediție, acestui proiect i s-au alăturat personalități ale lumii muzicale precum violonistul Alexandru Tomescu (Ambasador HHC România), pianistul Andrei Licareț, soprana Irina Iordăchescu, Marin Cazacu şi Ansamblul

Dan Bittman

"Violoncellissimo", percuționistul Zoli Toth, duo-ul de jazz Mircea Tiberian - Nadia Trohin. Anul trecut, la concertul prezentat de Amalia Enache, Ambasador HHC România, au participat şi Principesa Marina Sturdza, preşedinte onorific al HHC România, Andreea Răducan, Helmuth Duckadam, Octavian Ursulescu, Alexandra Ungureanu, Gianina Corondan, Thea Haimovitz şi mulți alții. Prezent la eveniment, Preşedintele României, Klaus Werner Iohannis, a subliniat că *„o societate în care oamenilor nu le pasă unii de alții îşi pierde direcția, iar o societate care îşi neglijează copiii nu are viitor"*…

"Ne-am îndreptat către o structură fusion de eveniment, în care sound-ul special al orchestrei de violoncele, condusă de Marin Cazacu, s-a alăturat unor muzicieni de facturi diverse, de la jazz la clasic sau rock. În edițiile anterioare ale Hope Concert am realizat orchestrații speciale semnate de celebrul compozitor Dan Dediu, rector al Universității de Muzică din Bucureşti, şi am asociat evenimentului muzical indoor, de la Ateneul Român, un performance live de street art".

"A fost o seară foarte reuşită din punct de vedere artistic şi trebuie să adresez felicitări organizatorilor - Quartz Media Production" – declara anul trecut pianistul Andrei Licareț. *"Cred că spectatorii au arătat că apreciază şi sunt alături de eforturile pe care* Hope and Homes for Children *le face în România. Mă bucur că am fost pentru a treia oară alături de această mare şi frumoasă familie şi că pot ajuta la expunerea ideilor, proiectelor şi realizărilor lor extraordinare"*.

În acest an, organizatorii vor prezenta un eveniment de o anvergură fără precedent, în care vor aduce sub cupola Ateneului Român îndrăgiți artişti români pentru un nou proiect social dedicat celor 8000 de copii încă instituționalizați. Hope Concert 2016 îi va reuni pe aceeaşi scenă pe Dan Bittman şi Paula Seling (o premieră absolută pentru cele două vedete), pe soprana Irina Iordăchescu, violonistul Alexandru Tomescu, pianistul Andrei Licareț şi Orchestra Română de Violoncele condusă de Marin Cazacu. Aceştia vor interpreta piese reorchestrate special pentru solişti şi ansamblul de violoncele, în timp ce în fața Ateneului va avea loc un nou spectacol de graffiti -*"live street art performance"*, creat de echipa *Sweet Damage Crew*. Peste 700 de oameni de cultură, parteneri, oameni de afaceri, politicieni, prieteni mai vechi sau mai noi ai *Hope and Homes for Children* România vor lua parte la unul dintre cele mai aşteptate evenimente culturale caritabile ale anului 2016.

Paula Seling

HHC România activează în țara noastră din 1998, timp în care a contribuit direct la închiderea a peste 50 de orfelinate de tip vechi în întreaga țară. Peste 35.000 de copii au beneficiat de serviciile organizației, al cărei obiectiv este ca până în 2022 să fie eliminată definitiv instituționalizarea copiilor în țara noastră.

M. Cazacu, A. Licareţ, "Violoncellissimo"

Şi pentru acest scop nobil, Ateneul Român va deveni locul în care muzica clasică, jazzul, dansul, arta străzii şi generozitatea în cele mai frumoase forme ale ei se vor reuni într-un eveniment memorabil.

Oana GEORGESCU

Consacrați

Dan Bălan a lansat single-ul "Funny Love" însoțit de un videoclip spectaculos. Artistul a lucrat mai bine de un an la producția acestei piese. Toate instrumentele sunt înregistrate live. Video-ul reprezintă un mix de modă, care reuneşte aproximativ 20 de scene alternante, construcții unice (inclusiv un bazin construit special pentru acest clip, un teren de fotbal), 13 modele şi 16 dansatoare, 120 de costume, o soluție grafică interesantă şi un nou tip de editare. Toate acestea au fost create în decursul a 4 luni.

The Rolling Stone, celebra publicație americană, a dezvaluit **Top 50 - cele mai celebre hit-uri din toate timpurile, interpretate de grupuri vocale masculine (Boy Bands).** Piesa "Dragostea din tei", compusă de Dan Bălan, s-a clasat pe locul 18 din 50, alături de mari hit-uri ale unor trupe celebre, precum: Backstreet Boys, East 17, N'Sync, The Jackson 5, One Direction şi alții. "Dragostea din tei" a ajuns pe locul întâi în top-urile din peste 30 de țări, ocupând locul 3 in topul vânzărilor din Marea Britanie, cu vânzări de peste 12 milioane de exemplare în întreaga lume. Single-ul a primit Discul de Platină şi Discul de Aur în majoritatea țărilor europene, precum şi în Asia şi America Latină. În 2009, Dan Bălan a fost nominalizat la premiul "Grammy" în calitate de co-autor al piesei "Live your life", interpretată de celebra Rihanna şi rapper-ul T.I..

3 Sud Est + Inna. O super-colaborare în muzica românească: 3 Sud Est şi Inna au lansat videoclipul piesei "Mai stai", care conține refrenul unei piese compuse în urmă cu câțiva ani de Play & Win şi lansate doar pe YouTube. Din piesa veche s-a păstrat doar refrenul, restul melodiei este compus de Laurențiu, Viorel şi Mihai, iar producția muzicală îi aparține lui Laurențiu Duță. Videoclipul oficial al single-ului "Mai stai" este regizat de Bogdan Daragiu. Imediat după terminarea filmărilor pentru videoclip, băieții de la 3 Sud Est au plecat într-un turneu în Canada. Un single al Innei, "Diggy Down", a ocupat timp de 4 săptămâni consecutiv locul 1 în România şi acumulează peste 30 de milioane de vizualizări pe YouTube. Inna are şi ea un turneu în Canada şi continuă seria concertelor în Europa.

Elena Gheorghe. După succesul european al piesei "Mamma mia", Elena Gheorghe a lansat un single în limba engleză, "Señor Loco", un feat. cu artistul columbian Danny Mazo. Pentru videoclipului noului single, Elena a pregătit o coregrafie plină de umor, care combină paşi de salsa cu mişcări inspirate de girl-band-urile din industria K-Pop. La creația, producția şi imaginea clipului, Elena a lucrat cu aceeaşi echipă care-i este aproape de peste 3 ani: *fetele de la Antz, regizorul Dan Petcan, directorul de imagine Bogdan Filip, scenograful Tibi Hristu şi casa de discuri CAT MUSIC.* Piesa "Señor Loco" este o nouă colaborare a Elenei cu compozitorul şi producătorul muzical Laurențiu Duță.

Andra a câştigat în cadrul Galei de decernare a premiilor Radar de Media, premiul "Artistul Anului". Premiile au fost acordate în urma voturilor exprimate de către cititorii site-ului, la cele 15 categorii alese de redacția Radar de Media**. În** etapa finală au mers primele 10 nominalizări clasate în ordinea numărului de voturi de la fiecare categorie. Pe locul II, la aceeaşi categorie, "Artistul Anului", s-a situat Alina Eremia. Andra a lansat single-ul "Niciodată să nu spui niciodată", în colaborare cu Cabron

Jorge = GEØRGE. Acesta este un artist complex, cu numeroase proiecte atât în domeniul muzical, cât şi în teatru si televiziune. Chiar dacă până în prezent s-a implicat în proiecte sub pseudonimul 'Jorge', artistul a decis că este momentul să se prezinte cu numele lui real, George. Single-ul "Nimeni nu-i perfect" este o colaborare cu **Jo** şi a fost compus şi produs de GEØRGE şi Marius Dia în studioul de înregistrări Panda Music. Videoclipul este regizat de Alex Ceaşu. Pe lângă rolurile importante jucate pe scena Teatrului Național de Operetă "Ion Dacian", GEØRGE a prezentat emisiuni TV şi este marele câştigator al show-ului "Te cunosc de undeva" (Ediția 2011/2012, sezonul

al doilea), unde a realizat transformări spectaculoase ale unor artişti de referinţă de pe scena muzicală

internaţională. În ceea ce priveşte partea muzicală, GEØRGE a lansat numeroase single-uri, dintre care amintim "Nu ne potrivim" (feat CRBL), "Geamantan" (feat. Pavel Stratan), "Îndrăgostit" (feat George Nicolescu).

Un nou single lansat de **Matteo** şi **Gabriel Cotabiţă**, "**Ce zi liniştită**", o coproducţie MediaPro Music şi Roton Music. Fiecare nouă clipă a vieţii este tema videoclipului regizat de Bogdan Daragiu, care îi prezintă pe cei doi protagonişti savurând o cafea relaxaţi. "**Ce zi liniştită**" se bucură şi de intervenţia unui scurt buletin de ştiri al **Andreei Esca,** în care informaţia de ultimă oră este să nu încetăm să iubim viaţa şi clipele senine.

Ştefan Bănică lansează un nou single, însoţit de videoclip – "**Gură, taci!**" – care a fost precedat de o campanie cu acelaşi nume, În cadrul acestei campanii, lui Ştefan Bănică i s-au alăturat persoane publice, prieteni şi colegi, din mai multe domenii de activitate. "**Gură, taci!**" este o primă piesă dintr-un proiect mai mare, pe care Ştefan Bănică îl pregăteşte în colaborare cu Ha Ha Ha Production şi MediaPro Music. Lansarea noului single Ştefan Bănică -"Gură, taci!" va aduce cu sine şi derularea unui **turneu naţional** cu acelaşi nume, care cuprinde **8 oraşe**: Galaţi, Constanţa, Timişoara, Craiova, Braşov, Bacău, Iaşi şi Suceava.

Formaţiile noastre

Compact revine cu un nou single, "La Mulţi Ani, iubirea mea...", compus de Compact şi produs în studiourile HaHaHa Production, o colaborare cu echipa lui Smiley, casa de discuri Cat Music şi fetele de la HTag PR, fiind filmat

byron

şi un clip regizat de Richard Stan & Claudiu Stan. Formaţia Compact - Paul Ciuci (voce, chitară), Aurel Vasilescu (baterie), Adrian Kiseleff (claviaturi) şi Alex Miu (bass) – are o vechime de 38 de ani, 8 albume lansate şi zeci de hituri, precum "Fata din vis", "Pe tine te-am ales", "Cântec pentru prieteni", "Mi-e tare dor de tine".

Formaţia **byron** a concertat la Berăria H, prezentând publicului noul album de studio „Eternal Return". În incintă au fost amenajate urne de donaţii pentru victimele incendiului din Colectiv. Înainte de cei de la byron a concertat Lucia, aceasta lansând de asemenea albumul de debut „Silence". Formaţia byron: Dan Byron – voce, chitară, flaut, 6fingers – clape, chitară, voce, Laszlo Demeter – bass, Dan Georgescu – tobe

Voltaj lansează single-ul "Kori Gent", un cântec-poveste despre lipsa de comunicare dintr-o relaţie de iubire. Cântecul beneficiază de un videoclip realizat în condiţii speciale, care integrează un personaj animat (Kori Gent) în lumea reală şi este o metaforă la timpul pe care-l petrecem tot mai mult în lumea virtuală, în detrimentul comunicării autentice. Videoclipul este regizat de Spike. Single-ul "Kori Gent" este compus de membrii formaţiei şi orchestrat de George Hora. Piesa a fost interpretată în avanpremieră în cadrul concertului "Din toată inima Simfonic", pe care Voltaj l-a susţinut în luna octombrie a anului 2015 la Sala Palatului din Bucureşti.

Formaţia **Trooper** a lansat un nou single: piesa „Te simt", al cărei videoclip a fost realizat de Mihai Vasilescu şi vorbeşte despre momentele prin care trecem cu toţii atunci când pierdem pe cineva drag,

Voltaj

despre neputința de a schimba destine și de a da timpul înapoi. Pentru această piesă, cei 6 componenți ai formației au apelat la ajutorul a doi buni prieteni: Simona Buescu (vioară), componenta formației Blade Strings, care a mai cântat alături de Trooper cu ocazia concertului de lansare a albumului „Vlad Țepeș”, și Daniel Simion (pian și claviaturi).

Sunet Fin a lansat videoclipul piesei “Sunet Fin”, al doilea material video al formației. Piesa a fost produsă și orchestrată de membrii formației, iar editarea, mixajul și masteringul îi aparțin lui Benzen de la Cutover Studio. Videoclipul a fost regizat și filmat de Răzvan Ionescu - Osiris Film, care s-a ocupat și de montajul video. Sunet Fin a fost înființată în septembrie 2014, componența

reunindu-i pe Stelian Teodorescu (voce), Alexei Rus (chitară), Robert Muntean (bas) și Vladimir Popici (baterie).

Noul album al formației **9.7 RICHTER**, „Ground Zero”, în format CD, a fost lansat sub egida Universal Music România pe scena din The Silver Church, într-un concert special cu invitați printre care figurau multe figuri importante ale peisajului rock/metal autohton și beneficiind de aportul unui public foarte numeros și energic.

Bucureștenii de la **H8** au lansat albumul „Gri” în premieră și în exclusivitate pentru a fi ascultat pe Deezer.

H8

Lansarea oficială a avut loc în data de 12 februarie printr-un concert în clubul Fabrica din București, avându-i ca invitați pe Sunet Fin.

La 6 luni de la lansarea „Arhanghel’sk”, cel de-al doilea volum al trilogiei „Bacovia Overdrive”, **Robin and The Backstabbers** prezintă videoclipul piesei „Cosmonaut”, o poveste despre copilărie, într-o colecție de diapozitive, realizate de Andrei Fântână. Robin and the Backstabbers s-a format în 2010 la inițiativa lui Andrei Robin Proca. Membrii își descriu muzica drept “pop melodramatic”. Albumul de debut Stalingrad le-a adus distincțiile „Cel mai bun rock alternativ” și „Artistul anului” la Gala On Air Music Awards 2013. Al doilea album al formației, Arhanghel’sk, este lansat oficial pe 8 mai 2015, precedat de single-ul „Muzica în cântece”.

Folk

„Bistrița Folk”

Festivalul concurs pentru tineret „Bistrița Folk”, ediția a XIV-a, a avut loc în Sala Polivalentă din Bistrița, în organizarea Centrului Cultural Municipal „George Coșbuc”, director prof. dr. Dorel Cosma, și a Asociației Culturale „România din inima mea” Bistrița (ASCRIM), președinte Florin Săsărman, cu sprijinul Primăriei Bistrița și al Centrului Județean pentru Cultură. Cu acest prilej au fost lansate volumele „Taifas cu menestreli (interviuri), Ed. Școala Ardeleană, Cluj, „Istoria unui vis” de Vali Șerban și „Vocile inimii”, o istorie subiectivă a radioului românesc de Cornel Costea.

Juriul a fost compus din Cosmin Popescu – Radio România, Sorina Blaj din Reghin, cantautoare, cantautorul Vali Șerban, prof. Elena M. Cîmpan și Mihai Berbunschi de la Centrul Municipal Cultural „G. Coșbuc”. La concursul de muzică folk au participat 9 concurenți, individuali și grupuri. Palmaresul a fost: Premiul I: Paul Adrian Tihan – Fălticeni, Premiul II: Laura Todică – Alba Iulia, Premiul III: duetul Cecilia Papoi, Sorina Puiac – Bistrița, Luduș, Premiul special al juriului: Șerban Florian Goșa – Alba Iulia, Premiul special: Diana Pașca, Bistrița și Premiul Comanderiei Templiere Bistrița: Bogdan Moșuțiu - Apahida, Cluj.

Prima seară a Festivalului „Bistrița Folk” 2015 a avut două recitaluri: grupul folk „Ecoul”, reunit după 30 de ani, format din Magda Pușkaș și Sorina Blaj

Florin Săsărman

(cunoscute prin hiturile: „Taina”, „La o cană cu vin”) și Nicu Alifantis cu ZAN, în componența Mihai Neniță – vioară, keyboards, Virgil

Popescu – bass, vocal, Răzvan Mirică – chitară, vocal, Relu Bițulescu – tobe. În a doua seară au susținut recitaluri Alexandra Sidor, Vasile Bancea, Vali Şerban, Florin Săsărman, Doru Stănculescu şi Sorin Minghiat, Ducu Bertzi and friends.

"Chitara Dunării"

La Călăraşi s-a desfăşurat festivalul național "Chitara Dunării", ajuns la cea de-a VIII-a ediție, timp de trei seri. Consiliul Județean Călăraşi, prin Centrul Cultural, continuă tradiția organizării acestui eveniment, încercând să-l promoveze pe baza unui sistem competitiv de selecție a interpreților şi compozitorilor de profil. Ca dovadă, sumele consistente oferite premianților: trofeul „Chitara Dunării"- 2.000 lei, premiul I, în valoare de 1.700 lei, premiul II – 1.300 lei şi premiul III - 1.000 lei. Juriul a fost format din Dinu Olăraşu, Ovidiu Mihăilescu, Clara Mărgineanu, Mihai Cosmin Popescu şi Sorin Danciu, iar recitalurile au fost susținute de Paul Arva, Dinu Olăraşu, Walter Ghircolescu; Fox Studis (Tatiana şi Marius Ojog), Alina Manole, Ducu Bertzi; Ovidiu Mihăilescu, Puiu Crețu, Vasile Şeicaru.

Adrian Sărmăşan

„Floare de Colț"

La Sighetu Marmației, timp de trei zile, s-a desfăşurat cea de-a treia ediție a Galei muzicii folk - „Floare de Colț" (să nu uităm că din municipiul din inima Maramureşului, au pornit Ştefan Hruşcă şi Ducu Bertzi). Ineditul ediției a constat în momentele dedicate lui *Florian Pittiş* şi aniversării zilei de naştere a cantautorului sighetean Ducu Bertzi.

In prima zi au urcat pe scenă folkişti locali, tineri care frecventează cursurile şcolii de artă „Gheorghe Chivu". A urmat gala susținută de Focul viu (Baia Mare), Maria Gheorghiu, Vali Şerban, Adrian Ivanițchi şi Florin Săsărman. ***Între momentele de recital pe ecrane s-au derulat filmări cu Florian Pittiş (din concerte). La evenimente a participat ca invitat special Anda Pittiş.***

A doua seară spectacolul i-a avut ca protagonişti pe Dan Vană, Andrei Păunescu, Poesis, Dan Andrei Aldea şi Ducu Bertzi & band – căci spectacolul a fost dedicat aniversării de 60 de ani şi a peste 40 de ani de activitate a artistului Ducu Bertzi, Cetățean de onoare al municipiului Sighetu Marmației. În a treia seară gala a fost susținută de: Cristian Buică, Dinu Olăraşu, Victor Socaciu şi Pasărea Colibri.

Gala folk a avut loc în Parcul Central, iar organizatorii sunt Consiliul Local Sighetu Marmației, primarul Ovidiu Nemeş, Centrul Cultural Sighet, Asociația Interculturală Ducu Bertzi.

„Ziua de Mâine"

Festivalul Concurs de Muzică Folk „Ziua de Mâine" a ajuns la cea de-a XI-a ediție, fiind organizat de Consiliul Județean Alba şi Centrul de Cultură „Augustin Bena" Alba, în parteneriat cu Primăria Municipiului Alba Iulia, Casa de Cultură a Sindicatelor Alba Iulia, Biblioteca Județeană „Lucian Blaga" Alba, Arhiepiscopia Ortodoxă de Alba Iulia şi Colegiul Național „Horea, Cloşca şi Crişan" Alba Iulia. Diminețile au loc tradiționalele întâlniri „Cafea cu folk", în sala de protocol a Casei de Cultură a Sindicatelor din Alba Iulia, în cadrul căreia au fost prezentate volumele „Destine cu har" şi „Sărutul femeii poem", autor Clara Mărgineanu, albumul „Lasă tot" şi cartea „Raiul lupilor îngeri", autor Adrian Sărmăşan.

Recitaluri au fost susținute de Laura Todică, laureată ediția 2014, Adrian Ivanițchi, Cătălin Condurache & Sandy Deac, Mircea Bodolan, Zoia Alecu, Mircea Baniciu, Vali Şerban & Ziua de Mâine, Ducu Bertzi & Friends, Silvan Stâncel, Dan Vană, Florin Săsărman & Alexandru Filip, Cristian Buică, Poesis,

Zoia Alecu

Vasile Şeicaru, Daniel Avram & Şcoala de folk, Adrian Sărmăşan, Maria Gheorghiu, Mircea Vintilă. Juriul a fost format din: Florin Săsărman (cantautor), Marinela Popa (profesor de chitară la Centrul de Cultură Augustin Bena Alba), Călin Bulac (profesor de muzică, director Radio Reîntregirea Alba Iulia), Claudiu Marean (profesor de chitară, director al Casei de Cultură a Sindicatelor din Alba Iulia), Daniel Avram (cantautor, profesor de chitară la Palatul Copiilor din Alba Iulia), Silvan Stâncel (cantautor, laureat al Festivalului de Folk „Ziua de Mâine"), Mihai Cosmin Popescu – redactor la Radio România. Au luat premii Iulia Bădulescu – Piteşti, Ana Maria Dumitru – Bucureşti, Şerban Florin Goşa – Alba Iulia, Cristian Mihai – Tulcea, Paul Adrian Tihan – Fălticeni, Vlad Ştefan Tivodar – Bucureşti, Trupa „Băieții de vis-à-vis"- Alba Iulia.

Pagini de Florin Silviu URSULESCU

"Gong... Şi de la capăt!"

A. Gherghişan, V. Fătu, V. Muraru

"Gong!... Şi de la capăt!" este cea mai nouă premieră a Teatrului de Revistă "*Constantin Tănase*" şi a actualei stagiuni. Actorii Vasile Muraru şi Valentina Fătu – Pătraşcu sunt protagoniştii unui spectacol de excepţie, un veritabil tur de forţă în care cei doi se află aproape tot timpul pe scenă. Şi joacă! Dar şi cântă! Momentele lor artistice savuroase alternează cu reprizele Ansamblului de Balet (coregrafia: Oana Cocârţă), un balet exclusiv feminin, în care se remarcă însă apariţia a doi dintre solişti: Edy Chirţescu (asistent coregraf) şi Eugen Sanda. Din distribuţie face parte şi actorul-cântăreţ Alin Gheorghişan, finalist al ediţiei 2015 de la "*Vocea României*".

Textele sunt semnate de Sorin Tofan, Robert Coravu şi Sorin Petrescu, iar muzica de Laurenţiu Niculescu, Dan Dimitriu şi Cristian Faur. Regia spectacolului *"Gong!... Şi de la capăt!"* este semnată de Claudiu Peruşco, iar scenografia aparţine Anei Iulia Popov.

Acest show a oficializat practic şi a consfinţit definitiv succesul cuplului de actori care nu mai au nevoie oricum de nici o prezentare şi care, încă de la debutul ce a avut loc în urmă cu aproape doi ani, s-a bucurat de un succes extraordinar. Dovadă şi seria de emisiuni *"Chef de râs"* difuzate cu ocazia Sărbătorilor de Paşte, Crăciunului şi a Revelionului, de fiecare dată lideri incontestabili de audienţă. La fel s-a întâmplat şi la începutul acestui an când show-ul celor doi actori ai Teatrului Tănase, care a dat startul petrecerii de Revelion la Antena 1 a devenit lider de audienţă pe toate segmentele orare de public. Minutul lor de... aur, de maximă audienţă a fost la ora 21.44 şi a adunat în fata micilor ecrane aproape 3.500.000 de telespectatori din toată ţara. (Foto: Sebastian Oros)

Oana GEORGESCU

Sabrina Diacov

Pornită pe drumul cântecului din postura de autentică speranţă a muzicii uşoare româneşti, bucureşteanca Sabrina Diacov confirmă din plin, la numai 17 ani, încrederea acordată de reputaţii ei dascăli, vedete ale genului, Aura Urziceanu (cu care s-a pregătit în 2009-2010) şi Adrian Daminescu, cu acesta din urmă, profesorul ei actual, luând lecţii de canto începând din 2011. În egală măsură solista mărturiseşte a datora mult, în devenirea ei spectaculoasă, şi altor respectate nume: Ana Tănăsescu (i-a fost profesoară de canto de la vârsta de 8 ani, la Palatul naţional al copiilor), Vlad Pasencu, compozitorii Ionel Tudor (sub bagheta căruia a cântat la festivalul internaţional "Dan Spătaru" de la Medgidia) şi Mihai Vanica. Sabrina este elevă în clasa a XI-a la Colegiul naţional "Iulia Haşdeu", mândrindu-se cu calităţile care au ajutat-o în cei nu mai puţin de 14 ani de muzică: ambiţia, tenacitatea, perseverenţa, bunătatea. Adoră să cânte, să danseze, să scrie şi să-şi petreacă timpul liber alături de familie şi de prieteni, dar de departe bucuria de a cânta îi domină preocupările.

alături de formaţia Dan Dimitriu

Muzica, aşa cum declară ea, i-a dezvoltat dragostea pentru frumos, pentru lucrurile minunate care o înconjoară, permiţându-i să transmită mesaje pe care prin cuvinte i-ar fi mai greu să le cuprindă: iubire, pace, linişte, voie bună.

Cum spuneam, Sabrina Diacov a descoperit muzica la vârsta de 3 ani, uimindu-şi părinţii prin capacitatea de a reproduce perfect melodiile auzite la radio sau la TV. Cum tatăl ei studiase pianul timp de 8 ani la Liceul de muzică "George Enescu" din Bucureşti, s-a bucurat din start de înţelegerea şi sprijinul acestuia, declarându-i că vrea, prin muncă şi perseverenţă, să devină o cântăreaţă celebră pe plan naţional şi internaţional, depăşind tot ce a făcut acesta în muzică! Din acea clipă s-a înarmat cu răbdare şi perseverenţă, începând să studieze enorm, iar rezultatele, aşa cum se poate constata mai jos, au fost pe măsură, atât publicul, cât şi specialiştii aplaudând evoluţiile sale. Cea mai bună dovadă este palmaresul strălucit până la această vârstă: Trofeul festivalului "Mărţişor", premiul I la "Insula copiilor", premiul III la festivalul naţional "Vasile Veselovski" de la Piteşti, finalistă la festivalul internaţional "Dan Spătaru" de la Medgidia – pentru a ne referi doar la cele recente. Peste hotare de asemenea a cules lauri, în Bulgaria (premiul I la festivalul "Trixie") şi în Polonia (II, la "Majowa Nutka"). A cântat la numeroase evenimente în ţară, a fost semifinalistă la emisiunea "Ploaia steluţelor" (TVR1), a apărut frecvent pe micul ecran la TV Neptun, TV H, Naţional TV. De fiecare dată a acordat o importanţă primordială repertoriului autohton, cântând multe creaţii româneşti, unele din ele lansate chiar de ea. "Cuvântul mamă" (Nicolae Caragia), "Amicii mei", "Ai răbdare" (Mihai Vanica), "Te-aşteaptă un om" (Ion Cristinoiu), "Mai rămâi şi nu pleca, iubirea mea!" (Marcel Dragomir), "Strada Speranţei", "...Şi m-am îndrăgostit de tine!" (Vasile Veselovski), "Vreau să vii în viaţa mea" (Aura Urziceanu), "Doar când ai prieteni" (Cornel Fugaru), "Nici o stea" (Laura Stoica), "Prin ochii tăi pot visa" (Cristian Faur), "Vreau doar iubirea ta", "Rămâi cu mine" (Adrian Romcescu), fiind evident faptul că interpreţii săi preferaţi sunt Andra, Paula Seling, Adrian Daminescu, Dan Spătaru, Aura Urziceanu, Adrian Romcescu, Corina Chiriac, ceea ce denotă mult bun-gust şi rafinament. Acest aspect este valabil şi în ceea ce priveşte repertoriul internaţional, pe care-l abordează cu succes în concerte şi pe micul ecran, artiştii de la care a preluat hit-uri fiind şi aceştia unul şi unul: ABBA, Whitney Houston, Céline Dion, Lara Fabian, Anastacia, Destiny's Child. Îi dorim din toată inima acestei adolescente cu voce de aur ca într-o bună zi să apară pe scene alături de idolii săi, impresionaţi

fiind de seriozitatea şi luciditatea puse în crezul său profesional: "Sunt conştientă de faptul că fără muncă, ambiţie şi perseverenţă nu pot ajunge nicăieri. Îmi dau seama că acest drum anevoios pe care m-am angajat va fi plin şi de numeroase dezamăgiri, dar bunica din partea mamei m-a învăţat că trebuie să ţin mereu capul sus şi să nu renunţ niciodată la visele mele! Cu ajutorul părinţilor, dar şi al oamenilor care mă susţin necondiţionat, ştiu că voi reuşi".

Suzana LEPŞE

Album cu amintiri – Ileana Popovici

Sincer să fiu, mi-ar fi plăcut să scriu o carte despre vechea mea prietenă şi colaboratoare, deşi poate n-aş fi fost îndeajuns de obiectiv! Câteva amintiri îmi bântuie memoria în devălmăşie şi nici nu ştiu de unde să încep... Am cunoscut-o în perioada când încă mai cânta (ar putea-o face foarte bine şi azi, dar şi-a impus o prematură ieşire de sub lumina reflectoarelor...), fiind nu numai interpreta de mare sensibilitate a bossanovei şi a compoziţiilor lui Richard Oschanitzky, dar şi componentă a trio-ului feminin "Aurora", nume dat de buna ei prietenă şi colegă de la TVR Aurora Andronache. Nu e deloc întâmplător că ambele preferă acum viaţa liniştită de la ţară, Aurora retrăgându-se undeva prin judeţul Dâmboviţa, iar Ileana, în cele 6-7 luni petrecute în ţară, dând o nouă dimensiune casei părinteşti de la Buturugeni, în judeţul Giurgiu. Am fost de câteva ori la "Butu", cum spune ea, având pe vremea aceea o maşină Dacia, cum avea să-şi cumpere ea însăşi peste câţiva ani. Era o casă veche, de ţară, cu o grădină mare, câini, pisici, ce mai, o gospodărie în toată regula, condusă cu mână forte de "Tiotia Nina", cum am botezat-o pe loc pe mama Ilenei, o basarabeancă energică, cu suflet de aur. Tatăl era preotul satului, un bărbat distins, cu o alură de adevărat slujitor al Bisericii, şi mi-a pricinuit o surpriză colosală: era abonat şi avea legată întreaga colecţie a săptămânalului "Contemporanul", unde semnam o rubrică permanentă de muzică uşoară, încredinţată mie de directorul George Ivaşcu! Altfel spus, mă citea şi mă aprecia înainte de a-i trece pragul. Ca o paranteză, am trăit ani minunaţi în redacţie la "Contemporanul" şi poate-i voi evoca undeva pe Roger Câmpeanu (cu care mergeam şi la pescuit), Elena Marinescu, Laurenţiu Ulici, Radu Cosaşu ("progresist" de-al meu, eram amândoi fani necondiţionaţi ai echipei de fotbal Progresul Bucureşti), Călin Căliman, Luminiţa Vartolomei, Dinu Kivu, Constantin Mitea, C. N. Constantiniu, nemaivorbind de fetele de la "corectură". Revenind în ograda de la "Butu", îmi amintesc cât de mândre erau Ileana şi mama sa de ruda apropiată, părintele apiculturii româneşti, Veaceslav Harnaj, care îşi botezase – mă amuza teribil asta – unul din fii... Albinel! Dar, desigur, muzica uşoară ne apropiase de fapt şi iată cum. Realizam şi prezentam pe vremea aceea câteva emisiuni de mare audienţă la Radio, în care strecuram şi piese străine (câteva din ţările socialiste – obligatoriu, ceva în "alte limbi" occidentale, ca să pot oferi ascultătorilor cât mai multe cântece în limba engleză), dar, evident, baza era muzica românească (acum, din păcate, este exact pe dos, 2-3 melodii româneşti la două ore de muzică străină!), ceea mi se pare absolut normal, se numea totuşi Radiodifuziunea Română! Ei bine, era o competiţie permanentă între toţi realizatorii de la radio întru procurarea de înregistrări în primă audiţie (aveam şi o rubrică, "Şlagărul emisiunii", în care difuzam de 5-6 ori pe parcursul programului o piesă românească care ni se părea a avea atributele unui potenţial hit), totul bazându-se pe relaţii şi prietenii. Noroc că în acea vreme "economia muzicii uşoare" chiar că... duduia, se făceau imprimări şi în cele două studiouri de la radio, şi în cel muzical de la TVR, orchestra Radio nu mai prididea, soliştii şi regizorii muzicali fiind mereu în priză. Avantajul meu era că începusem să colaborez cu televiziunea, aşa că

săptămânal căram din Pangratti cutii cu benzi pe viteza 38, cu tot felul de noutăţi înregistrate de Titus Munteanu sau Aurora Andronache, nemaivorbind că şi regretatul meu coleg din acea perioadă, Ovidiu Dumitru, venea cu "recolta" lui, înregistrări pentru emisiunile lui Alexandru Bocăneţ. Uneori nu puteam pleca cu banda originală şi mergeam în redacţia "Ilustraţie muzicală", undeva la etaj, unde Ileana Popovici mi le copia. Asta n-ar fi nimic, dar câte "muzici" instrumentale n-am schimbat noi în acei ani, amândoi având nevoie de ele pentru fond muzical, ilustrarea sonoră a unor prezentări sau recitări.

Regizorii mei muzicali, Romeo Chelaru, Ştefan Ionescu, Emil Conta (doar cel din urmă, nepotul marelui regizor Iosif Conta, mai trăieşte, fiind extrem de apreciat la Opera din Nürnberg, în Germania, după ce l-am ajutat să fugă din țară cu... 2 canistre de benzină!) aveau mereu nevoie de asemenea teme muzicale. Îmi aduc aminte cum o urmăream la lucru pe Ilenuța, cum îi spunea mama ei, copiind şi fonotecând cu o mână de maestru, autentică regină a magnetofoanelor: am fost, de altfel, între primii ascultători şi... jurați ai colajelor calculate la secundă şi gândite de ea pentru probele la sol ale gimnastelor noastre, zecile de medalii cucerite la Jocurile olimpice, mondiale sau europene datorându-i-se şi ei, în bună măsură. În cartea dedicată lui Jolt Kerestely de Oana Georgescu, Ileana Popovici îşi aminteşte un episod amuzant, dacă n-ar fi trist. Împreună cu "Joly" asigura coloana sonoră a unui mare spectacol festiv în "Epoca de aur", pe stadion; cum în tribună se afla şi "Cârmaciul", doi securişti vegheau în cabină să nu se întâmple nimic. La un moment dat, Ileana (fiică de preot, ştiți ce însemna asta atunci!) se apleacă sa-şi scoată pantofii, după atâtea ore de stat în picioare (în treacăt fie zis, toți îi admiram gambele frumos fuzelate de practicarea schiului!), dând impresia că meştereşte

ceva sub pupitru: ca la un semn cei doi securişti vigilenți s-au repezit, temându-se probabil de vreo bombă! După cum a mărturisit, a fost primul şi ultimul spectacol festiv la care Ileana a acceptat să participe...

Observați că nu m-am referit la aspecte pe care le cunoaşte toată lumea, cum ar fi numeroasele şi atât de apreciatele sale roluri din filme artistice, colaborările cu muzicieni importanți (din acea perioadă datează prietenia cu solista Puica Igiroşanu, care între timp s-a călugărit...), cum ar fi compozitorii Richard Oscanitzky (căruia i-a îngrijit şi editat câteva albume în

anii din urmă) sau Paul Urmuzescu, Adrian Enescu (la filmul "Septembrie"), Johnny Răducanu, Florian Lungu, Zoltan Boroş. Ce tulburătoare este, de pildă, amintirea tinerei şi delicatei scriitoare Luminița Coler (am şi acum în raftul bibliotecii cartea ei "Nisip sub pleoape", cu dedicație), alături de care, am înțeles, Ileana a stat până când aceasta a fost răpusă, în America, de o boală neiertătoare... Am dorit ca acest modest remember să fie unul cât mai cald, readucând în fața cititorului o epocă mai îndepărtată, despre care unii care nici n-au cunoscut-o vorbesc de rău, dar în care s-au lansat şi filme extraordinare, şi cântece de neuitat, şi interpreți remarcabili. Nu pot uita cum priveam cu jind, împreună cu Ileana, la harta globului, eu neavând viză pentru Occident până în decembrie 1989: prima mea "ieşire" în lumea mult-râvnită a fost în februarie 1990, la festivalul care mă fascinase o viață, cel de la Sanremo. Mi-ar fi plăcut să fie şi Ileana atunci în mica delegație a României, dar din fericire ea şi-a luat revanşa din plin, locuind în prezent chiar în celebrul oraş al muzicii şi al florilor. Este prietenă cu o groază de compozitori şi cântăreți italieni faimoşi, trimițând în fiecare primăvară relatări ample de la festival pentru revista "Actualitatea Muzicală". Om de muzică (a absolvit Liceul de muzică nr. 1, clasa de vioară, colegă cu Ulpiu Vlad, Sergiu Zagardan, Laurențiu Băcanu, Mircea Țifu, precum şi Conservatorul din Bucureşti), de scenă, de televiziune, de radio, Ileana Popovici întruneşte toate calitățile, dincolo de şarm şi feminitate, pentru a fi mesagerul nostru la Sanremo!

Octavian URSULESCU

Paul Surugiu – Fuego: „Artă pentru eternitate”, partea I

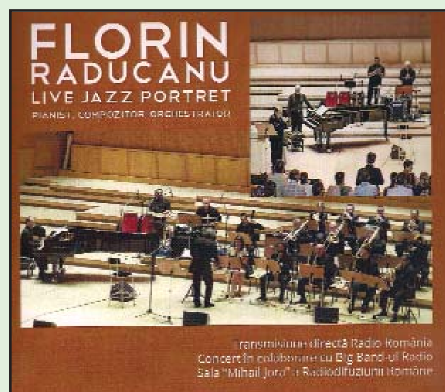
Cornel Fugaru, Jolt Kerestely, Dan Dimitriu, Nicolae Caragia, Marina Voica, Yan Raiburg, Şerban Georgescu, Marius Cristi Popa sunt câţiva dintre compozitorii incluşi pe acest remarcabil DVD editat de Euromusic. Producător muzical: Florin Puică Dat, realizator: Valentina Herţa (fiind vorba de “cele mai frumoase melodii de dragoste interpretate în ultimii ani la emisiunea TV “Familia Favorit”“), promovare: Narcis Avădănei (textier talentat, la rându-i făcând parte din echipa acestei emisiuni atât de urmărite). Între semnatarii versurilor îi găsim pe Carmen Aldea Vlad, Dan V. Dumitriu, Nicolae Dabija, Elena Răileanu. Titlurile

celor 23 de cântece filmate sunt binecunoscute, aşa că nu cităm decât câteva, invitându-vă să vă procuraţi acest material remarcabil: “De vrei să ştii ce înseamnă român”, “O căsuţă la marginea satului”, “Viaţa de artist”, “Scrisoare de bun rămas”, “Cât de frumoasă eşti, femeie!”, “Nu m-am gândit la despărţire”, “Anii mei, flori de tei”. Încă o dată Paul Surugiu-Fuego (care fireşte are şi el câteva compoziţii pe album) dovedeşte un respect profund faţă de toţi creatorii din perimetrul muzicii uşoare româneşti – un exemplu demn de urmat...

Florin Răducanu: „Live jazz portret”

Casa Art Factory ne propune acest remarcabil album, inclusiv sub aspect grafic (cu un booklet în limba engleză), dedicat pianistului, compozitorului şi orchestratorului Florin Răducanu. Este vorba de o transmisiune live a Radio România din sala de concerte “Mihail Jora” a Radiodifuziunii Române, din seria “Jazz pe româneşte” (vorba vine, toate titlurile sunt în limba engleză!),

realizator Florian Lungu, colaboratorul nostru figurând pe CD cu un inspirat şi necesar “Preambul”. Grupul Florin Răducanu îi include pe Sebastian Mihai (sax tenor), Adrian Flautistu (contrabas), Gilberto Ortega (congas), Tudy Zaharescu (baterie), acesta din urmă component al Big-bandului Radio condus de Ionel Tudor, prestigioasa orchestră-gazdă a concertului. Albumul include 4 piese semnate, muzică şi orchestraţie, de Florin Răducanu: “Summer twenty twelve”, “Jazz fuga”, “Concert samba”, “Blues dedicated to Little Giant Petrucciani”, alături de cea mai cuprinzătoare lucrare, “Sketch of Tomaso Albinoni” (muzica Albinoni/Răducanu, în orchestraţia protagonistului). Evident, aşa cum este şi conceput, un material discografic valoros, de export.

Corala Arhiepiscopiei Târgoviştei: „Colinde tradiţionale româneşti”

Cu ocazia celei de a 48-a ediţii a Festivalului naţional al romanţei “Crizantema de aur” de la Târgovişte, directoarea artistică Alina Mavrodin a programat şi lansarea în foyer a unor cărţi şi

albume. Între ele s-a aflat la loc de cinste acest dublu album (CD şi DVD), dirijorul Mihail Daniel Vlădăreanu făcând parte şi din juriul concursului de interpretare. Recomandat cu căldură de arhiepiscopul-mitropolit Nifon, albumul include creaţii memorabile din literatura muzicală de aur a genului, semnate Paul Constantinescu, Dimitrie G. Kiriac, Gavriil Musicescu, Sabin Drăgoi, Achim Stoia, Nicolae Lungu, Ioan D. Chirescu, Emil Monţia, Timotei Popovici, Ioan Cr. Danielescu, Vasile I. Popovici, Valentin Teodorian, Ion Runcu, Mihai Bârcă, Nicolae Ursu, Gheorghe Budiş. Editat de Arhiepiscopia Tîrgoviştei, acest dublu album se constituie într-o realizare cu adevărat strălucită.

Ileana Şipoteanu: „Romantică femeie”

Pe vremuri, Marina Voica avea un mare şlagăr, “O romantică fată”. Iată că anii au trecut şi Ileana

Şipoteanu ne oferă un album mai de... maturitate, ca să spunem aşa, din moment ce "fata" de altădată a devenit "femeie"! Multe din piesele acestui album se bucură de succes, în interpretarea solistei, şi în concertele

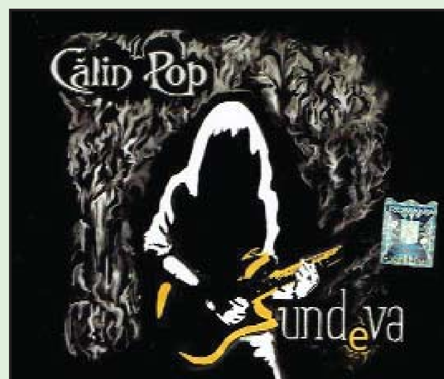

organizate de Alexandru Jula sub titulatura "Ultimul romantic", aşa încât totul se leagă. Între ele, cântecele lui Dumitru Lupu aflate pe toate buzele, cum ar fi "Ce mult te-am iubit!"sau "Am trup de ceață", marile şlagăre ale Ilenei Şipoteanu, dar şi alte titluri, toate aparținând soțului artistei, Dumitru Lupu (el semnează şi conducerea muzicală), merg la inima ascultătorului, datorită muzicalității, dar şi versurilor (Carmen Aldea Vlad, Florin Pretorian, Mala Bărbulescu, Marian Stere, Lidia Moldoveanu, ş.a.) sensibile. Ne-am opri la "Dă-mi o sărutare", "Eşti iubirea vieții mele", "Te iubesc, dar nu mă meriți", "Am primit cadou", "Iată, am aflat". În booklet, protagonista semnează o emoționantă profesiune de credință, albumul de față, ce include şi 4 negative orchestrale, fiind un adevărat "Best of" al acestei interprete sensibile, delicate.

Călin Pop:
„Undeva"

Toată lumea îl ştie drept solist vocal, compozitor şi chitarist al formației Celelalte Cuvinte, dar acum aflăm că el are şi o bogată rezervă de înregistrări solo de sertar, care acum văd lumina zilei datorită casei Soft Records. Să ne amintim că a absolvit Şcoala de Arte din Oradea, secția chitară clasică, iar în timp ce era student al Politehnicii din Timişoara înființează cu prietenii-colegi Celelalte Cuvinte (care nu este o formație timişoreană, cum se crede). Toți inginerii revin acasă şi obțin premii şi faimă, înregistrând şi opt discuri.

Albumul conține nu mai puțin de 15 cântece, cu durate respectabile, în total peste 70 de minute. Evident, pecetea formației de care este legat este evidentă, atât prin inflexiunile vocale cât şi prin contururile

compozițiilor sau versurile în română cu atente filigrane rimate şi tentă romantică, dar nota solistică se evidențiază clar. De remarcat că totul este făcut cu forțe proprii: muzica şi textile îi aparțin, interpretarea la fel, ca şi înregistrările. Un univers sonor atractiv, ne-agresiv, liniştitor.

MultUmult:
„Zig Zag"

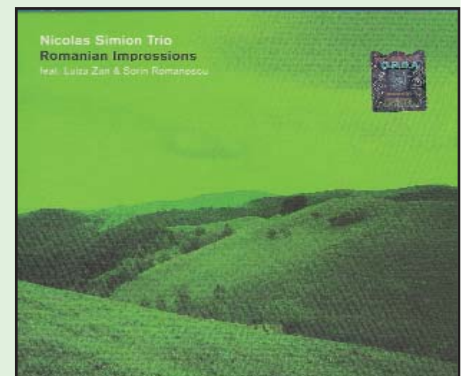
Un album extrem de original, de interesant, cu o muzică deloc

comercială, cu numeroase elemente de improvizație. Practic, sunt doar 3 piese: "Zig", "Dedal" şi cea mai lungă, aproape 20 de minute, "Zag". Discul a fost înregistrat la începutul anului trecut la Traian 150 Studio din Bucureşti, cu Costin Dumitrache inginer de sunet, masterizarea aparținând lui moody alien. Lider al grupului pare a fi Călin Torsan (clarinet, sax alto, fluier, voce, tenor recorder), el fiind secondat de Victor Podeanu (chitară electrică), Juan Carlos Negretti (baterie) şi de mai cunoscutul Andrei Kivu (violoncel electric). E îmbucurător că se mai face şi o astfel de muzică de avangardă în România...

Nicolas Simion Trio:
„Romanian Impressions"

Cunoscutul saxofonist îi are de această dată alături pe Luiza Zan, vocal, şi pe Sorin Romanescu, chitară, pe un album produs de Simion pentru casa sa 7dreamsrecords. Valorosul muzician semnează muzica şi aranjamentele celor 12 piese înregistrate în

Bucureşti, 5 dintre ele "live". Rețin atenția "Thinking of Bartok" (în două versiuni), "Transylvanian Wood" (să mai cântăm pădurile Ardealului până nu le taie austriecii de tot!), "Colind #3" şi mai ales cea mai extinsă lucrare, de aproape 10 minute, "Anton Pann", inspirată de "Bordeiaş, bordei, bordei". Un jazz de mare calitate, o muzică, indiscutabil, de export.

Pagini de
Oltea MANOLIU

Muzicieni români din diaspora (XVI)

Ediţiile „O poveste... cu cântec!" ale emisiunii „Lumea şi Noi" se difuzează la TVR Internaţional (în fiecare vineri, de la ora 20.30), dar şi pe platforma tvrplus.ro, unde rămân înregistrate şi pot fi vizionate oricând.

MARIUS PREDA (Haga, Olanda) Multiinstrumentist care străbate lumea cu muzicieni de primă mărime, Marius a învăţat să cânte iniţial la ţambal, pe unde s-a putut. A ajuns şi în Olanda, în urmă cu peste 20 de ani, unde a urmat conservatorul la vibrafon. Dar nu s-a lăsat până n-a cântat jazz cu ţambalul, apoi şi cu vioara, şi cu acordeonul. Dintre români, a colaborat de-a lungul anilor cu orchestra simfonică a lui Vladimir Cosma, ori cu marele basist Decebal Bădilă (Latinos do Oriente, în trio cu un percuţionist, uneori substituit de bateristul Adrian Ciceu de la Berlin, dacă nu l-aţi uitat, au şi un clip pe net). De curând, a început un proiect cu Ovidiu Lipan Ţăndărică, pe care speră să-l poată duce şi la Los Angeles, cartierul general al marelui trompetist Arturo Sandoval, cu care Marius care se află din toamna trecută într-un turneu mondial.

Marius Preda şi Arturo Sandoval

DANIELA MANUSARDI (Milano, Italia) Cu siguranţă, melomanii de vârsta a doua au auzit de Guido Manusardi, pianistul italian venit cu Remo Germani şi rămas pe scenele jazz ale României vreo şapte ani, lansând discuri şi cântând cu spuma muzicienilor noştri de gen. Întors la Milano în 1974, căsătorit cu o româncă, jazzmanul cu suflet de român a depăşit suta de discuri editate, multe dintre ele prelucrând folclorul românesc. Mai puţini ştiu că fiica sa Daniela – rămasă în muzica clasică - a studiat la Conservatorul Verdi, apoi s-a specializat în Germania (unde a învăţat bine limba română de la câţiva colegi studenţi), acolo începând şi o carieră concertistică spectaculoasă. Din motive personale a revenit acasă, a pornit şi o carieră pedagogică, a înregistrat şi două discuri, dar mai cu seamă a revenit pe scene. Fragmentele din concertul pentru pian şi orchestră de Samuel Barber (din emisiunea programată în 4 martie curent) sunt edificatoare.

ALEX SIMU (Amsterdam, Olanda) Saxofonist si clarinetist, fiul unor cunoscuţi profesori de pian, Alex a urmat cursurile Academiei de muzică din Bucureşti, continuate în Olanda, la Groningen, cu stagii de măiestrie la Amsterdam şi New York. A revenit în Europa şi s-a stabilit în Olanda, acolo unde avea deja numeroase colaborări. Cea mai importantă – Arifa, un grup multietnic de world music – are deja trei discuri lansate şi numeroase concerte şi turnee, din SUA şi Cuba până în Maroc şi China (anul trecut au cântat în trei rânduri şi în România). Unul dintre ele, Voices from the East, pune în valoare trei multiinstrumentiste, dar mai cu seamă soliste. Muzicianul român compune deopotrivă muzică de teatru şi film şi conlucrează cu celebra fabrică de la Izmir la perfecţionarea instrumentelor de suflat, începând cu inventarea clarinetului tenor. De curând a apărut la Bucureşti într-o piesă de teatru.

QUENTIN VAL (Bruxelles, Belgia) Pe numele adevărat Cosmin Hopârtean, Quentin este rezident în Bruxelles de mic, alăturându-se părinţilor imediat după Revoluţie. A urmat o carieră muzicală, parcurgând toate studiile de specialitate - academie şi conservator - definitivate de un masterclass în Luxemburg. Dar nu muzica simfonică l-a scos în faţă, ci aceea pop a generaţiei sale, după un accident nefericit la mâini. Vorbeşte foarte bine limba română, atât din familie cât şi pentru că a vrut să scrie şi să cânte în limba înaintaşilor săi. Pe linia menestrelilor francezi (şansonetişti) dintr-a doua jumătate a secolului (adusă la zi, tehnic şi... tactic), românul cântă foarte rar în ţara natală (ultima dată în februarie 2015, într-un club timişorean); dacă i-ar vedea un impresar clipurile de pe youtube (realizate tot de el) poate l-am aplauda mai des, că merită.

Doru IONESCU

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

A C T U A L I T A T E A
M U Z I C A L Ă

Redactor şef:
George BALINT
Redactori:
Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Colegiu redacţional:
Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROŞCA,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ

Semnează în acest număr:
Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Alexandru I. BĂDULESCU,
Corina BURA, Mihai-Alexandru CANCIOVICI, Viorel COSMA,
Oana GEORGESCU, Ozana KALMUSKI-ZAREA,
Florian LUNGU, Doina MOGA, Alexandru PĂTRAŞCU,
Despina PETECEL-THEODORU, Constantin TUFAN-STAN
Florin-Silviu URSULESCU, Lena VIERU, Damian VULPE

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x